

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Borgere og bybefolkning

Vejledning i kilder og litteratur

Ole Degn

Borgere og bybefolkning

Vejledning i kilder og litteratur

Af Ole Degn

Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie
2000

Borgere og bybefolkning
© 2000 Ole Degn og Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie

Trykt i Special-Trykkeriet Viborg a-s.

ISBN-nr. 87-91053-00-5

Indhold

Forord: Om bogens brug 9

1. Byerne 11

Byernes betydning i personal- og socialhistorien.

Byernes arkiver og byhistorisk kildemateriale i andre arkiver.

Byernes administrative forhold.

2. Bybefolkningen og kilderne 15

Byernes befolkning.

Bybefolkningens grupper.

Bybefolkningen i almindelighed.

3. Erhvervsgrupperne 39

Embedsmænd og personer i liberale erhverv.

Købmænd og handlende.

Håndværkere og industrifolk.

Andre erhvervsdrivende.

Ufaglærte og tjenestefolk og tyende.

Bybefolkningen som helhed.

4. Litteratur og trykte kilder 49

Tallene henviser til bibliografiens numre.

Bybefolkningen i almindelighed. Hele landet.

Biografiske leksika og samleværker 100-124 – Registre over dødsfald 125-

135 – Borgere 136 – Indvandrere 137 – Stiftelser og legater 138-140 –

Ridderordener og medaljer 141-148 – Rigsdags- og folketingsmedlem-

mer 149-159 – Skribenter og forfattere 160-171 – Samlinger af stamtav-

ler m.m. 172-182 – Kildeudgaver 183-202 – Indskrifter 203-205 – Por-

trætter 206-209 – Byhistorie i almindelighed 210-223 – Administrations-

historie – Økonomiske forhold 227-233 – Sociale forhold 234-248 – Byg-

ningshistorie 249-271 – Jævnføringsregistre 272-276. – Vejvisere og

adressebøger 277-289 – Topografi 290-300 – Bykort 301 – Tidsskrifter

302-320 – Arkivregistraturer og arkivlitteratur 321-348 – Bibliografier

349-363.

Bybefolkningen i almindelighed. København.

Borgere 364 – Foreninger 365-370 – Kirkegårde 371-374 – Bystyre 375 – Kildeudgaver 376-377 – Indskrifter 378 – Vejvisere 379-380 – Topografi og historie 381-386 – Tidsskrifter og årbøger 387-389 – Arkivregistraturer og arkivlitteratur 390-398 – Bibliografier 399-402.

Bybefolkningen i almindelighed. Provinsbyerne.

Borgerskabsprotokoller 403-409 – Indvandrere 410 – Foreninger 411-414 – Bystyre 415-422 – Kildeudgaver 423-439 – Indskrifter 440-443 – Folketællinger 444-448 – Vejvisere og adressebøger og skattebøger 449-553 – Byhistorier 554-698 – Tidsskrifter og årbøger 699-731 – Arkivregistraturer og arkivlitteratur 732-791 – Bibliografier 792-814.

Embedsmænd og personer i liberale erhverv m.m.

Embedsmænd i almindelighed 815-819 – Statsrådet 820 – Hofetaten 821-823 – Centraladministrationen 824-827 – Udenrigsministeriet og gesandtskabsvæsenet 828-830 – Lensmænd og amtmænd 831-840 – Amtsforvaltere 841-844 – Rets- og politiembedsmænd 845-861 – Amtsvejnspektører 862 – Post-, telegraf-, telefon- og jernbanevæsenet 863-881 – Toldvæsenet 882-886 – Vandbygningsvæsenet 887 – Hæren 888-907 – Flåden 908-928 – Flyvevåbenet 929 – Bisper og præster m.m. 930-965 – Latinskolelærere, degne og folkeskolelærere 966-997 – Universiteter og studenter 998-1.022 – Akademier 1.023 – Teologer, se under Bisper og præster – Jurister og økonomer 1.024-1.034 – Medicinere 1.035-1.038 – Magistre m.m. 1.039-1.042 – Kommunale embedsmænd 1.043-1.053 – Bibliotekarer og arkivarer 1.054-1.059 – Journalister 1.060-1.062 – Skuespillere 1.063-1.069 – Musikere 1.070-1.076 – Polyteknikere og ingeniører 1.077-1.083 – Arkitekter 1.084 – Fotografer 1.085 – Civiløkonomer 1.086 – Revisorer 1.087-1.088 – Forsikringsvæsen 1.089-1.090 – Translatører 1.091-1.093 – Landinspektører, forst- og havebrugskandidater m.m. 1.094-1.105 – Sundhedsvæsen 1.106-1.120.

Købmænd og handlende 1.121-1.128.

Håndværkere og industrifolk.

I almindelighed 1.129-1.137 – Bryggere 1.138 – Bygningshåndværk 1.139-1.140 – El-erhverv 1.141-1.142 – Frisører 1.143 – Guld- og sølvsmede 1.144-1.150 – Instrumentbyggere 1.151 – Jern- og metalerhverv 1.152-1.153 – Malere, billedhuggere, billedskærere 1.154-1.163 – Motorbranchen 1.164 – Orgelbyggere 1.165 – Sko- og lædererhverv 1.166 – Slagtere 1.167 – Tekstilerhverv 1.168 – Tobaksindustri 1.169 – Træer-

hverv 1.170-1.171 – Urmagere 1.172-1.174. – Vaskeri- og renserierhverv 1.175.

Andre erhvervsdrivende.

Hotelværter og restauratører 1.176-1.178 – Søfarende 1.179-1.183 – Vognmænd 1.184-1.187 – Luftfartsfolk 1.188 – Fiskere 1.189-1.190 – Gartnere 1.191-1.194.

5. Registre 113

Erhvervsregister.

Topografisk register.

Forord: Om bogens brug

Hensigten med denne bog er at fremlægge et let håndterligt hjælpemiddel til brug ved arbejdet med slægtshistorie og lokalhistorie i bysamfund med deres økonomiske, sociale, demografiske, topografiske o.a. forhold. Til brug for arbejde med disse forhold foreligger et meget omfattende og uoverskueligt materiale såvel i utrykte kilder som i litteraturen.

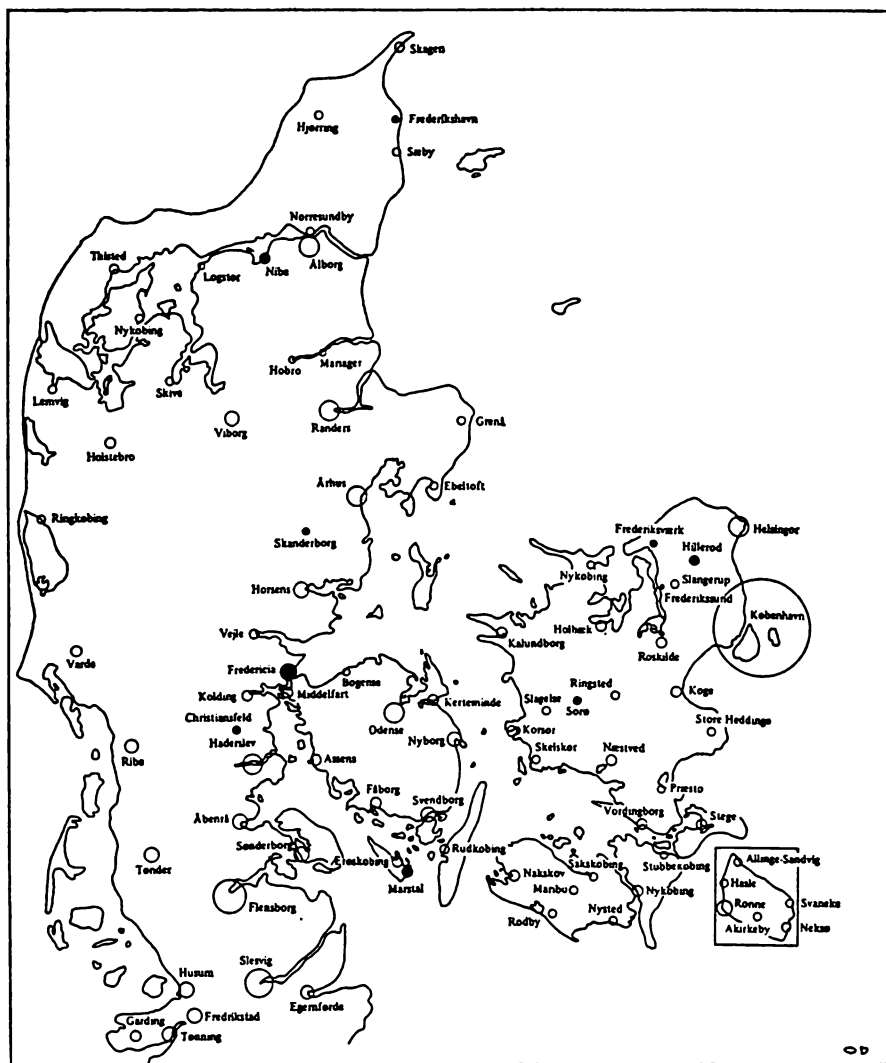
I det indledende tekstafsnit, *1. Byerne*, fremhæves først byernes betydning i den økonomiske og kulturelle udvikling, og nogle hovedtræk i arkivmaterialet til belysning af byernes forhold antydes. Derefter behandles en række problemer i forbindelse med byernes administrative forhold, idet disse kan være af væsentlig betydning, når man vil finde frem til relevant materiale.

I det følgende afsnit, *2. Bybefolkningen og kilderne*, redegøres for forhold omkring bybefolkningen og de forskellige erhvervs- og socialgrupper, og en række vigtige kildegrupper omtales ud fra deres relevans for arbejdet med bybefolkningen, således folketællinger, skattelister, grundtakster, brandtaksationer osv.

I det sidste hovedafsnit, *3. Erhvervsgrupperne*, gennemgås de forskellige erhvervsgrupper i byen, med deres placering i forhold til hinanden og med henvisninger til trykt litteratur og hovedgrupper af arkivmateriale samt arkivregistraturer.

Efter en kort sammenfatning følger derefter bibliografien, *4. Litteratur og trykte kilder*, med et stort udvalg af mere centrale og generelle værker til belysning af befolkningen og dens baggrund. Bøgerne og afhandlingerne anføres i afsnit om byerne i almindelighed, i henholdsvis hele landet, København og provinsbyerne, samt i afsnit om de forskellige hovedgrupper af erhvervsudøvere.

Som en indgang til det meget forskelligartede materiale tjener et *erhvervsregister* og et *topografisk register* med henvisninger dels ved sidetal til de indledende tekstafsnit, dels ved numre til bibliografiens hen ved 1.200 titler.

Købstæderne i Danmark og hertugdømmet Slesvig 1801.

Byerne er i størrelse angivet i forhold til hinanden, idet en cirkel med en radius på 0,1 cm = 2.500 indbyggere. De fleste byer stammer fra middelalderen, blot syv er kommet til siden indtil 1801, her markeret med sort. Kort i Ole Degn: De nyanlagte byer og byudviklingen i Danmark 1600-1800. (Grethe Authén Blom (red.): Urbaniseringsprosessen i Norden. Del 2. De anlagte steder på 1600-1700 tallet. Det XVII nordiske historikermøde, Trondheim 1977, s. 42).

1. Byerne

Byernes betydning i personal- og socialhistorien

Selv om bybefolkningen i Danmark i tal først omkring 1911-12 overhalede landbefolkningen, spillede byerne også tidligere en væsentlig rolle i det danske samfund. I hvert fald så langt tilbage som i 1600-årene har der været en bybefolkningsprocent på ca. 20, hvilket også set på europæisk baggrund er ganske meget. Og byerne var forud i den kulturelle udvikling, ligesom deres befolkning erhvervsmæssigt, økonomisk og socialt var meget mere differentieret end den, man ser på landet. Hertil kommer, at vi fra mange byer har bevaret ganske omfangsrige arkiver, med et meget forskelligartet materiale, der kan belyse mange sider af bybefolkningens liv.

Antallet af byer var siden middelalderen betydeligt. Hele 83 købstæder kendes fra tiden før 1650'erne, da vi med tabet af Skåne, Halland og Blekinge i slutningen af årtiet mistede 18 købstæder. Siden kom en god halv snes nye købstæder til.

Da der i hvert fald i de store byer i ældre tid var en højere dødelighed end på landet, kunne mange byer end ikke bevare deres befolkningstal, hvis ikke de fik en vis tilvandring af landboer. Derfor vil man ved socialhistorisk, demografisk og slægtshistorisk arbejde med byfamilier ofte ende ude på landet. Dette bevirker sammen med landbefolkningens store andel af hele befolkningen, at de fleste blandt deres forfædre har langt flest landboer. Men er man så heldig at skulle arbejde med personer i byerne, står man takket være de righoldige rådstuearkiver og byfogedarkiver m.m. ofte over for en spændende opgave, hvor man kan komme temmelig tæt ind på fortidens mennesker.

Byernes arkiver og byhistorisk kildemateriale i andre arkiver

Omfanget af materialet i rådstuearkiverne, byernes arkiver frem til 1869, er for flere ret betydeligt. Således er omfanget af Helsingørs rådstuearkiv 99 hyldemeter, for Tønder er tallet 86 m, for Odense 73 m, for Ålborg og Randers 62 m, for Slagelse og Ribe 45 m, for Viborg 40 m, mens en del andre må nøjes med 2-10 hyldemeter (jfr. nr. 736, s. 31-32). Men som helhed er der tale om et meget omfangsrigt kildemateriale.

Endda kan man for tiden efter 1870 finde endnu langt større arkivaliemængder i fortsættelsen af rådstuearkiverne, købstadkommunearkiverne, og man kan for denne tid finde materialet suppleret i de lokalhistoriske arkiver, der i de seneste årtier er oprettet i de fleste gamle købstæder, heraf flere med status som egentlige stadsarkiver, som i Esbjerg, Haderslev, Holbæk, Kolding, Odense, Randers, Silkeborg, Vejle og Ålborg. Her vil man også finde kortmateriale og fotografisk materiale, som ikke kendes i landsarkiverne.

I modsætning til de almindelige lokalhistoriske arkiver har stadsarkiverne modtaget afleveringer af nyere kommunalt arkivmateriale.

Hertil kommer, at man også i andre arkiver end de egentlige byarkiver finder væsentligt materiale af interesse for byhistorien og arbejdet med byernes mennesker. Det gælder således byfogedarkiverne, hvis betydning for byhistorien også antydes af, at byfogederne fra slutningen af 1600-årene af sparehensyn i et stort antal af de mindre købstæder fungerede som magistrat.

Det gælder ligeledes amtsarkiverne, idet oprindelig stiftamtmandene, efter amtsreformen 1793 amtmændene havde opsyn med byernes styre og i perioden 1826-37 fik købstadregnskaberne til revision, hvorfor disse regnskaber i stort omfang fortsat ligger i amtsarkiverne, men både før og siden findes mange tilsvarende regnskaber i disse arkiver.

Byernes administrative forhold

Ved arbejdet med byernes arkiver møder man, når bortses fra København, kun få problemer med baggrund i tidligere tiders administrative forhold. Byerne stod direkte under kongen, hvis lensmænd – fra 1660 stiftamtmandene – førte tilsyn med dem. Byerne forvaltede selv gennem magistraten deres administration og økonomi. Magistraten omfattede før 1660 1-2 borgmestre og op til ti rådmænd, afhængig af byens størrelse. Rådspadserne blev besat dels ved selvsupplering, dels ved udnævnelse ved den kongelige lensmand. Efter enevældens indførelse indsattes borgmestre og rådmænd ved kongelig udnævnelse, og snart begyndte en nedskæring af magistratsmedlemmernes antal, fastsat ved forordning 1682. Med denne forordning mistede halvdelen af byerne deres råd og måtte derefter nøjes med en byfoged. Den resterende halvdel stod tilbage med råd med to borgmestre og tre rådmænd (Helsingør, Korsør, Nyborg, Odense, Ålborg, Viborg, Århus og Ribe) eller med én borgmester og én rådmand. Disse tal blev endda 1768 eller 1787 yderligere nedskåret, til én borgmester og én rådmand eller en byfoged. Her-

til kom dog som deltagere i større eller mindre grad i bystyret de 24 mænd, fra 1700-årene de 16 såkaldte eligerede borgere. Dette system suppleredes ved anordning af 1837 fra 1838 med borgerrepræsentanter og afløstes ved lov af 1868 af byråd.

Visse problemer kan opstå i forbindelse med, at nogle byer omfattede flere kirkesogne. Det drejer sig dog helt frem til år 1900 blot om 11 af provinsbyerne, idet man finder *tre* sogne i Odense, Svendborg, Viborg (her blev det ene endda nedlagt i 1812) og Århus og *to* sogne i Helsingør, Næstved, Roskilde, Slagelse, Ålborg, Varde (hér blev det ene nedlagt i 1814) og Ribe.

Et særligt problem udgør København, hvor man før 1900 finder ikke færre end 20 sogne, nemlig fra middelalderen Vor Frue og Sankt Nikolaj (der blev ophævet 1805), og derefter i tiden frem til 1900 – da sogneoprettelserne med befolkningsvæksten for alvor tog fart – Helligånds (oprettet 1536), Sankt Petri (1585), Holmens (Bremerholm) (1617), Vor Frelzers (1640), Trinitatis (1683), Garnisons (1691), Sankt Johannes (1861), Sankt Stefans (1874), Sankt Pauls (1877), Sankt Jakobs (1878), Sankt Matthæus (1880), Helligkors (1890), Frederiks (1894), Sions (1895), Sankt Andreas (1896), Sankt Lukas (1897), Sankt Thomas (1898) og Nathanaels (1899). Et hjælpemiddel i form af et alfabetisk gaderegister med henvisning til sogn findes dog på læsesalen på Landsarkivet for Sjælland, og i Københavns, senere Kraks vejviser (nr. 380). De ældste vejvisere fra København er fra 1765 og 1770 (nr. 379-380), af vejviserne fra provinsbyerne (nr. 449-553) er de ældste Helsingørs fra 1799, Ålborgs fra 1804 og 1861, Horsens' fra 1832 og Århus' fra 1849, men ellers findes de mere bredt fra og med 1890'erne.

Ved siden af kirkesogdenes menigheder kan forekomme særlige menigheder, der ikke som de andre omfattede et bestemt geografisk område. Det gælder i København menigheder som Frederiks tyske menighed (1641-1886), Børnehuset eller Tugt-, Rasp- og Forbedringshuset (1662-1928), Hof- og Slotsmenigheden (1671-1926), Abel Cathrines Stiftelse (1676-1949), Ladegården (1733-1886), Søkvæsthuset (1736-1819), Vartov Hospitals menighed (1743-1920) og flere andre (jfr. nr. 758, 1, s. 154-74 og 177-80), i provinsbyerne de jødiske, de reformerte, de romersk-katolske og de biskoppelig-metodistiske menigheder. Kan man ikke finde bestemte personer i sognekirkernes kirkebøger, kan forklaringen altså være, at vedkommende har tilhørt en anden menighed.

For København ses inden for retsvæsenet på grund af byens status og størrelse en række særlige administrative forhold, der kan give problemer ved arbejde med kildematerialet. Københavns byting, der fra 1685 også omfattede Christianshavn, var værneting for borgerskabet og civile

personer i almindelighed, for betjente i de kongelige oktrojerede kompagnier og for kongelige håndværksmestre og deres folk. Ved siden heraf havde man Gårdsretten på Københavns Slot, fra 1681 Hofretten, og Borgretten, også fra 1681, der var værneting for henholdsvis de kongelige betjente, der var optaget i rangen, og for de kongelige betjente, der ikke var i rangen. Først i 1771 samledes disse domstole i Hof- og Stadsretten, fra 1805 indtil 1919 Landsover- samt Hof- og Stadsretten, derefter Østre Landsret.

2. Bybefolkningen og kilderne

Byernes befolkning

At de ofte omfattende rådstuearkiver tillader os at komme tæt ind på fortidens mennesker, gælder så meget mere, som langt de fleste købstæders befolkningstal frem til slutningen af 1800-årene var temmelig små. I 1672 havde de fire største købstæder, Ålborg, Helsingør, Odense og Århus, befolkningstal på mellem 4.200 og 3.500, mens de 12 mindste købstæder stod med befolkningstal på under 500 – der var adskillige landsbyer, som Store Magleby, der havde flere beboere. I 1870 havde de største købstæder, Odense, Århus, Ålborg og Randers, mellem 17.000 og 11.400 indbyggere, og endnu havde fire under 1.000 indbyggere.

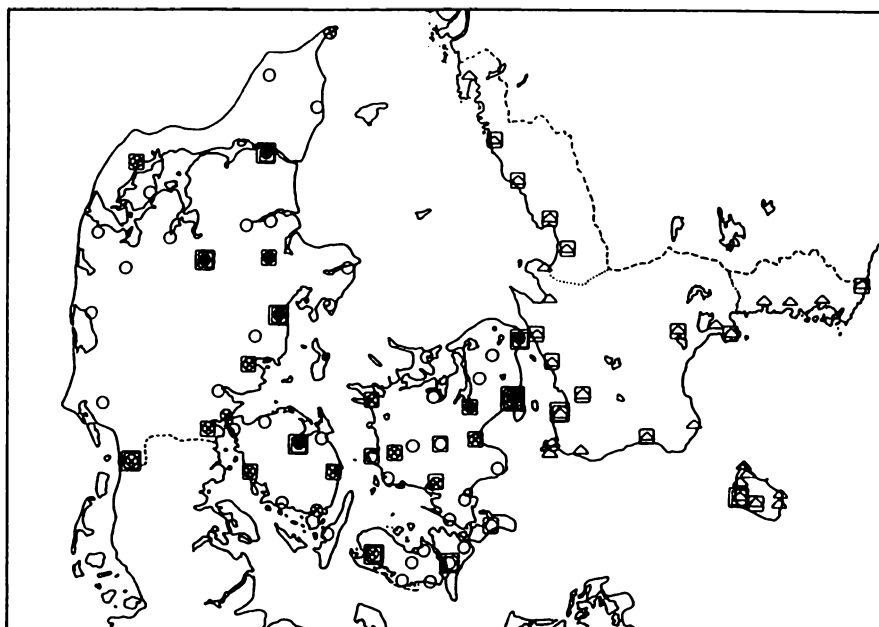
For byernes befolkning som helhed er det vigtigt at bemærke, at det kun var en mindre del af indbyggerne, der var borgere i egentlig forstand, dvs. at de havde løst borgerskab, havde betalt borgerskabspenge og i ældre tid aflagt ed til borgmestre og råd for at kunne drive borgerlig næring. Ufaglærte, daglejere, matroser, tjenestefolk, kvinder o.a., skulle ikke løse borgerskab. Formentlig har næppe meget mere end halvdelen af en bys mandlige skatteborgere løst borgerskab (jfr. nr. 620, 1, s. 72-74).

Ser man på byernes befolkning ud fra en helhedsbetragtning, vil man bedre kunne forstå den enkelte persons placering i samfundsstrukturen og ned gennem tiderne. Vi skal derfor se på bybefolkningen og kilderne og litteraturen til belysning af den ud fra den hierarkisk opbyggede erhvervs- og socialstruktur. Man har her et bredt spektrum, fra embeds- og købmands-aristokratiet over skippere, håndværkere, ufaglærte og tjenestefolk og tyende til fattiglemmerne.

For de enkelte byer finder man dog en nær sammenhæng mellem deres størrelse og differentieringen i erhvervs- og socialstrukturen. I de større byer finder man flest forskellige erhverv, og de gennemsnitlige formuer er størst, således at man her ser de største økonomiske forskelle mellem borgerne. Byerne stod på mange måder i et hierarkisk system (jfr. nr. 228 og 212-13 og kortet s. 16). Helt for sig stod siden slutningen af 1600-årene hovedstaden København, derefter kom de enkelte landsdeles hovedby, landsdelscentre, og derunder igen regionalcentre og lokalcentre.

Langt mest betydningsfuld er den store forskel mellem København og

○ Indbyggere: 0-999	○ Egnscenter
⊗ Indbyggere: 1.000-1.999	□ Regionscenter
● Indbyggere: 2.000-	▣ Landsdelscenter
△ ukendt	■ Hovedstaden

Byhierarkiet 1672: købstæder i kongeriget Danmark og de gamle Sund-provinser (1655). Byernes niveau er bestemt ud fra administrativt niveau (landsting, bispesæde, amtsadministration, tilstedeværelse af et kongeligt slot), omsætning (toldindtægter, antal lav, handelsflåde), grundtakt, antal skatteydere og befolkningstal. Kort i Ole Degn: Byer, byhierarkier og byudvikling i Danmark 1550-1700. (Historie. Jyske Samlinger, Ny rk., 17, 1987-89, s. 635).

provincsbyerne. Omkring 1630 havde København et befolkningstal på 25.000 og de største provinsbyer rummede da højst 5.000 indbyggere; men med udviklingen som regerings- og garnisonsby nåede hovedstaden i 1650'erne over 30.000 indbyggere, i 1672 41.000 og i 1680'erne 60.000. I 1672 tegnede hovedstaden sig alene for 30% af landets bybefolkning, og alligevel oplevede byen derefter en vækst, så den i 1769 rummede 50% af bybefolkningen, i 1787 og 1801 52%, med henholdsvis 91.000 og 100.975 indbyggere. Der var en verden til forskel fra hovedstaden og ned til selv den største provinsby, som omkring 1800 endnu kun havde ca. 5.000 indbyggere.

Om de økonomiske og sociale forhold og byhistorien i almindelighed kan man læse i det store værk *Dansk social historie*, 1-7 (nr. 234) og en

række værker om byerne i almindelighed, lokaladministrationen, økonomiske forhold og sociale forhold (nr. 210-223, 224-226, 227-233 og 235-249).

For enkeltpersoner gælder, at man i den trykte litteratur har et overordentligt stort materiale, generelt eller for talrige erhvervsgrupper eller lokalområder. Til førstnævnte hører en lang række biografiske leksika (nr. 100-123). Til sidstnævnte hører bl.a. en lang række »stater« og branchebøger m.m. (nr. 815-1.194), byhistorierne (nr. 381-386 og 554-698) samt talrige tidsskrifter og årbøger, en del med baggrund i de gamle amter (nr. 302-320, 387-389 og 699-731).

Bybefolkningens grupper

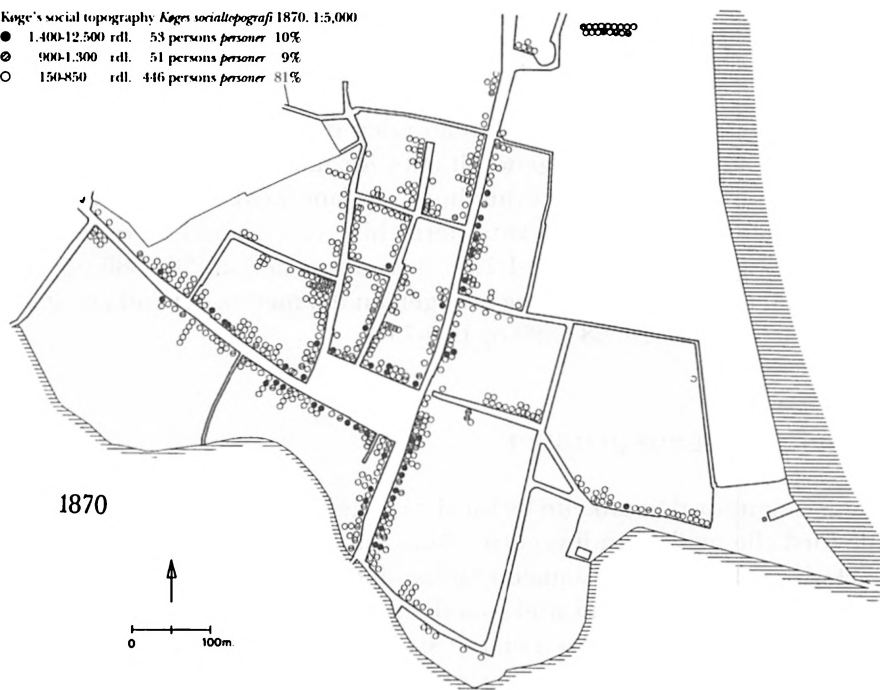
Også inden for den enkelte by var der meget store økonomiske og sociale forskelle mellem indbyggerne. Man finder her almindeligvis en hierarkisk struktur, hvor købmænd og handlende og skippere og de større embedsmænd i ældre tid stod som det mest velstillede og indflydelsesrige overlag. Håndværkerne befandt sig væsentlig længere nede, ikke så langt over en række øvrige erhvervsudøvere, som værtshusholdere, vognmænd, avlsbrugere, gartnere m.m., og ufaglærte. Dog var der også inden for de enkelte grupper en stor spredning. Der var langt fra de store købmænd, hvoraf nogle sad i byens råd, til de små handlende, på samme måde, som der var langt fra de bedrestillede håndværkere, som eksempelvis en del skomagere og bagere, til de talrige dårligt stillede.

Ned gennem tiden ser man så visse forskydninger, fra de handlende over til fabrikanter og større håndværkere, der med industrialiseringen får større virksomheder, og ligeledes til embedsmænd og funktionærer. Samtidig bliver der fra anden halvdel af 1800-årene stadig færre håndværkere og stadig flere embeds- og bestillingsmænd og ufaglærte, efter at håndværkerne i nogle århundreder talmæssigt havde domineret blandt bybefolkningsgrupperne (jfr. tabellerne i nr. 218-221).

Af interesse i forbindelse med bybefolknings- og erhvervsgrupperne er deres fordeling ud over byarealet. Undersøgelser på grundlag af skatelisten fra gamle byer som Ribe, Stege, Køge og Randers viser her karakteristiske socialtopografiske strukturer, der ikke har ændret sig meget gennem århundreder: de velhavende skatteborgere, først og fremmest købmændene og embedsmændene, boede i byernes hovedgader, de dårligere stillede, de mindre håndværkere og ufaglærte, boede i byernes sidegader og baggader. Det fremgår klart af de socialtopografiske kort i atlasserne med de førnævnte byer (se nr. 218-221, jfr. også nr. 675,

Køges socialtopografi Køges socialtopografi 1870. 1:5,000

- 1.400-12.500 rdl. 53 persons personer 10%
- ⊙ 900-1.300 rdl. 51 persons personer 9%
- 150-850 rdl. 446 persons personer 81%

Køges socialtopografi 1870.

Kortet viser det samme mønster som kortene over byens socialtopografi 1640, 1682, 1761 og 1950: de velhavende skatteborgere, de øverste 10% og de næstøverste 10% af de takserede, boede i byens hovedgader, Vestergade og Nørregade og ved Torvet, mens de lavere takserede fordelte sig over byens baggader og sidegader. De velhavende, for det meste købmænd og handlende, ønskede at bo ved hovedgader, byens indfaldsveje, hvor kunderne kom, når de fra oplandet kørte ind ad byens porte på vej til torvet. Kort i Marie Bach, Ole Degn og Poul Strømstad: *Køge 1500-1950*. Scandinavian Atlas of Historic Towns, 7, 1993, kort 26.

bd. 1, s. 268) og af tegningerne i en undersøgelse af forholdene i Aabenraa (se nr. 249). Hovedgadernes dominans fremgår også af det forhold, at byerne ofte udvidedes netop langs hovedgaderne, ved indfaldsvejene til byen, idet købmændene i deres kamp om bondekunderne kunne flytte deres købmandsgårde uden for byportene.

Socialtopografien ses også detaljeret afspejlet i de enkelte ejendoms status gennem tiden, om end velhaverhuse og -gårde kunne ligge side om side med småkårsfolks huse og boder. Undersøgelser af enkelt-ejendomme og deres ejere og beboere og disses erhvervmæssige og familjemæssige forhold, indbo og boligindretning m.m. kan give ganske tankevækkende billeder af bymenneskets situation gennem tiden (se nr.

Købmandsgård og to udlejningsboder (til højre på det lille billede) i Ribe
 De to boligformer, den store gård på Overdammen og den lille bod i Præstegade, illustrerer forskellene i boligforholdene. Gårdene kunne med op til 3 etager have et samlet etageareal på hen imod 300 m², hvoraf en del dog kunne være brugt til varelager m.m., mens boderne i den ene etage havde boligarealer på 20-40 m². Forskellene afspejles i ejendoms-takseringerne: gården hér var i grundtaksten 1682 sat til 253 rdl., boderne hver til 26 rdl. Fotos 1968 og 1980.

242-248). Det kan være vanskeligt at finde frem til ejerne af en ejendom bagud i tiden, men der findes gode vejledninger (nr. 239-241) og hjælpemidler i form af jævnføringsregistre (således for Ribe, Stege, Køge, Randers, Assens, Odense, Kalundborg, Viborg og Århus (se nr. 218-221 og 272-274, 588, bd. 3 og 275-276)). Det er her også muligt i betydeligt omfang at bestemme størrelsen af boligarealer og udviklingen i disse. Boligindretningen, rummenes betegnelser og antal og indboet, fremgår i talrige tilfælde af retsbetjentarkivernes skifteregistreringer (jfr. nr. 429 og 434 og nr. 245-248), der kendes fra omkring 1600 og frem til slutningen af 1800-årene, da de blev stadig mere summariske og intetsigende. Husenes konstruktion og udseende er skildret i tekst og billeder i en længere række værker, herunder i bevaringsplaner for mange byer (se nr. 241, s. 149-51, hvor dog H. H. Engqvists *Bevaringsplan Ribe*, 1969, mangler) og i en lang række bind med Hugo Matthiessens fornemme fotografier fra årene 1913-22 (se nr. 250-263).

Tabel 4 Løseret i skifteregistreringer efter beboere i Porsborg, 1 rdl.

År	1660	1687	1693	1794
Guld og sølv	101,5	96,9	109,6	68,0
Guld	19,5	0	0	0
Sølv	82,0	96,9	109,6	68,0
Møbler	59,4	114,3	160,6	213,3
Borde	9,9	18,3	36,3	15,0
Bænke	0,7	5,1	3,5	0
Stole	1,3	8,5	7,5	38,6
Skabe	6,0	10,5	18,6	13,6
Kister	17,0	30,0	26,8	32,2
Chatoller	0	0	0	44,0
Skrin og dæser (1794 2,8 rdl.)	9,3	6,1	7,4	6,0
Senge	9,3	7,8	18,6	20,0
Spejle	2,4	6,4	6,1	29,2
Skilderier, kontrafæjer m.m.	3,5	16,6	19,1	4,5
Ure, barometre (1794 0,8 rdl.)	0	3,0	16,7	8,8
Øvrige møbler	0	2,0	0	1,4
Bøger	5,6	6,7	7,1	16,8
Bord- og køkkentøj m.m.	200,7	69,8	103,1	29,0
Kobbergenstande	159,7	37,7	53,6	25,4
Messinggenstande	33,0	25,5	39,0	1,9
Jerngryder, blikstøj, jernfang	8,0	6,6	10,5	1,7
Bordservice, tin, porcelæn, glas	85,5	31,9	56,3	71,3
Tingenstande	85,3	28,5	53,6	23,2
Fade af porcelæn og sten	0	1,3	1,8	0,2
Tallerkener af porcelæn	0	0	0	2,2
Kopper, krus af porcelæn og sten	0	1,9	0,6	3,5
Stel porcelæn	0	0	0	12,6
Glas, keræfler (1794 0,5 rdl.)	0,2	0,2	0,3	3,1
Flasker	0	0	0	4,3
Knive og gæfler	0	0	0	9,5
Kaffekande	0	0	0	6,7
Tepotter	0	0	0	6,0
Sengeklæder, bækedyner m.m.	303,6	308,0	256,8	412,5
Sengeklæder, -tæpper, omhang	83,0	121,0	150,9	154,6
Lægner	56,3	43,5	11,7	24,3
Pudevær	14,5	10,0	3,6	2,2
Bækedyner og hynder	33,0	16,8	7,5	1,5
Bordtæpper	5,3	9,6	0	0
Duge	38,7	31,0	12,1	32,5
Gardiner	0	(a)	0	10,1
Håndklæder, servietter	12,0	10,2	5,5	15,8
Klæder	44,2	55,2	60,2	111,8
Lærred, bolster, hjemmegjort tøj	16,6	0	0	59,7
Lær, blår (1693 0,5 rdl)	0	10,7	5,3	0
Heste, køer, vogne, hø m.m.	61,0	82,0	309,1	89,5
Heste	26,7	24,0	60,0	20,0
Køer, kalve	18,0	24,3	25,0	25,0
Får, vaddere, bier (bistokke)	0	0	5,1	0
Hø	0	0	106,7	0
Vogne, sædler, redskaber	16,3	25,7	23,7	44,5
Øvrigt	51,0	68,7	44,5	272,8
Bryggersudstyr (* kobbirting)	9,9	0	1,6	4,8
Humle	0	0	8,0	0
Kuffarter	0	11,0	1,3	2,4
Våben	6,0	15,3	21,4	6,8
Øvrigt	35,1	42,4	12,2	120,8

I alt 868,3 778,3 1.047,1 1.035,2

Anm.: (a) Tre stokke med gardiner, vistnok til senge, er taksæret sammen med andet.

Skema med skifter efter beboere af stenhuset Porsborg ved Torvet i Ribe.

Udviklingen i borgernes boligstandard afspejles klart i skifteregistreringerne set over tid, som her i skifter fra den store gård Porsborg i Ribe: renæssancens tunge møbler med svære borde og bænke, bækedyner og tinservice skiftes ud med rokokkens lettere møbler, stole og porcelæn. Tabel i By, Marsk og Geest, 3, Årsberetning 1990. Den antikvariske samling i Ribe, 1991, s. 24-25.

Bybefolkningen i almindelighed

Samlede indbyggerlister

Ved arbejde med en bys befolkning og ved eftersøgning af personer i byer er det nyttigt at kunne arbejde med samlede oversigter over byens befolkning eller dens skatteborgere eller husstandsoverhoveder. Sådan-

Tønder, mens der med få undtagelser findes lister fra alle byerne fra de følgende folketællinger, 1787, 1801, 1834, 1840, 1845, 1850, 1855, 1860, 1870, 1880, 1890, 1901, 1906, 1911, 1916, 1921, 1926, 1930 og hvert 10. år frem til 1970 (se nr. 336) – hvorefter folketællingerne er erstattet af de såkaldte registerfolketællinger, der køres på grundlag af CPR-registret. Folketællingslisterne fra 1935, 1945 og 1955, kaldet de »små« tællinger, med færre oplysninger end de øvrige, er kasseret.

For Sønderjylland er årstallene for de første tællinger dog 1769, 1803, 1835, 1840, 1845, 1855 og 1860, og tællingerne fra tiden under det preussiske styre blev kasseret af diskretionshensyn. Fra København har man særlige folketællinger fra 1885 og 1895. Hertil kommer for en lang række købstæder de såkaldte kommunale mandtal, der blev påbegyndt i 1870'erne og 1880'erne (se nr. 336, s. 14-15). Længere rækker af sådanne mandtal har man eksempelvis fra Kalundborg (1874-1922), Ringsted (1888-1933), Hjørring (1870-90), Nibe (1875-99), Nørresundby (1896-1954), Viborg (1901-38) og Århus (1885-1952). Forud for de egentlige folketællinger har man endda nogle forløbere, idet stiftamtmanden i Ribe i 1748 gennemførte en folketælling for stiftets otte købstæder og senere som stiftamtmand på Sjælland i 1753 for en række af Sjællands stifts købstæder (se nr. 336, s. 14, og nr. 746).

Folketællingerne er tilgængelige på mikrokort på alle Statens arkiver for årene 1787-1860, 1880 og 1890.

I enkelte tilfælde foreligger publicerede bybefolkningsfortegnelser i form af folketællinger, således for Ringsted 1787, Vordingborg 1855, Svendborg 1893 og 1903 og Sæby 1787, 1850 og 1901 (nr. 444-448).

Skattelister

Skattelister kendes fra Ribe fra og med 1545, fra Helsingør, Holbæk, Næstved, Skælskør, Odense, Kerteminde, Kolding og Ringkøbing ligeledes fra 1500-årene, og fra 1600-årene og især 1700-årene har man lister fra mange byer. Ofte anfører listerne ikke adresser (gadenavne), men disse kan normalt findes ved ud fra adresseangivelser i andre kilder at afdække den topografiske struktur i den enkelte skatteliste. Denne struktur, der bygger på bestemte ruter i gaderne, kan for den enkelte by svare til den, man fra 1761 finder i byens brandtaksationsprotokoller eller en senere tids matrikelnummersystem (se nr. 218-221 og 746).

De mange, meget forskellige skattelister stammer fra skatter, der dels benævnes efter anledningen til udskrivningen (krigsskat, kroningsskat, fortifikationsskat, bådsmandsskat, skoleskat), dels efter betalingsmidlet (pengeskat, kornskat, madskat, kobberskat), dels efter skatteobjektet

Side af skattemliste 1636 fra Helsingør. Listen er en typisk skatsskillingliste, hvor der for hver enkelt person i skilling, ort (24 skilling) eller daler er angivet den portion, skatteyderen er ansat til. Forskellene fremgår af siden, med 6 sk. som det mindste, 5 daler eller 480 sk. som det største. Helsingør rådstuearkiv, 652. Skattembøg 1630-36. Landsarkivet for Sjælland m.m., København.

2 8	- Niels J. Sæfse og Gæstskatte	1 ort
3 8	- Jørgen Jørgensen Bøfse	6 sk
13 8	- Jørgen Sæfse	6 sk
3 8	- Jørgen Sæfse	6 sk
1 ort	- Mogens Sæfse og Jørgen Sæfse	1 ort
1 ort	- Bent Jørgen Sæfse	1 ort
1 ort	- Jørgen Sæfse og Jørgen Sæfse	1 ort
3 8	- Jørgen Sæfse og Jørgen Sæfse	6 sk
8 8	- Ole Sæfse og Niels Sæfse	12 sk
1 ort	- Jørgen Sæfse og Jørgen Sæfse	2 ort
12 8	- Ole Sæfse og Jørgen Sæfse	7 ort
1 ort	- Jørgen Sæfse og Jørgen Sæfse	2 ort
12 8	- Jørgen Sæfse og Jørgen Sæfse	7 ort
6 8	- Jørgen Sæfse og Jørgen Sæfse	1 ort
1 De 1 ort	- Jørgen Sæfse og Jørgen Sæfse	2 De 1 ort
1 ort	- Ole Sæfse og Jørgen Sæfse	2 ort
1 ort	- Ole Sæfse og Jørgen Sæfse	1 ort
1 ort	- Ole Sæfse og Jørgen Sæfse	3 ort
1 ort	- Ole Sæfse og Jørgen Sæfse	2 ort
1 ort	- Ole Sæfse og Jørgen Sæfse	3 ort
1 ort	- Ole Sæfse og Jørgen Sæfse	1 ort
1 ort	- Ole Sæfse og Jørgen Sæfse	3 ort
2 De 1 ort	- Ole Sæfse og Jørgen Sæfse	4 1/2 De
3 ort	- Ole Sæfse og Jørgen Sæfse	4 1/2 De
2 1/2 De	- Ole Sæfse og Jørgen Sæfse	5 De
1 ort	- Ole Sæfse og Jørgen Sæfse	1 ort
12 8	- Ole Sæfse og Jørgen Sæfse	7 ort
1 ort	- Ole Sæfse og Jørgen Sæfse	1 ort

#11 1/2

(kopskat, kvægskat, karosseskat). De blev lagt ikke blot på indtægt og formue, men også på specielle emner, således foruden de førnævnte på tjenestefolk, parykker, salt, rang, heste, ildsteder, rentpenge osv. (jfr. også nr. 745).

I formen kan man skelne mellem nogle få hovedtyper af skattemister, der for personalhistorien hver har deres fortrin.

Ældst er vistnok de såkaldte skatsskillingstakster, hvor de enkelte borgere anføres én efter én, for det meste uden adresseangivelser. Skattegrundlaget var normalt, som for de følgende skattemister, næringsvirk-

Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged
Aar = 1683.

Christen Knudsen		1683
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	3
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	4
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	12
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	1/2
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	16
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	3 1/2
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	4
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	4
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	12
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	1
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	1
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	4
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	4
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	1
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	1
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	1
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	1/2
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	2
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	1/2
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	1
100000	Christen Knudsen Skattekøber og Skattefoged	1/2

Side af skatteliste fra Århus 1683, med Kannikegade. Denne type liste oplyser ikke blot om ansættelsen efter næring, »middel«, men også om ejerforholdet, »eje«, og dermed om der er tale om personer i egen bolig eller lejere. Christen Knudsen bor til leje i Johan Utrechs gård, Hans Sørensen Hardrup betaler både »eje« og »middel« og bor altså i sin egen ejendom. Siden alene viser forskelle fra 4 til 106 sk. (1 rd. 10 sk.). D 2. Århus rådstuearkiv, Landsarkivet for Nørrejylland, Viborg.

somhed og grundbesiddelse, altså indtægt og formue, hvoraf førstnævnte fra 1600-årene vistnok var den vigtigste. Takseringen af de enkelte skatteborgere blev foretaget af borgmestre og råd, måske også takserborgere, og hvilede på skøn. Skattebeløbene varierer fra 0 til flere hundrede skilling. Sammenlagt for byen som helhed blev skatstillingstallet divideret op i det samlede skattekrav, hvorefter man nåede frem til, at skatten skulle være en dobbelt, en tidobbelt, en femtendobbelt skat osv. Denne skatteliste er enkel og placerer på en overskuelig måde skatteborgerne økonomisk i forhold til hinanden. Den ses tilbage til midten af 1500-årene.

En lidt varieret form af denne type skatteliste har man, når det for den enkelte skatteyder er udregnet, hvad det endelige skattebeløb blev, idet skatstillingstallet er ganget med det foldtal, som skatten blev sat til. I sådanne lister kan forekomme store rigsdaler- eller sletdalerbeløb, altså ikke blot skilling- og eventuelt markbeløb.

En anden skatteliste angiver kombinationen af indkomst- og

ejendomsskat, og denne type kan dermed afsløre, om personer bor til leje eller ejer deres bolig, og muliggøre opgørelser for de enkelte ejendomsbesiddere og dermed også af ejendomsfordelingen. En forordning af 5. maj 1683 rummede bestemmelser om ligning halvt på ejendom (grund), halvt på næring, og dette var gældende frem til lov af 1867.

En tredje type skatteliste omfatter kopskatte – dvs. skat lagt på personer, »hoveder« = kop – uden hensyn til den enkeltes konkrete indtægt og formue, men dog gradueret, efter rangklasser og erhvervsgrupper. Disse skattelister er værdifulde derved, at de medtager ikke blot husstandsoverhoveder, men også disses ægtefælle og børn over en vis alder (12 år, 15 år).

I 1800-årene får man en ny type, mere omfangsrige skattelister eller snarere skattebøger, ofte betegnet skattehovedbøger. Mens man tidligere hvert år havde en række forskellige skattelister betegnet efter de forskellige skatter, heste- og karosseskat, ildsteds- og kvægskat osv., fik man med den nye type skattebøger, hvor der på hver side i et mindre antal trykte rubrikker kunne anføres skatteydere med tal for forskellige skatter, næringsskat, grundskat, skoleskat, fattigskat osv.

Skattelisterne er i mange rådstue- og købstadkommunearkiver bevaret i lange rækker år for år – ofte er der også flere for hvert år – og de giver derfor gode muligheder for at følge de enkelte skatteborgere. På en måde kan de virke som folkeregistre, idet man i liste efter liste kan følge en konkret person og to-tre af hans naboer på hver side, og dermed fastslå, når personen »forsvinder«. Man kan så eventuelt forsøge at finde vedkommende andetsteds i skatelisten og ved negativt resultat slutte, at vedkommende er flyttet eller er død.

Enkelte skattelister findes publiceret, således for Ribe 1640 (se nr. 620, 2, s. 258-93) og Køge 1753 (se nr. 746, s. 112-44). Og fra 1860'erne og frem til 1950'erne lod en del byer mere eller mindre sporadisk deres skattelister trykke og udgive (se nr. 449-553).

Grundtakster

Grundlaget for ligningen på ejendom eller grund og bygning var siden 1682 de grundtakster, der da blev udarbejdet i forbindelse med indførelse af en ejendomsbeskatning også i byerne. De anfører gade for gade eller i ruter rundt i byen de enkelte ejendomme, med angivelse af taksationsbeløb for bygninger og grund.

Grundtaksterne findes i rådstuearkiverne og i flere tilfælde i stiftamtsarkiverne (således i Ribe stiftamts arkiv en protokol med de otte købstæder i stiftet), og en del er bevaret i Rentekammerets arkiv i Rigsarkivet

(se nr. 325, s. 34, jfr. Rentekammeret, I. Vejledende arkivregistraturer, II, 1892, s. 110, 126, 145).

Forud for grundtaksterne af 1682 gik et forsøg i 1661 med takseringer af købstædernes ejendomme, i såkaldte hustakster, der i meget ligner de senere grundtakster. De er for købstæderne i Viborg, Århus og Ribe stifter bevaret i Rentekammerets arkiv, idet de blev indsendt til Rentekammeret (se nr. 325, s. 160).

Brandtaksationer

Af lignende karakter som grundtaksterne er brandtaksationerne, der blev indført i 1761 og takket være et system med fuldstændige nytaksationer med ca. 10 års mellemrum for byerne findes i lange rækker frem til 1872 i rådstue- og købstadkommunearkiverne (se nr. 780-784), derefter i arkiverne fra købstædernes branddirektorater (se nr. 780-783). Lige-

Side af Brandtaksation

		Ejendomsbeskrivelse		Værdi	
		Grund	Bygning	Skatte	Skatte
1771	Gade	Nørre Gade	Træstue	126	126760
			1450	450	
			140	140	
			20	20	
			100	100	
			10	10	
			720	720	
			700	700	
			350	350	
			200	200	
80	80				
				1330	
				130410	

Side af brandtaksation fra Ribe 1771, med Storegade eller Overdammen. En del af ejendom nr. 323 er den samme som den, der ses på billedet s. 19.

Det anføres, at huset er et gavlhuis på 14 Fag i 2 etager. D 22. Ribe rådstuearkiv, 144. Brandtaksationsprotokol 1771-80. Landsarkivet for Nørrejylland, Viborg.

som i grundtaksterne anføres ejendommene gade efter gade eller efter ruter rundt i byen, med angivelse af ejere og ofte også lejere samt en kort beskrivelse af ejendommen, dens forskellige bygninger og disses antal af fag (dvs. mellemrummene mellem bindingsværksstolperne eller i grundmurede huse vinduerne) og etagetal samt bygningsmaterialer for vægge og tage og endelig taksationssummer.

Topografisk baggrund

Den topografiske baggrund bag skattelister, folketællinger, vejvisere og brandtaksationer m.m. finder man i de fem udgaver af Trap: *Kongeriget Danmark* (nr. 292-296) og *Hertugdømmet Slesvig* (nr. 297), i Pontoppidans *Danske atlas* (nr. 291) og *Resens Atlas Danicus* (nr. 290).

De fem udgaver af Trap: Danmark fra perioden 1858 til 1968 har alle helt den samme topografiske opstilling, blot er der i de hen ved 150 år blevet tilføjet en del flere sogne, og enkelte sogne er flyttet fra landdistrikter (herreder) til købstæder. På en overskuelig måde anfører værket først under de enkelte amter amtets købstæder og derefter under de enkelte herreder disses sogne.

Matrikelkort med grundskel og matrikelnumre finder man fra årene 1927-73 i en række grundværdikort, der blev udgivet af Overskyldrådet (nr. 299), med henblik på at fremlægge de periodiske ejendomsvurderingers grundpriser.

Om de topografiske forhold oplyser også ofte de større byhistorier (se nr. 381-386 og 554-698), og disse kan i øvrigt rumme et meget betydeligt personalhistorisk materiale, således som det ses af navneregistre bagest i værkerne. I den her nævnte række af byhistorier behandles næsten alle de 76 nuværende danske byer, der frem til kommunalreformen i 1970 betegnedes købstæder, samt ni af de 18 købstæder i Skånelandene, der indtil 1660 var danske, og otte købstæder i Sydslesvig. Værdifulde oplysninger i forbindelse med personer bag kirkerne og deres inventar (gravsten, epitafier osv.) finder man i storværket *Danmarks kirker* (nr. 300).

Biografiske opslagsværker

Mange af byernes indbyggere vil kunne findes i de større, generelle biografiske opslagsværker, som de biografiske leksika (nr. 100-106) og andre biografiske opslagsværker (nr. 107-110, 115-123), de topografisk ordnede samlinger af biografier, som *Danmarks byer og deres mænd* (nr. 111-114), registre over dødsfald (nr. 125-135) og de store værker med stiftelser og legater (nr. 138-140), ridderordener og medaljer (nr. 141-148), rigsdags- og folketingsmedlemmer (nr. 149-159) og forfattere (nr.

Epitafium i Køge Kirke over borgmester Christen Casparsen Schøller (-1677) med hustru. Med sit maleri af familien giver epitafiet et godt indtryk af en borgerfamilie fra 1600-tallet, men indskriften rummer ikke så mange personalhistoriske data, som man ofte ser. Foto 1942, Nationalmuseet.

160-171) samt en række stamtavlesamlinger m.m. (nr. 172-181) og værker vedrørende indvandrere, foreninger og kirkegårde (nr. 137, 410, 365-370, 411-414 og 371-374). Herhen hører også en række værker om medlemmer af byers styrende organer (nr. 375 og 415-422).

Store kildeudgaver

Mange borgere kan forholdsvis let findes gennem registrene i den lange række af store kildeudgaver, der indtil nu er kommet (nr. 182-202, 376-377 og 423-439), ligesom i de udgivne samlinger af indskrifter (nr. 203-205, 378 og 440-443) og i portrætkataloger m.m. (nr. 206-209).

I øvrigt vil det ofte lønne sig selv at se efter i de bibliografiske opslagsværker (nr. 349-363, 399-402 og 792-814), der rummer en langt mere omfattende litteratur end den, der her har kunnet anføres.

Kirkebøger

De fleste af byernes indbyggere vil man på en eller anden måde kunne finde i byernes kirkebøger, hvoraf de ældste bevarede er fra Holmens sogn i København, begyndt i 1619, Ribe domsogn og Aabenraa i Sønderjylland, begge begyndt 1623, og Københavns Vor Frue sogn, begyndt 1631. Indgange til disse ofte omfattende købstadkirkebøger har man for de flestes vedkommende i navneregistre udarbejdet i landsarkiverne, omfattende viede og døde i hvert fald for nogle perioder.

Siden 1998 har alle danske kirkebøger fra før 1891 været tilgængelige på mikrokort på læsesalene på Rigsarkivet, landsarkiverne, Erhvervsarkivet i Århus og Dansk Data Arkiv i Odense. Takket være den teknologiske udvikling vil også en voksende del af kirkebøgerne komme til at foreligge på CD-ROM. Allerede nu foreligger Århus bys kirkebøger 1728-1891 på en CD-ROM med fuldstændige personavneregistre og klikhenvisninger til gengivelser af de originale sider, mens en produktion er startet af CD-ROM'er med gengivelser af kirkebogssider og et søgesystem, der henviser til sogne, begivenheder (dåb, konfirmation, vielse og begravelse) og årstal. Her foreligger som de første kirkebøgerne fra sognene i Horns herred i Vendsyssel (6 CD-ROM'er, med Skagen, men ikke med Frederikshavn, idet herredet er Horns herred fra tiden før 1841 og derfor omfatter de nordlige dele af de siden da kendte herreder Horns og Vennebjerg) og købstæderne Fredericia, Kolding og Vejle (7 CD-ROM'er).

Et supplement til kirkebøgernes begravelsesindførsler har man i kirkeregnskaberne med indtægtsbeløb fra salg af begravelsespladser i kirken eller på kirkegården, fra brug af kirkens klokker, alterlys m.m. Disse regnskaber findes for tiden frem til slutningen af 1800-årene i bispearki-

verne og i kirkeinspektionsarkiverne, de sidste for de enkelte kirker i byen. I Landsarkivet i Viborg finder man dog også kirkeregnskaber i den særlige samling Kirkeregnskabsbøger (KRB).

Skifteprotokoller

En væsentlig del af byernes befolkning kan findes i byfogedernes skifteprotokoller, hvortil der normalt findes ældre eller i landsarkiverne udarbejdede personregistre (jfr. nr. 754). Skifteprotokollerne har dog en tydelig overrepræsentation af de mere velhavende borgere (jfr. nr. 756). Mens man i skattelisterne ofte savner oplysninger om personernes erhverv, bortset fra hyppige erhvervstitlnavne som Bager, Skrædder, Møller osv., der ikke *altid* svarer til personens faktiske erhverv, vil det ofte være muligt ud fra skifteregistreringer at se, hvad der var de pågældendes erhverv: købmænd har krambod, varelagre, tilgodehavender fra et større oplandsområde; skolelærere har tilgodehavender fra undervisning; skipere har skude eller skibspart, sejlredskaber, sømandstøj; håndværkere har håndværkerredskaber, der er karakteristiske for hvert enkelt håndværk; vognmænd og avlsmænd har vogn og heste, markredskaber m.m.

Enkelte skifteprotokoller er udgivet, således fra Køge og Malmø (nr. 429 og 439).

Skøde- og pantebøger

Tilsvarende findes mange husejere i byfogedarkivernes skøde- og pantebøger, der kendes fra 1600-årenes slutning, da skøde- og pantebrevsindførslerne blev udskilt og ført i særlige bøger, mens man tidligere førte dem i de såkaldte tingbøger, i enkelte tilfælde kendt tilbage fra midten af 1500-årene (jfr. nedenfor under tingbøger og nr. 753).

Da man først i 1800-årene generelt fik egentlige matrikelnumre, indført ved lov af 1867, har man ved angivelser af ejendomme i tingbøgerne og i skøde- og pantebøgerne været nødsaget til at karakterisere ejendommene på anden måde. Det kunne ske ved, at man anførte ejerne af ejendommene på hver side af den pågældende ejendom, eller ved at man for udlejede ejendomme angav ikke blot ejeren, men også lejerne, hvorved man altså kan finde angivet også dem. I nogle byer har man dog allerede i første halvdel af 1800-årene fået indført matrikelnumre, således i Randers og Ribe. Personnavneregistre til skøde- og pantebøgerne finder man i almindelighed for perioden ca. 1750-ca. 1850. Derefter har man i realregistrene indgange til skøde- og pantebøgerne, med udgangspunkt i matrikelnumrene, i hvert fald fra omkring 1870. Materialet kan for husejerne og ofte også lejerne suppleres med rådstuearkivernes brandtaksationer, der begynder i 1761 og fortsattes med

omtakseringer ca. hvert 10. år. Ligeledes kan man supplere med grundtaksterne fra 1682, med eventuelt senere udarbejdede ajourførte bind, også fra rådstuearkiverne.

En overrepræsentation af de mere velhavende borgere forekommer naturligvis også i skøde- og pantebøgerne med byens husejere, idet en væsentlig del af byboerne også tidligere boede til leje, ofte 50-75% af byens skatteborgere. Formentlig var andelen af lejere større i de store byer end i de små. Omkring 1640 ser man således i Ribe godt 50% af skatteborgerne som lejere, omkring 1680 75% i Århus (jfr. nr. 620, bd. 1, s. 251, og nr. 675, bd.1, s. 275).

Borgerskabsprotokoller og næringstilladelser

Større eller mindre udsnit af byernes befolkninger vil man finde i rådstuearkivernes borgerskabsprotokoller eller i rådstueprotokollernes borgerskabsindførsler (se nr. 749-750), idet nye borgere som grundlag for at drive borgerlig næring skulle løse borgerskab, hvorved de i tidligere tid aflagde ed til borgmestre og råd, forpligtede sig til at betale skat i mindst tre år og betalte et ofte større beløb i borgerskabspenge. I Århus går borgerskabsprotokollen tilbage til 1470, i Ålborg til 1535, i Ribe til 1585. For byerne Flensborg, Haderslev, Viborg, Vejle, Tønder og Aabenraa er borgerskabsmaterialet trykt (se nr. 403-409), for de øvrige byer haves på landsarkivernes læsesale hjælpemidler i form af navneregistre.

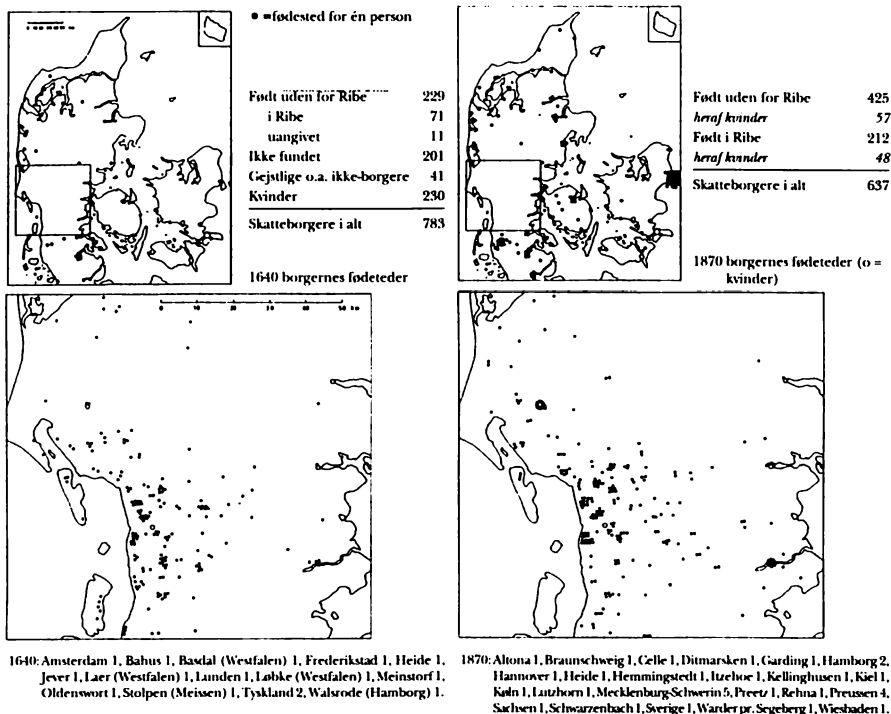
Med næringsloven af 1857 indførtes næringsfrihed eller fri næring, men udøvelsen af en række næringer var pålagt visse begrænsninger, hvorfor der til en række erhverv krævedes løsning af næringsadkomst, således at man frem til retsreformen 1919 i de større købstæders arkiver og i de mindre købstæders retsbetjentarkiver fortsat finder materiale vedrørende borgerskaber, nu også for kvinder, hvor de betegnedes næringsbeviser. Efter 1919 findes næringsadkomsterne i politimesterarkiverne.

Tingbøger

Mange købstadsindbyggere vil man finde i tingbøgerne fra rådstueretterne i rådstuearkiverne og i byfogedarkivernes tingbøger, fra 1600-årenes slutning ofte betegnet justitsprotokoller, men de er vanskeligt tilgængelige og meget tidkrævende at benytte, idet der for det meste helt mangler indgange til de kronologisk førte retsreferater og indførte dokumenter.

Tingbøgerne går tilbage til 1500-årenes anden halvdel, hvorfra de er bevaret fra bytinget i Kerteminde fra og med 1551, i Ribe fra 1561, i

Borgerskabstager i Ribe 1640 og 1870.

Først fra 1845 anfører folketællingerne fødested, men ud fra borgerskabsprotokoller og oplysninger i tingbøger, kærnerregnskaber, kirkebøger m.m. vil det ofte være muligt at fastslå fødestedet for en stor del af en bys indbyggere. Kortet t.v. viser, at allerede i 1600-årene kunne der være tale om en betydelig indvandring fra et større område, men kortet med 1870 viser dog en endnu større mobilitet. Kort i Ole Degn: Ribe 1500-1950. (Scandinavian Atlas of Historic Times, Denmark, 3, 1983, p. 26).

Grenå fra 1564, i Randers fra 1573 (1587), i Vordingborg og i Varde fra 1591. Fra rådstueretten i Ribe haves endda tingbøger fra 1527 og i Helsingør fra 1549.

Enkelte rådstueretsbøger er udgivet, nemlig fra Helsingør, Malmø og Ribe (nr. 426-427, 431-433 og 435), og til Ribe bys tingbøger 1561-1600 findes på Landsarkivet for Nørrejylland læsesal et kronologisk register (jfr. også nr. 743).

Lensregnskaber, kærnerregnskaber og lausarkiver

Udsnit af bybefolkningerne optræder også i lensregnskaber fra 1500-årene til 1660 (jfr. nr. 333 og registreringen i nr. 334) og i byernes kærnerregnskaber, således mange købmænd (leverancer af varer).

skippere (fragt, leverancer), håndværkere og arbejdsmænd (arbejds-løn) og vognmænd (fragt). Det samme gælder for lavsarkiverne, der omfatter købmænd og især håndværkere, med lavsmødeprotokoller, svendeprotokoller m.m. Et indtryk af lensregnskaberne får man på en nem måde ud fra udgaven af Koldinghus lens regnskab 1610-11 (se nr. 428).

Toldarkiver, konsumtions- og acciseregnskaber

Det er forholdsvis upåagtet, at der i toldarkiverne (se nr. 340, 774-779) findes et stort materiale til belysning af byboerne og deres liv. I toldregnskaberne optræder byboerne allerede i 1600-1700-årene med flere af deres aktiviteter, import- og eksporthandel og skibsfart. Man må her være opmærksom på, at dette materiale findes ikke alene i de egentlige

Handwritten ledger page from Århus 1639-40. The page contains several entries, each starting with a date and a description of goods or transactions, followed by a column for amounts. The entries are written in a cursive script.

- 4. 10. 1639: A large entry describing a shipment of 7 tons of goods, including salt and barrels, with a total amount of 78 1/2.
- 4. 11. 1639: An entry for a smaller shipment, with a total amount of 12 1/2.
- 4. 12. 1639: An entry for another shipment, with a total amount of 30 1/2.
- 5. 1. 1640: An entry for a shipment, with a total amount of 20 1/2.
- 5. 2. 1640: An entry for a shipment, with a total amount of 14 1/2.

Side af havnetoldregnskabs-bog fra Århus 1639-40.
 4. oktober angav skipperen Christen Kaa sin skude på 4 læster, ca. 7 tons, idet han agtede sig til Aalborg Fjord med øl, spansk salt og tomme tønder. På den måde kan man dag for dag følge både byens egne og fremmede skippere og en del købmænd. D 2. Århus rådstuearkiv, 90. Havnetold 1639-40. Landsarkivet for Nørrejylland, Viborg.

20 Juli		20	21
	Restport Nielsen Jensen	3	2 1/2
	Middelport Niels Andersen	4	4
	Restport Niels Nielsen	1	4 6
	Middelport Middel Meelben	1	5 =
	Middelport Niels Nielsen	1	4 3
	Restport Niels Nielsen	1	1 4
	Middelport Niels Nielsen		=
	Middelport Niels Nielsen		=
Halv	Restport Niels Nielsen	1	3 =
id. 1/2	Restport Niels Nielsen	1	3 =
	Restport Niels Nielsen	1	3 =
	Restport Niels Nielsen	1	2 4
id. 1/2	Restport Niels Nielsen	1	5 2
	Restport Niels Nielsen	1	5 8
	Restport Niels Nielsen	3	19 5 1/2

Side af konsumtionsregnskab, almindeligt kaldt acciseregnskab, fra Århus 1696. Indtægterne fra hver af byens seks porte på dagen den 26. juli fremgår, og man ser specificerede betalinger af en række ålemænd med Limjordsål fra Humlum og Thyholm. D 2. Århus rådstuearkiv, 87. Konsumtionsregnskabsbog 1696. Landsarkivet for Nørrejylland, Viborg.

toldarkiver, toldstedernes og i en periode (1820'erne-1965) overtoldinspektorerens arkiver, men også i rådstuearkiverne, nemlig i havnetoldregnskaber, i bropengeregnskaber og i regnskaber i forbindelse med magistraters forpagtning af toldopkrævning. Et stoffyldt materiale har man også i toldstedernes årsberetninger med detaljerede redegørelser for handel, skibsfart, fabriksvirksomhed m.m., ligeledes i bevillingssagerne vedrørende importhandel og produktionsvirksomhed, i toldrapporterne med redegørelser for toldlovsovertrædere og deres aktiviteter, og i patruljefjournaler og strandingsregnskaber m.m., der belyser skibsfarten.

Konsumtionsregnskaberne, der findes i toldarkiverne i form af portkonsumtionsregnskaber m.m. samt i et vist omfang i rådstuearkiverne og i toldregnskaber i Rigsarkivet, belyser med deres regnskabsindførsler handel og trafik på byen, oplandsområder m.m.

I endnu højere grad belyser acciseregnskaberne byernes import- og eksporthandel og skibsfarten og bærerne heraf, købmænd og skippere, idet accisen fra 1660-erne og frem til 1882 var en afgift på varer, der ind- og udførtes af byernes havne (se nr. 736). Lange rækker af acciseregnskaber inden for perioden 1665-1793 findes i rådstuearkiverne fra Helsingør, Kalundborg, Skælskør, Fåborg, Odense, Ålborg, Århus, Horsens, Kolding, Randers, Ringkøbing og Ribe, men i 1793 overgik opkrævnin-gen til toldvæsenet. Spredte årgange af acciseregnskaber (1731, 1733, 1761, 1763, 1767, 1769, 1796 og 1798) findes i Rigsarkivet under told-regnskaberne (se nr. 321, bd. 1,2, s. 723).

Fattigvæsenets arkivmateriale

En del af byernes indbyggere vil kunne findes i fattigvæsenets materiale i rådstuearkiverne, senere købstadkommunearkiverne, i fattigprotokol-ler m.m. Man må dog gøre sig klart, at det ikke er alle fattige, man vil finde her, idet fattigdom var et aspekt ved alle erhvervsgrupper. Et lavt indtægtsniveau og arbejdsløshed, ulykke, sygdom eller alderdom kunne tvinge de fleste ned på et niveau, der selv af en mindre forventet tid blev betragtet som fattigdom.

Men var personer kommet under forsorg eller tildelt støtte, finder man dem i arkiverne fra fattigvæsenet. Siden reformationen administ-rede fattigvæsenet indtægter fra kirkebøsserne, indsamlinger – nu og da efter en art ligning på borgerne – forskellige legatmidler, lejeindtægter af ejendomme og fæsteindtægter fra jorder skænket til de fattige. I en række købstæder kunne hjælp også ydes ved tilladelse til at gå om og tigge og ved tildeling af ophold i fattighuset eller fribolig i fattigboder. Midlerne var dog helt utilstrækkelige, og man havde et udbredt illegalt tiggeri.

Ved den store fattigforordning af 14. sept. 1708 blev det pålagt de enkelte sogne at indrette et offentligt fattigvæsen, som kunne tage sig af alle fattige. Betleri blev forbudt, og man indførte et system med mere regelmæssige frivillige bidrag. Midlerne administreredes af fattiginspek-tioner, der omfattede sognepræsten (i byer med flere sogne sogne-præsten ved hovedkirken), et medlem af magistraten eller, i byer uden en sådan, byfogeden og to eller flere borgere. Som hjælpere havde de stodderfogeder eller stodderkonger, der bl.a. førte lister over byens tig-gere og fordrev udenbys tiggere fra byens område. Resultaterne af 1708 ordningen var dog i det hele små.

Ved anordning 5. juli 1803 reorganiseredes det offentlige fattigvæsen. Hvis frivillige bidrag ikke skulle slå til, var der åbnet mulighed for at påligne en fattigskat, der om nødvendigt kunne udpantes. Der blev ind-

rettet fattigkommissioner bestående af sognepræsten eller, i byer med flere menigheder, sognepræsterne, et medlem af magistraten eller byfogeden, som stedets politimester, og to eller flere mænd af hvert sogn som fattigforstandere for sognet (i henhold til anordning 24. okt. 1837, § 19, udnævnt af borgerrepræsentanterne med mindst én af disses midte). Som overøvrighed havde fattigkommissionen amtsfattigdirektionen, bestående af (stift)amtmanden og biskoppen, der igen sorterede under Danske Kancelli, indtil 1814 dog i visse spørgsmål (spinderier og andre manufakturer) under Kommercekollegiet. På grund af dette tilsyn fra amtmanden og bispen kan der også findes oplysninger om byernes fattigvæsen i (stift)amtsarkiver og bisparkiver. For de sidstnævnte gælder dette ikke mindst de ofte omfattende arkiver fra de såkaldte hospitaler, dvs. stiftelser, der går tilbage til Reformationstiden.

I løbet af 1800-årene gennemførtes i flere byer på forskellig måde reorganiseringer af fattigvæsenets administration. Således kunne der under fattigkommissionen nedsættes forskellige komitéer, for fattighus og arbejdsanstalt, for brøduddeling, for kasseregnskab m.m., og de kunne have særskilte forhandlingsprotokoller, korrespondance, fortegnelser og lignende.

Da sognepræsten var medlem af fattiginspektionen og senere fattigkommissionen, vil en del af fattigvæsenets arkivmateriale kunne findes i pastoratsarkiverne.

Indvandrere

Særlige bybefolkningsgrupper er de indvandrede, herunder jøderne. Vedrørende disse grupper kan nævnes fremstillinger om indvandrere i Helsingør i 1500-årene (nr. 410) og om jøderne med udgangspunkt i de jødiske kirkegårde (nr. 132-133 og 373) samt et navneregister over personer, der 1850-1915 erhvervede dansk indfødsret (nr. 137).

Hjemsteder for personer, der indvandrede til byerne, fremgår ofte af rådstuearkivernes borgerskabsprotokoller, jfr. s. 31, fra og med 1845 af folketællingernes fødestedsrubrik. I tabelform anfører Statistisk Tabelværk med folketællingerne 1850 og 1860 købstadbefolkningernes fordeling på fødesteder, ligesom denne fordeling kan være vist på kort i byhistorier m.m. (se nr. 220, s. 26, og 675, bd. 1, s. 262).

Arkivoversigter

Oversigter over det omtalte og andet materiale i landsarkivernes rådstuearkiver og købstadkommunearkiver findes i landsarkivernes guider (nr. 732-735) og mere detaljeret i registraturer over sjællandske, fynske og nordslesvigske rådstuearkiver og købstadkommunearkiver (nr. 737-742).

Danske Kancelli m.m.

Værdifuldt materiale til belysning af bybefolkningerne som helhed uden for landsarkivernes rådstuearkiver, byfogedarkiver, præstearkiver m.m. finder man i Rigsarkivet i Danske Kancellis kopibøger og i de indgåede sager (Danske Kancelli, B 4-32, 38, 44, 48-88 og 160, C 6-17, D 18-29, E 6-11, F 9-33, H 7-8 og 17-18, I 7-8 og 48-51, K 5-6 og 18-20 og M 5-6 og 18-19, se nr. 323). Førstnævnte er frem til 1652 i form af referater udgivet med omfattende navneregistre i det monumentale værk *Kancelliets brevbøger* (nr. 188). Over Rigsarkivets samlinger af lokalarkiver før 1559, lens- og amtsregnskaber, mønstringsruller og flere andre samlinger findes der detaljerede trykte oversigter (nr. 338, 333-335, 744 og 342-346). En samlet oversigt over Rigsarkivets materiale finder man i dets guide (nr. 321).

Erhvervsarkiver

Erhvervsarkiver er kun i ubetydeligt og tilfældigt omfang indgået i landsarkiverne, men i Erhvervsarkivet. Statens erhvervshistoriske Arkiv, Århus, finder man meget omfattende samlinger af organisations-, handels- og håndværkerarkiver (jfr. de årlige accessionsoversigter i *Erhvervshistorisk Årbog* (nr. 318), Erhvervsarkivets detaljerede guide i tre bind (nr. 791) og registraturer over Landhusholdningsselskabets og Grosserer-Societetets arkiv (nr. 347-348)). Disse arkiver går tilbage til begyndelsen af 1700-årene og stammer som følge af tidligere tiders erhvervslovgivning væsentligst fra byerne.

3. Erhvervsgrupperne

Embedsmænd og personer i liberale erhverv

Om især embedsmænd og personer inden for liberale erhverv finder man et stort materiale, dels i litteraturen, dels i arkiverne.

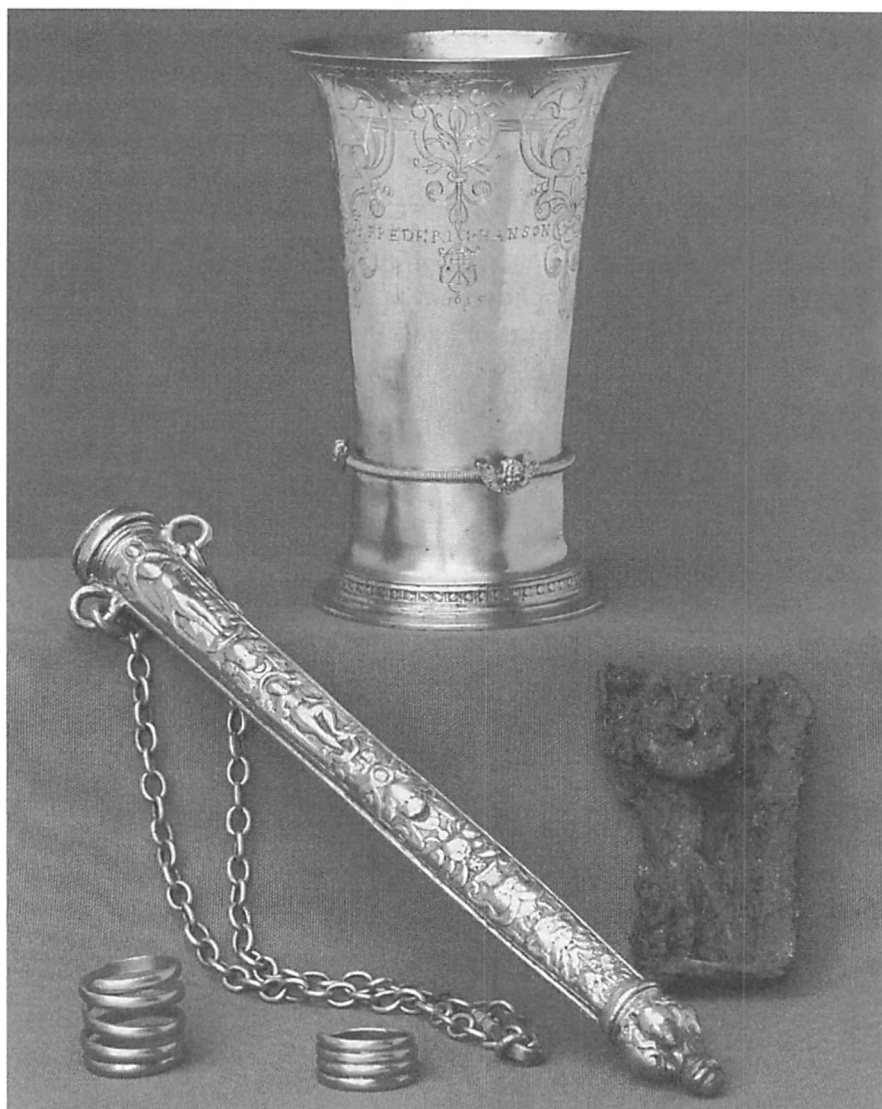
Som ophavsmænd til materialet i arkiverne har embedsmændene sat sig talrige spor, og de vil ofte kunne følges i protokoller og breve gennem underskrifter. De optræder også som lønmodtagere i regnskaber, både i centraladministrationens og i byernes, således i kæmnerregnskaberne; og deres enker vil kunne findes i enkekasseregnskaber, i Landmilitæretatens enkekasse, de gejstlige enkekasser m.fl. (se nr. 321, I, s. 515-17, og nr. 770-773).

Når embedsmændene også i betydeligt omfang er behandlet i litteraturen og står som den bybefolkningsgruppe, der er skrevet mest om, er det næppe uden sammenhæng med, at de selv tidligt har interesseret sig for deres forhold og har evnet historisk eller aktuelt at skildre dem.

En række værker og tidsskrifter omhandler embedsmændene generelt, nemlig *Hof- og statskalenderen* siden 1734 (nr. 815), værkerne om ridderordener og medaljer (nr. 141-148) og tidsskrifterne *Kollegialtidende* (1798-1847), *Departementstidende* (1848-70), *Ministerialtidende* (1871-1910) og *Statstidende* (1910-) (nr. 816-819). Til sidstnævnte findes i de enkelte årgange delvis registre og for årene 1911-24 et register (se nr. 819), men ellers vil det på grund af mangelen på indgange til dette omfattende materiale ofte være lettere at gå til de specielle embedsetater eller stater.

Disse omfatter ikke mindst embedsmændene i centraladministrationen (nr. 824-827), i udenrigsministeriet og gesandtskabsvæsenet (nr. 828-830), lensmænd og amtmænd (nr. 831-840), amtsforvaltere (nr. 841-844), rets- og politiembedsmænd (nr. 845-861), amtsvejinspektører (nr. 862), embedsmænd inden for post-, telegraf-, telefon- og jernbanevæsenet (nr. 863-881), toldvæsenet (nr. 882-886), vandbygningsvæsenet (nr. 887), hæren, flåden og flyvevåbenet (nr. 888-929), kirken (nr. 930-965), skolen (nr. 966-997) og universiteter og de forskellige uddannelser under dette m. fl. (nr. 998-1.042). Også kommunale embedsmænd er behandlet (nr. 1.043-1.053), ligesom persongrupper, der er ansat dels af stat og kommuner, dels af private, som bibliotekarer og arkivarer (nr. 1.054-1.059), journalister (nr. 1.060-1.062), skuespillere (nr. 1.063-

Skattefund fra Låsbygade i Kolding

Af de mange skattefund fra 1600-årene, krigenes århundrede, er kun en mindre del fra købstæderne. De fortæller ligesom mange af fundene fra landdistrikterne om borgere i købstæderne, som fundet fra Låsbygade i Kolding. Her fandt man i 1884 i et træskrin en snes cm under et kældergulv to gulfingerringe, en knivskede af sølv med vedhængende kæde, et sølvbæger og tre mønter. En indskrift på bægeret har navnet Frederich Hansøn, et skjold med bomærke og årstallet 1615, en indskrift på knivskeden navnet Bovl Hansdatter. De kostbare genstande. 24 g guld og 338 g sølv, har tilhørt et ægtepar fra byens overklasse, idet manden, død 1639, var rådmand og byskriver i Kolding. De har formentlig gemt deres kostbarheder i forbindelse med Kejserkrigen 1625-29. Foto af Lennart Larsen, Nationalmuseet, 1978.

1.069), musikere (nr. 1.070-1.076), polyteknikere og ingeniører (nr. 1.077-1.083), arkitekter (nr. 1.084), fotografer (nr. 1.085), civiløkonomer (nr. 1.086), revisorer (nr. 1.087-1.088), forsikringsfolk (nr. 1.089-1.090), translatører (nr. 1.091-1.093), landinspektører, forst- og havebrugskandidater (nr. 1.094-1.105) og sundhedsvæsenets personale (nr. 1.106-1.120).

Særlige forhold har på flere måder været gældende for hoffets og for militærets, hærens og flådens personale.

En del af hoffets personale havde i en periode en særlig stilling, idet der for de kongelige betjente med embede i rangen og bopæl i København 1682-1771 var en særlig domstol, Hofretten, der 1771 forsvandt ved oprettelsen af Hof- og Stadsretten; dens arkiv er registreret under politi- og domsmyndigheder (se nr. 398, 2, s. 19-20). I kirkelig henseende hørte hoffet 1671-1926 til Hof- og Slotsmenigheden i København (Christiansborg Slot); dennes kirkebøger er registreret under Københavnske kirkebøger (se nr. 758, 2, s. 172-73).

Militærets personale har for en del i forskellige tidsrum været knyttet til særlige institutioner og fæstnings- eller garnisonsbyer. I København finder man her Holmen og Kastellet (også kaldet Citadellet Frederikshavn), mens provinsbyerne Esbjerg, Flensborg, Fredericia, Haderslev, Helsingør (Kronborg Fæstning), Hillerød, Holbæk, Holstebro, Horsens, Husum, Kalundborg, Kolding, Køge, Nyborg, Næstved, Odense, Randers, Ribe, Ringsted, Roskilde, Slagelse, Slesvig, Svendborg, Sønderborg, Tønder, Varde, Vejle, Viborg, Vordingborg, Ålborg og Århus på forskellige tidspunkter har haft funktioner som garnisonsbyer, Fredericia, Korsør, Nyborg og Slesvig også som fæstningsbyer (jfr. nr.321, Rigsarkivets guide, III, Forsvarets arkiver).

Gennem indkvartering skaffede man de garnisonerede soldater kvarter. Fra gammel tid påhvilede der befolkningen i købstæderne visse pligter til at modtage soldater i garnison, den såkaldte ordinære indkvartering, og herunder at stille visse lokaliteter til rådighed, således kvarterer til underofficerer og menige, staldrum til heste, sygehuse, fouragelofter, magasiner til brødkorn, vagthuse, regimentsdepot og vognremiser. I de købstæder, der var belagt med ordinær indkvartering, var indkvarteringskommissionen den offentlige myndighed, der traf afgørelse om de fordringer, der kunne stilles til byen. Indkvarteringskommissioner indrettedes i henhold til reglement og anordninger af 21. april 1764, 8. maj 1775 og 4. aug. 1788 og forordning af 15. nov. 1816. Fordelingen af ekstraordinær indkvartering foretoges af den civile øvrighed i samarbejde med den militære befalingsmand (jfr. nr. 211 og 736).

I forhold til retsvæsenet, og dermed bl.a. skifte- og auktionsvæsenet,

havde embedsmændene til langt ned i tiden en særlig stilling. Embedsmænd uden borgerligt erhverv i København hørte således indtil 1771 under Hofrettens, Borgrettens, Universitetets, den gejstlige eller den militære jurisdiktion, derefter under Hof- og Stadsrettens. Indtil 1806 hørte præster, degne, klokkere og skoleholdere under den gejstlige jurisdiktion, derefter i byerne som borgerne under magistratens eller byfogedens.

Kun i København har der været en særlig garnisonskirke, idet Sofie Amalienborg Slotskirke fra 1689 benyttedes som sådan, indtil Garnisons Kirke kunne indvies i 1706 som kirke dels for Københavns garnison, dels for den til kirken henlagte borgerlige menighed; 1819 udskiltes tyske militærpersoner af menigheden og henlagdes under Frederiks tyske kirke.

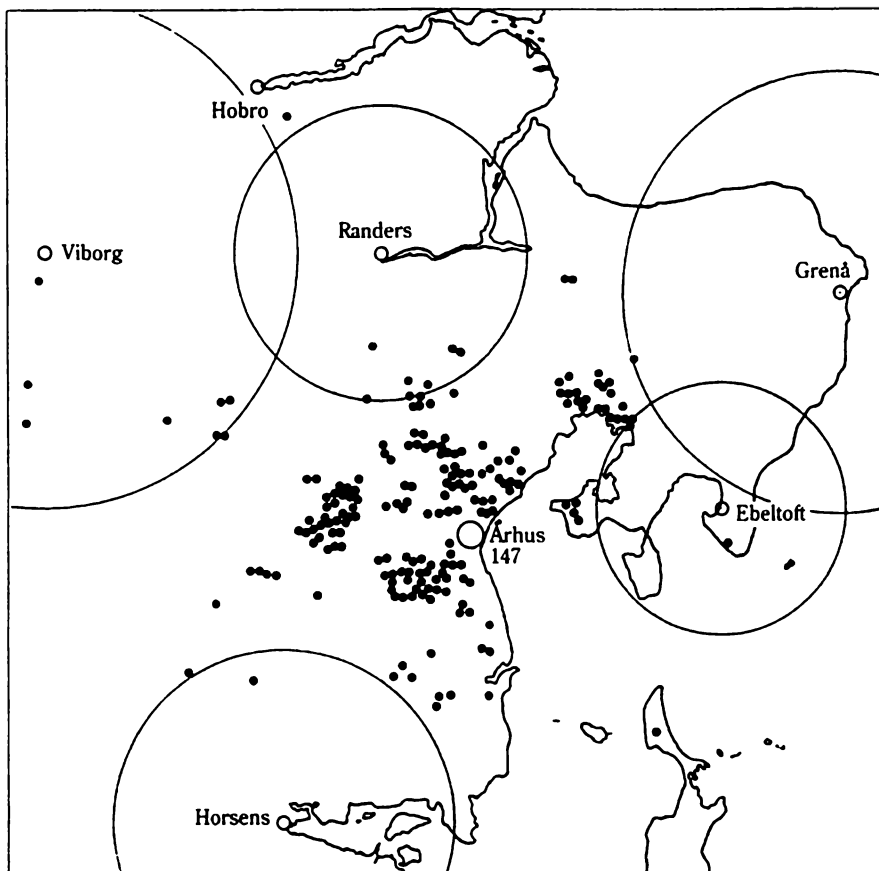
Af registraturer over arkiver med materiale vedrørende embedsmænd har man dels Rigsarkivets guide, herunder bindet med forsvarets arkiver (nr. 321), registraturen over personaleakter i DSB's arkiv (nr. 327) og rækken af privatarkivregistraturer (nr. 342-345), dels landsarkivernes guider og deres og Erhvervsarkivets registraturer over privatarkiver m.m. (nr. 732-735, 787-791). Her må også nævnes oversigterne over skolehistorisk materiale (nr. 341, 785-786).

Kildemateriale og litteratur vedrørende personer i liberale erhverv er for en stor del af samme art som vedrørende embedsmændene, idet personer inden for en række højere uddannelser har været ansat såvel i det offentlige som privat eller har været privat praktiserende. Det gælder magistre med skoleembedseksamen (privatskoler) og med naturvidenskabelige uddannelser såvel som teologer (skoler), jurister, læger og dyrlæger (privatpraktiserende), ingeniører og arkitekter (firmaer) og personer med sundhedsuddannelser.

Købmænd og handlende

Litteraturen om byernes købmænd og handlende er noget spredt og tilfældig. Siden begyndelsen af 1900-årene er kommet en række samle værker om Danmarks byer eller amter og deres mænd (nr. 111-114), og der findes flere værker om grossererne, købmandsstanden og boghandlerne (nr. 1.121-1.125); men for den ældre tid er man henvist til de større byhistorier og andre byhistoriske arbejder, hvor de enkelte handlende ofte er omtalt højst tilfældigt. Dog findes der et større arbejde om Ålborgs købmænd (nr. 1.126).

Arkivmateriale til belysning af denne gruppe findes først og fremmest

Århus-købmands kundekreds 1683 (• = 1 kunde).

Købmandenes ofte vidstrakte kundekredse kan afdækkes gennem tilgodehavender i skifteregistreringer. Disse viser det nære forhold mellem byernes indbyggere og oplandets bønder, præster og adelspersoner. For den store by rakte handelsområdet endda til de mindre købstæder, som det her ses ud fra Århus-købmanden Niels Jensen Udsens skifte. Kort i Ole Degn: *Borgernes by 1550-1720*. (Ib Gejl (red.): *Århus. Byens historie*, 1, Tiden indtil 1720, 1997, s. 301.

i rådstuearkiverne og købstadkommunearkiverne, med arkivalier vedr. borgerskaber og næringstilladelser, kænnerregnskaber med varekøb hos byens handlende og konsumtions- og acciseregnskaber. I retsbetjentarkivernes skifteregistreringer ser man købmændenes varelagre, gennem gældsposterne deres leverandører og gennem tilgodehavenderne deres kundekredse. I toldarkiverne findes oplysninger om handlende i årsberetningerne, i regnskaber, kreditoplagsbøger, stemplingsprotokol-

ler, toldrapporter og virksomhedsmapper m.m., ligesom også i rapportmaterialet vedrørende toldovertrædelser, det sidste ikke mindst i overtoldinspektoraternes arkiver. I landsarkivernes samlinger af privatarkiver findes en del arkiver efter købmænd og handlende, ligesom der haves lavsarkiver fra købmænd og andre handlende i København, Helsingør, Odense, Nyborg, Ålborg, Randers, Viborg, Århus, Kolding, Haderslev og Sønderborg. I Erhvervsarkivet i Århus findes organisationsarkiver som Grosserer-Societetets arkiv (se nr. 348) og et stort antal købmands- og handelsarkiver (se nr. 791, bd. 2).

Oversigter over det anførte materiale har man i landsarkivernes guider (nr. 732-735), og der findes registraturer over Københavns stadsarkiv (nr. 390-394), over sjællandske, fynske og nordslesvigske rådstuearkiver og købstadkommunearkiver (nr. 737-742) og over toldarkiver (nr. 774-779). Materialet i Erhvervsarkivet i Århus er fortegnet i *Erhvervshistorisk Årbog* siden 1948 (nr. 318) og Erhvervsarkivets arkivoversigter, 2 (se nr. 791), og der er udgivet registraturer over Landhusholdningsselskabets og Grosserer-Societetets arkiver i samme arkiv (nr. 347-348).

Håndværkere og industrifolk

Også litteraturen om håndværkerne er noget spredt og tilfældig. Håndværkernes baggrund er behandlet i *Håndværkets kulturhistorie*, 1-4 (nr. 1.129), og de er i et vist omfang med i de værker om Danmarks byer og amter og deres mænd, der er kommet i 1900-årene (nr. 111-114), ligesom der er udgivet en række samleværker om håndværkere og enkelte håndværksfag, som bryggerierhvervet, elerhvervene, frisørfaget osv. (nr. 1.138, 1.141-1.142, 1.143).

Arkivmateriale til belysning af håndværkergruppen findes først og fremmest i lavsarkiverne og i rådstuearkiverne og købstadkommunearkiverne, med henholdsvis lavsprotokoller og svendeprotokoller og borgerskaber og næringstilladelser, samt kærnerregnskaber med arbejds-lønbetalinger. I toldarkiverne findes oplysninger om industridrivende i årsberetningerne og bilagene til disse samt i virksomhedsmapper m.m., ligesom også i rapportmaterialet vedrørende toldovertrædelser, det sidste ikke mindst i overtoldinspektoraternes arkiver. I retsbetjentarkivernes skifteregistreringer ser man håndværkernes redskaber, gennem gældsposterne deres leverandører og gennem tilgodehavenderne deres kundekredse, men disse er dog langt mindre end købmændenes.

Oversigter over materialet har man i landsarkivernes guider (nr. 732-735), og registreringer findes i registraturer over Københavns Stadsarkiv

Opslag i kærnerregnskab fra Ribe 1645-46. Man ser udgifter til betaling af portner, smed og tømmermand for arbejde udført på byens broer og ejendomme og for tømmer og andet købt hos byens købmænd eller af bønder. D 22. Ribe rådstuearkiv, 335. Kærnerregnskaber 1640-56. Landsarkivet for Nørrejylland, Viborg.

Den 22 Maj 1645
 og indbetalt portneren
 30 skilling for at bære
 det samme i Mellem
 ved den gamle Ribe - 12 p.

Den 23 Maj 1645
 for 2 skilling for
 at bære det samme og for
 at bære det samme - 12 p.

9 skilling for i Ribe og
 i Ribe - 8 p.

1/2 skilling for i Ribe
 for i Ribe og for
 i Ribe og for - 20 p
 1/2 skilling for i Ribe
 i Ribe og for - 10 p

Den 24 Maj 1645
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 og for at bære det
 samme - 7 1/2 p
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 i Ribe - 6 p

Den 25 Maj 1645
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 og for at bære det
 samme - 5 p
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 i Ribe - 2 p.

1/2 skilling for i Ribe
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 i Ribe - 14 p.

P
 portner + 12 p.

Den 25 Maj 1645
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 og for at bære det
 samme - 6 p
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 i Ribe - 2 p.

Den 26 Maj 1645
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 og for at bære det
 samme - 2 p
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 i Ribe - 6 p.

Den 27 Maj 1645
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 og for at bære det
 samme - 7 1/2 p
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 i Ribe - 2 p
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 i Ribe - 4 p.

Den 28 Maj 1645
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 og for at bære det
 samme - 7 1/2 p
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 i Ribe - 6 p.

Den 29 Maj 1645
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 og for at bære det
 samme - 7 p
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 i Ribe - 4 p.

Den 30 Maj 1645
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 og for at bære det
 samme - 7 1/2 p
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 i Ribe - 4 p.

Den 31 Maj 1645
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 og for at bære det
 samme - 7 1/2 p
 for 2 skilling for
 at bære det samme
 i Ribe - 4 p.

(nr. 390-394), over sjællandske, fynske og nordslesvigske rådstuearkiver og købstadkommunearkiver (nr. 737-742) og københavnske og sjællandske lavsarkiver (nr. 397, 747-748).

Andre erhvervsdrivende (Hotelværter, søfarende, vognmænd, avlsbrugere, luftfartens folk, fiskere, gartnere m.m.)

Om en række mindre omfattende erhvervsgrupper i byerne findes en spredt, temmelig sparsom litteratur. Der er væsentligst tale om nogle nyere samleværker vedrørende hotelværter og restauratører, søfarende, vognmænd, fiskere og gartnere (nr. 1.176-1.194).

Arkivmaterialet til oplysning om personer fra disse erhvervsgrupper

findes i rådstuearkiver og købstadarkiver, retsbetjentarkivernes materiale vedrørende borgerskaber og næringstilladelser og toldarkiver. Sidstnævnte rummer i afgiftsmaterialet og rapportmaterialet oplysninger om hotelværter og restauratører og har i skibsfarts- og fartøjsregistreringsmaterialet og mønstringsmaterialet oplysninger vedrørende søfarende og fiskere.

Alene materialet vedrørende søfarende og fiskere er omfattende. Toldvæsenets patruljejournaler og vinddriverjournaler samt årsberetningerne fra 1840'erne og ofte frem til begyndelsen af 1900-årene fortæller om skibsfarten med angivelse af kaptajner og skippere og hjemsteder, og det menige mandskab anføres med navn, fødselsdato og fødested i mønstringsprotokollerne. Også toldarkivernes rapportssager vedrørende toldovertrædelser, smuglerier og toldsvindel er oplysende og kan være omfattende, ikke mindst i overtoldinspektoraternes arkiver. Skibe og fartøjer finder man i skibsregistre og fartøjsfortegnelserne og de ofte omfangsrige tilhørende sagspakker med skibs- og fartøjspapirer.

Et ganske omfattende materiale fra købstædernes administration af deres markjords- og engarealer fortæller om især købmænd, håndværkere, vognmænd og avlsbrugere, der udnyttede de i visse byer betydelige landbrugsarealer, der siden middelalderen hørte under byerne, til dyrkning af korn eller græsning af heste og kreaturer. De fem byer med de største markjordsarealer målt i td. hartkorn var Fredericia, Roskilde, København, Randers og Viborg, med markjordsarealer på mellem 353 og 267 td. htk., svarende til måske mellem 73 og 55 bøndergårde. Materialet omfatter bl.a. lister over brugerne af markjorderne og antallet af kreaturer samt regnskaber over marklejeløb (jfr. nr. 231).

Arkivoversigterne og registreringerne er de samme som dem, der er anført under håndværk og industri, når bortses fra lavsarkiverne.

Ufaglærte og tjenestefolk og tyende

De lavest placerede grupper i bysamfundet, ufaglærte, tjenestefolk og tyende, optræder kun i meget ringe grad i litteraturen, og man finder ingen opslagsværker med dem. I byhistorierne optræder disse grupper også almindeligvis blot som bipersoner (jfr. dog en skildring af Ribe i 1600-årene (nr. 620, 1, s. 188-93)).

Placeringen som tjenestekarl eller tjenestepige har for en del blot været for en periode i deres liv, et led i et karrierforløb eller en arbejdsperiode forud for ægteskabet. Men for mange med en ringe eller

ingen skoleuddannelse har det været en placering for livet, de har ikke kunnet komme videre. Talmæssigt har tjenestefolkene, tyendet, senere husassistenterne, ellers spillet en betydelig rolle til langt ind i 1900-årene. I en by som Ribe ser man omkring 1660 for købmandsgruppen i gennemsnit 1 tjenestetyende pr. familie, for skipperne 0,8, for håndværkerne 0,3. Til skatteborgerbefolkningen, som den fremtræder i skattelisterne, kommer altså således tjenestefolk svarende til hen ved 40% af denne. Og endnu i 1950 møder man i eksempelvis en by som Randers 702 skatteydere angivet som *husassistenter*.

I arkivmaterialet skal man for byernes vedkommende søge personer fra grupperne ufaglærte og tjenestefolk i kirkebøgernes til- og afgangslister 1815-54, i folketællingerne og i rådstuernes skattelister, hvor også tyendet er medtaget, således i flere lister, herunder også kopskattelister, fra 1600- og 1700-årene. Også retsbetjentarkiverne rummer i politiretsprotokoller, tyendeprotokoller og pasprotokoller oplysninger om tjenestefolk og tyende. Sognepræsternes kontrol med tyende i købstæderne i henhold til forordning af 24. juli 1822 blev nemlig tidligt suppleret med politiets kontrol, jfr. kancelliskrivelse af 6. aug. 1833. Skematisk indrettede til- og afgangslister kan her findes helt frem til 1924, da vi fik loven om folkeregistre.

Bybefolkningen som helhed

Som det er fremgået, findes der et meget omfattende arkiv- og litteraturmateriale til rådighed for byhistorisk, lokalhistorisk og slægtshistorisk arbejde. Af arkiverne er vel rådstue- og købstadkommunearkiverne i landsarkiverne de vigtigste, men de må suppleres med især amts- og byfogedarkiverne, bispearkiverne og præstearkiverne. De ofte meget rigelige og velbevarede byarkiver gør det i mange tilfælde muligt at komme tæt ind på fortidens mennesker, i almindelighed langt mere, end når det gælder landbefolkningen.

Hertil kommer, at bybefolkningen rummer langt flere variationer og nuancer end landbefolkningen. Der var langt fra de velstillede, økonomisk og socialt godt placerede medlemmer af byens råd til det store brede lag af fattige. Erhvervspektret var bredt, det tæller mere end 1.000 erhvervsbetegnelser (jfr. skemaerne i nr. 218-221).

Forskellene afspejles også klart i den materielle kultur, således som denne fremtræder i endnu bevarede købstadbygninger og landbygninger og i skifternes registreringer af bohaver og klædedragt med mere. Man har her den fordel, at byernes ofte middelalderlige byplaner i bety-

deligt omfang er bevaret, ligesom der trods gadegennembrud, gadeudvidelser, kvartersaneringer m.m. fortsat er bevaret en betydelig bygningsmasse, således at det er muligt at danne sig et indtryk af de gamle købstæders miljø.

Den økonomiske spændvidde i byen var stor, fra byens velhavende købmænd, ejendomsbesiddere og skibsredere til de ufaglærte, tjenesteyndet og fattighjælpsmodtagerne. Det ses klart af gennemsnitstal for indtægter og formuer, af boligernes arealtal og af variationsbredden i boligernes indbo. Ligeledes i de enkelte borgeres indflydelsessfære i oplandet, med hensyn til familieforbindelser, kunde- og leverandørkredse m.m.

Endda var der forskelle også mellem byerne: i de største byer var det sociale og økonomiske spektrum væsentlig bredere end i de mindre, erhvervsspektret rummede langt flere forskellige erhvervsbetegnelser, og der var langt større afstand mellem gennemsnitsformuerne i byens øverste og byens laveste sociale lag.

4. Litteratur og trykte kilder

Bybefolkningen i almindelighed. Hele landet

Biografiske leksika og samleværker

100. Dansk biografisk leksikon. Red. af C. F. Bricka, 1-19, 1887-1905.
101. Dansk biografisk leksikon, 2. udg. Red. af Povl Engelstoft under medvirkning af Svend Dahl, 1-27, 1933-44.
102. Dansk biografisk leksikon, 3. udg. Red. af Sv. Cedergreen Bech, 1-16, 1979-84, med Datasupplement 1984-1995, 1996.
103. Svend Dahl og P. Engelstoft: Dansk biografisk haandleksikon, 1-3, 1920-26.
104. Aug. F. Schmidt: Sønderjysk biografisk leksikon, 1942.
105. Schleswig-Holsteinisches biographisches Lexikon, fra bd. 6: Biographisches Lexikon für Schleswig-Holstein und Lübeck, 1-, 1970-.
106. Jonny Ambrius: Vem är vem i skånsk historia. Biografiska anteckningar fram till år 1720, Lund 1997.
107. C. P. Rothe: Brave danske mænds og quinders berømmelige eftermæle, 1-2, 1753.
108. F. C. Schønau: Samling af lærde fruentimmer, 1-2, 1753.
109. Niels Chr. Øst: Materialier til et dansk biografisk-literarisk lexicon, 1-4, nr. 1-50, 1835-38.
110. Kraks Blå Bog, 1910-. [Navneregister 1910-68 i årgang 1969] – Register over 17.626 personer, der er biograferet i Kraks Blå Bog 1910-98, 1999.
111. Danmarks byer og deres mænd. Red. af C. C. Clausen, 1-7, 1899-1901.
112. Danske byer og deres mænd. Red. af Andr. K. Jensen, 1-37, 1915-19.
113. Danske byer og sogne. Historiske og personalhistoriske oplysninger om land og by, 1-14, 1931-35.
114. Danmarks amter og deres mænd. Red. af Osvald Osvald, 1935-39.
115. Aage Heinberg: Danske erhvervsmænd, 1-2, 1930-33.
116. Dansk erhvervs leksikon, red. af Johs. Lehmann og Jørgen Lemming, 1943.
117. Hvem er hvem i Nordens erhverv. Biografisk håndbog over ledere af skandinaviske virksomheder. Red. af S. Bay Schmidt, 1948.
118. De danske erhverv. Faglig, biografisk håndbog for handel, hånd-

værk og industri. Udarb. i samråd med erhvervenes institutioner og organisationer. Red. af Bjarke Fog, Erik Langsted og Tage Uhrskov, 1967. – Ny udg. 1975.

119. Profiler i dansk erhvervsliv, 1. årg., 1982-.

120. Hvem er hvem i dansk erhvervsliv, 1982-.

121. Krak. Danmarks ældste forretninger, 1910. – 2. udg., 1915. – 3. udg., 1940. – 4. udg., 1950.

122. Kendte danske kvinder 1934. Red. af Olga Eggert, 1934.

123. Den gyldne bog om danske kvinder. Red. af Edith Rode, 1941.

124. Erik Alstrup og Poul Erik Olsen (red.): Dansk kulturhistorisk opslagsværk, 1991.

Registre over dødsfald

125. V. Richter: Dødsfald i Danmark 1760-1790, 1907. [Uddrag af danske avisers dødsannoncer]. – Reproudg. 1976.

126. V. Richter: 100 aars dødsfald 1791-1890, 1901-05. [Ligeledes]. – Reproudg. 1976. – Supplement hertil ved H. Ehrencron-Müller, 1948. Bd. 3. Dødsfald i Danmark. Kvinderne og andre skjulte navne. Ved Arne Julin, 1995.- Håndskrevne personregistre over de uden for den alfabetiske orden forekommende navne af H. F. Grandjean (Rigsarkivets læsesal) og H. Ehrencron-Müller (Kgl. Biblioteks læsesal).

127. H. Ehrencron-Müller: Gravskrifter i danske aviser 1759-1800, 1944.

128. Thom. Eichel Bartholin: Fortegnelse over anmeldte dødsfald i Københavns Adresse-Comptoires Efterretninger 1807-24, 1825.

129. Fædrelandsk nekrolog 1821-26. Udg. af Fr. Thaarup, 1835-44. – Ny række (1827 og 1843), 1-2 hæfte, 1844-45.

130. H. P. Selmer; Nekrologiske samlinger, 1-2, 1849-52.

131. Liste over døde 1946-49 (supplement til Kraks Vejviser), 1948-50. – Fortsat som Fortegnelse over døde 1950-53, 1951-54.

132. Jul. Margolinsky: Jødiske dødsfald i Danmark 1693-1976, 1978. [Omfatter København (Mosaik nordre kirkegård i Møllegade og Mosaik vestre kirkegård), Ålborg, Randers, Århus, Horsens, Fredericia, Odense, Fåborg, Assens, Nakskov og Slagelse].

133 Hans Metz: Jødiske begravelser i Danmark 1977-1983, 1984.

134. Faldne i Danmarks frihedskamp. Red. af Ib Damgård Petersen, 1970.

135. Dødsliste over danske sømænd i den anden verdenskrig. Ved J. Hjort. Tillæg til Den danske Sømand, 1948.

Årlige dødsfaldsfortegnelser i Personalthistorisk Tidsskrift 1881-1923 og 1944-72 (se nr. 309), i Avisårbogen 1924 (se nr. 316), i Vejviseren indtil 1945 (se nr. 380) og i Hof- og Statskalenderen indtil 1961 (se nr. 815).

Borgere

136. Dansk Arbejdsgiverforenings medlemmer, 1963-.

Indvandrere

137. Alfabetisk navneregister over personer, der i årene 1850-1915 ved lov har erhvervet dansk indfødsret, 1916.

Stiftelser og legater

138. Hans de Hofman: Samlinger af publique og private stiftelser, foundationer og gavebreve, 1-11, 1755-80. [Om stamtavlerne i værket, se Albert Fabritius: Dansk genealogisk litteratur indtil 1830. (Personalhistorisk Tidsskrift, 11. rk. 2, 1941, s. 43 og 45-56)].

139. N. Schack: Revision og fortsættelse af Hofmans fundatssamling, 1-6, 1832-44.

140. H. R. Hiort-Lorenzen, F. P. G. Salicath og E. Rosendahl: Repertorium over legater og milde stiftelser i Danmark, 1-6, 1896-1904.

Ridderordener og medaljer

141. P. Biørn: Nye samling over ridderne af Elephant- og Dannebrogordenen 1660-1776, 1776.

142. Joh. Dan. Thimoth. Manthey: Biografier af mænd, dekoreret med ridderordener, døde 1809-17, 1818.

143. I. F. Berlien: Der Elephanten-Orden und seine Ritter, 1846.

144. H. F. Grandjean: De kongelige danske ridderordener, 1903. – Supplement 1904 og 1908. [Register over de uden for den alfabetiske orden forekommende navne på Rigsarkivets læsesal].

145. Th. Hauch-Fausbøll: De kongelige danske ridderordener og medailler. Biografisk billedgalleri, 1929-30. – Supplement 1935.

146. De kongelige danske ridderordener og medailler, 1-2, 1950. – 1949-53, 1954. – 1954-58, 1960. – 1959-63, 1965. – 1964-68, 1970.

147. Modtagerne af medaljen for slaget på Reden 2. april 1801. Samlet og bearb. af Peter J. Jørgensen, 1976.

148. Tage Kaarsted: For videnskab og kunst. Medaljen Ingenio et arti 1841-1991, 1991.

Rigsdags- og folketingsmedlemmer

149. Fr. Barfod: De borgerlige rigsdagsmænd 1660, udg. af L. F. la Cour, 1920-25.

150. Hans Jensen: De danske stænderforsamlings historie 1830-48, 1-2, 1931-34.

151. Fr. Barfod: Dansk rigsdagskalender, 1856.

152. N. P. Bransager: Den danske regering og rigsdag. Biografier og portrætter, 1-2, 1901.
153. Palle Rosenkrantz: Den danske regering og rigsdag 1903-34, 1934.
154. J. P. Jensen: Valgene til rigsdagen i 80 år (1849-1929), 1929.
155. A. Lauesgaard: Fortegnelse over rigsdagsvalgene, medlemmerne m.m. 1848-1916, 1916.
156. Folketinget. Håndbog, 1956-.
157. Gunnar Fog-Petersen: Vor regering og rigsdag. Politiske biografier og portrætter, 1938.
158. Emil Elberling og Victor Elberling: Rigsdagens medlemmer gennem 100 år. 1848-1948, 1-3, 1949-50.
159. Sv. Thorsen: De danske ministerier 1848-1929, 1-2, 1967-72. – Tage Kaarsted: De danske ministerier 1929-53, 1977.

Skribenter og forfattere

160. Jens Worm: Forsøg til et lexicon over danske, norske og islandske lærde, 1-3, 1771-86.
161. R. Nyerup og I. E. Kraft: Almindeligt litteraturlexicon for Danmark, Norge og Island, 1820.
162. H. Ehrencron-Müller: Forfatterlexicon for Danmark, Norge og Island indtil 1814, 1-12, 1924-35.
163. Thomas Hansen Erslew: Almindeligt forfatterlexicon for kongeriget Danmark med bilande 1814-40, 1-3, 1843-53. – Supplement 1840-53, 1-3, 1858-68. – Reproudg. 1962-64, med registerbind.
164. Karl Johan Elmqvist: Danske skribenter, 1930.
165. Dansk skønlitterært forfatterleksikon 1900-1950. Bibliografisk red. Svend Dahl, biografisk red. Povl Engelstoft, 1-3, 1959-64.
166. Litteraturen i Danmark – og de øvrige nordiske lande: Hvem skrev hvad før 1914, 4. udg. 1967.
167. Niels Chr. Lindtner: Danske og udenlandske forfattere efter 1914, 1977.
168. Vor tids Hvem skrev hvad 1914-1964. Danmark og udlandet efter 1914. 1. Biografier, 3. udg. 1968.
169. Danske historikere 1965. Red. af H. K. Kristensen, Knud Prange og Johan Hvidtfeldt, 1966.
170. Dansk Forfatterforening 1894-1919, 1919.
171. Aug. F. Schmidt: Sydøstjyllands historikere, 1950.

Samlinger af stamtafler m.m.

172. J. C. L. Lengnick: Genealogier over adelige og borgerlige familier, 1-3, 1844-64.

173. J. Vahl: Slægtetog over afkommet af Christjern Nielsen, borgmester i Varde o. 1500, 1-17 hæfte, 1879-97.

174. Sofus Elvius og H. R. Hiort-Lorenzen: Danske patriciske slægter, 1891. – Fortsat af Th. Hauch-Fausbøll: Patriciske slægter, 2-5, 1911-31 [2 og 3 sammen med H. R. Hiort-Lorenzen, 5 sammen med S. Nygård].

175. A. Hellemann: Genealogiske og personalhistoriske meddelelser, 1893. – 2. udg., 1925.

176. Th. Hauch-Fausbøll: Slægthåndbogen, 1900-13 [Ufuldendt, tillæg til Personalhistoriske Samlinger, se nr. 312].

177. Thorkil Baumgarten: Borgerlige familier. En samling af genealogier, 1910-12. [Ufuldendt, tillæg til Arkiv for Genealogi og Heraldik, se nr. 313].

178. Slægtstavlesamlingen. Udg. af Personalhistorisk Bureau, 1-3, 1931-33.

179. Paul Nedergaard: 100 danske præsteslægter. En lille slægtshåndbog opstillet i uddrag af stamtavler, 1954.

180. W. von Antoniewitz: Danske patricierslægter, 1-2, 1956-79.

181. Carl Langholz: Anetavler for berømte danskere. 1. samling: Digtere og forfattere, 1989.

Kildeudgaver

182. De ældste danske arkivregistraturer, 1-5, 1954-1910.

183. Diplomatarium Christierni I. Ved H. Knudsen, 1856.

184. Missiver fra kongerne Christiern I's og Hans's tid. 1450-1513. Ved William Christensen, 1-2, 1912-14.

185. Breve og aktstykker til oplysning af Christian II's og Frederik I's historie. Ved C. F. Allen, 1854-74.

186. Kong Frederik den Førstes danske registranter. Ved Kr. Erslev og W. Møllerup, 1879.

187. Danske kancelliregistranter 1535-1550. Ved Kr. Erslev og W. Møllerup, 1881-82.

188. Kancelliets brevbøger vedrørende Danmarks indre forhold 1551-1652, 1885-1998.

189. Frederik II.s enke dronning Sophies kopibøger 1588-1617. Ved Svend Thomsen, 1937.

190. Kong Christian den Fjerdes egenhændige breve 1589-1648. Ved C. F. Bricka, J. A. Fridericia og Johanne Skovgaard, 1-8, 1878-1947.

191. Prins Christian (V.)s breve 1626-47. Ved E. Marquard og J. O. Bro-Jørgensen, 1-2, 1952-56.

192. Aktstykker og oplysninger til rigsrådets og stændermødernes historie i Kristian IV's tid. 1588-1648. Ved Kr. Erslev, 1-3, 1883-90.

193. Aktstykker og oplysninger til rigsrådets og stændermødernes historie i Frederik III's tid. 1648-1653. Ved C. Rise Hansen, 1-2, 1959-75.

194. Aktstykker og oplysninger til statskollegiets historie 1660-76. Ved Johs. Lindbæk, 1-2, 1903-10.

195. Kabinetstyrelsen i Danmark 1768-72. Ved Holger Hansen, 1-3, 1919-25.

196. Statsrådets forhandlinger 1848-1912. Ved Harald Jørgensen, 1-12, 1954-76.

197. Kronens skøder på afhændet og erhvervet jordegods i Danmark 1535-1765. Ved L. Laursen, F. J. West og S. Nygård, 1-5, 1892-1955.

198. Kongelige kammerregnskaber fra Frederik III.s og Christian V.s tid. Ved Emil Marquard, 1918.

199. H. Fr. Rørdam: Historiske samlinger og studier, 1-4, 1891-1902.

200. Breve til og fra Mogens Gyldenstjerne og Anne Sparre. Ved Emil Marquard, 1-3, 1929-41.

201. Breve til og fra Kristoffer Gøje og Birgitte Bølle. Ved Gustav Bang, 1898-99.

202. Luxdorps dagbøger, indeholdende bidrag til det 18. århundredes stats-, kultur- og personalhistorie. Ved Eiler Nystrøm, 1-2, 1915-30.

Indskrifter

203. Erik Pontoppidan: Marmora Danica, 1-2, 1739-41.

204. Christian Axel Jensen: Danske adelige gravsten fra sengotikkens og renaissancens tid, 1-2, 1951-53.

205. Anders Bæksted: Danske indskrifter. En indledning til studiet af dansk epigrafik, 1968.

Portrætter

206. A. Strunk: Samlinger til en beskrivende catalog over portraiter, 1-2, 1865-82.

207. P. B. C. Westergaard: Danske portrætter i kobberstik, litografi og træsnit. En beskrivende fortegnelse, 1-2, 1930-33.

208. E. F. S. Lund: Danske malede portrætter, 1-10, 1895-1912. [Ufuldendt].

209. Otto Andrup: Katalog over de udstillede portrætter og genstande på Frederiksborg, 1919.

Byhistorie i almindelighed

210. Vilhelm Lorenzen: Vore byer. Studier i bybygning. Fra middelalderens slutning til industrialismens gennembrud. 1536-1870, 1-5, 1947-58.

211. Jørgen Mikkelsen, Hans Chr. Johansen og Jens Ole Christensen: Den danske garnisonsby. (Gunnar Artéus (red.): Nordens garnisonsstæder, Västervik 1997, s. 11-81).

212. Ole Degn: De nyanlagte byer og byudviklingen i Danmark 1600-1800. (Urbaniseringsprocessen i Norden. Del 2. De anlagte steder på 1600-1700 tallet. Det XVII nordiske historikermøde, Trondheim 1977, s. 9-49).

213. Ole Degn: Byer, byhierarkier og byudvikling i Danmark 1550-1700. (Historie. Jyske Samlinger, ny rk., 17, 1987-89, s. 527-46).

214. Per Boje og Ole Hyldtoft: Økonomiske, geografiske og demografiske aspekter. (Urbaniseringsprocessen i Norden. Del 3. Industrialiseringens første fase. Det XVII nordiske historikermøde, Trondheim 1977, s. 178-244).

215. Niels Peter Stilling: De nye byer. Stationsbyernes befolkningsforhold og funktion 1840-1940, 1987.

216. Albert Olsen: Bybefolkningen i Danmark på merkantilismens tid. (Merkantilistiske studier, 1, 1932. – Reproudg. 1975).

217. Karl Weigand: Flensburg Atlas. Die Stadt Flensburg in der deutsch-dänischen Grenzregion in Geschichte und Gegenwart, Flensburg 1978.

218. Marie Bach, Ole Degn og Poul Strømstad: Køge 1500-1950. (Scandinavian Atlas of Historic Towns, 7), 1993.

219. Rolf Engel: Randers 1500-1950. (Scandinavian Atlas of Historic Towns, 10), 1999.

220. Ole Degn: Ribe 1500-1950. (Scandinavian Atlas of Historic Towns, 3, 1983).

221. Poul Tuxen: Stege 1500-1950. (Scandinavian Atlas of Historic Towns, 5, 1987).

222. Sys Hartmann og Villads Villadsen: Byens huse. Byens plan. Danmarks arkitektur, 1979.

223. Poul Strømstad: Borgerens by og gård. (Axel Steensberg (udg.): Dagligliv i Danmark i det syttende og attende århundrede. 1620-1720, 1969, s. 461-88).

Administrationshistorie

224. Dansk forvaltningshistorie. Stat, forvaltning og samfund, I. Fra middelalderen til 1901. Red. af Leon Jespersen, E. Ladewig Petersen og Ditlev Tamm, 2000. – II. Folkestyrets forvaltning, fra 1901 til 1953. Red. af Tim Knudsen, 2000. – Stat, forvaltning og samfund efter 1950. Red. af Peter Bogason, 2000.

225. M. Mackeprang: Dansk købstadstyrelse fra Valdemar Sejr til Kristian IV (Forordn. af 1619), 1900. – Reproudg. 1975.

226. P. Munch: Købstadstyrelsen i Danmark. 1. Fra Kristian IV's tid til det 18. aarhundredes midte (1619-1745). 2. Fra midten af 18. aarhundrede til Enevældens ophør (1745-1848), 1900. – Reproudg. 1977.

Økonomiske forhold

227. Danmarks økonomiske historie. 1500-1840. Af Ole Feldbæk, 1993. – 1840-1910. Af Ole Hyltoft, 1999. – 1960-1990. Af Henrik Christoffersen, 1999.

228. Carl Christiansen: Formuesforhold i Danmark under de første enevoldskonger 1660-1700, 1941.

229. Helge Nielsen og Victor Thalbitzer: Skatter og skatteforvaltning i ældre tider, 1948. – Reproudg. 1976.

230. Poul Steen: Gæld, kapital og rente. Præstøborgernes låneaktivitet 1695-1801, 1992.

231. Michael Hertz: Avlsbrugere og avling på købstadjorder. (Bol og By, 1989, 1, s. 72-92).

232. Søren Bitsch Christensen og Søren Toft Hansen: Industrialiseringen i Randers – et lokalstudium. (Erhvervshistorisk Årbog 1992, 1993, s. 62-113).

233. Erik Skifter Andersen: Erhvervsvirksomheder i Aabenraa 1847-1997, 1997.

Sociale forhold, befolkningsforhold, boligforhold

234. Dansk social historie, 1-7 og registerbind, 1979-82.

235. Ole Degn: Stænder og socialgrupper i Danske Lov. (Ditlev Tamm (red.): Danske og Norske Lov i 300 år, 1983, s. 35-63).

236. Lars N. Henningsen: Fattigvæsenet i de sønderjyske købstæder 1736-1841, 1978.

237. Kjeld Villadsen: Pest, skatter og priser. Befolkningsudviklingen i Køge 1629-72, 1976.

238. Viggo Jonassen: Dansk socialpolitik 1708-1982, 2. udg., 1982.

239. Helle Damgaard: Kilder til købstadsejendommenes historie i landsarkiverne. En vejledning, 1983.

240. Lars N. Henningsen: Ejendoms historie i Sønderjylland. En arkivvejledning. 2. udg., 1996.

241. Tommy P. Christensen: Tag over hovedet? Slægtsforskeren og ejendoms historien. (Personalthistorisk Tidsskrift, 1995, s. 129-52).

242. Poul Strømstad: Åbenrå 1. Et københavnsk hus og dets beboere gennem to århundreder, 1964.

243. Et hus i Haderslev. Slotsgade 20 gennem 400 år. Fredningsstyrelsen. Haderslev Museum, 1980.

244. Else Asmussen (red.): Ahlgade 15-17, Holbæk. En arkæologisk

og historisk undersøgelse fra 1200 til nutiden. Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie, 1994-95, 1997.

245. Ole Degn: Ejere og beboere i Grønnegade 12 og husets baggrund i de sociale forhold 1545-1985. (Steffen M. Søndergaard, Per Kristian Madsen, H. H. Engqvist og Ole Degn: Grønnegade 12 i Ribe. Et gavllhus fra 1500-årene og dets historie, 1986, s. 57-73).

246. Ole Degn: Ejere og beboere i Nederdammen 31 i Ribe og ejendommens baggrund i de sociale forhold 1545-1987. (Mark og Montre. Fra sydvestjyske Museer 1986-87, 1987, s. 154-68).

247. Ole Degn: Porsborg hin røde. Ejendommen Porsborg i Ribe, dens ejere og beboere og baggrund i de sociale forhold 1590-1990. (By, Marsk og Geest, 3. Årsberetning 1990. Den antikvariske Samling i Ribe, 1991, s. 3-25).

248. Ole Degn: Et middelalderhus i Ribe. Ejendommen Sønderports-gade 21-21A, dens ejere og beboere og baggrund i de sociale forhold 1545-1993. (By, Marsk og Geest, 6, 1994, s. 2-23).

249. Peter Dragsbo: Mennesker og huse i Aabenraa – et etnologisk studie af kvarterudvikling i en nordslesvigske købstad 1850-1920, 1978.

Bygningshistorie

250. Hugo Matthiessens Assens og omegn fotograferet maj 1916 samt 1937 og 1948. Ved Jette R. Orduna, 1995.

251. Med Hugo Matthiessen gennem Fredericia april 1914. Ved Bodil Schelde-Jensen, 1994.

252. Hugo Matthiessens Grenaa og omegn fotograferet 1917 og 1935-36. Ved Brita Flou, 1990.

253. Hugo Matthiessens Hals fotograferet 1916. Ved Henrik Gjøde Nielsen, 1998.

254. Hugo Matthiessens Horsens fotograferet 1914 og 1915. Ved Ole Schiørring, 1996.

255. Hugo Matthiessens Køge fotograferet oktober 1914. Ved Ida Haugsted, 1993.

256. Hugo Matthiessens Marstal og Ærøskøbing fotograferet 1921. Ved Henrik M. Jansen, 1998.

257. Hugo Matthiessens Odense fotograferet september 1915. Ved Hølger Dyrbye, 1991.

258. Med Hugo Matthiessen gennem Ribe september 1917. Ved Stig Jensen og Per Kristian Madsen, 1983.

259. Hugo Matthiessens Svendborg og Troense fotograferet 1916. Ved Henrik M. Jansen, 1997.

260. Med Hugo Matthiessen gennem Sønderborg og Augustenborg og Nordborg. Ved Lorenz P. Christensen m.fl., 1994.

261. Hugo Matthiessens Viborg fotograferet september 1917. Ved Jens Velle, 1987.
262. Hugo Matthiessens Aalborg fotograferet september 1916. Ved Jan Kock, 1987.
263. Hugo Matthiessens Aarhus fotograferet 1917. Ved Bue Beck, 1999.
264. Hans Henrik Engqvist: Københavnske borgerhuse, 1948.
265. Hans Henrik Engqvist: Strandgade 30. En Christianshavnsk gårds historie gennem 300 år, 2. udg. 1973.
266. Harald Langberg: Tre huse på Christianshavn, 1976.
267. Poul Strømstad (red.): Ildebrandshuse. En bygningshistorisk undersøgelse af 24 ejendomme i gaderne Åbenrå-Landemærket i København, 1966.
268. Hans Henrik Engqvist: Gårde, huse og lejevåninger. (Helge Nielsen (red.): Køge bys historie 1288-1988, 1, 1985, s. 133-98).
269. Niels Erik Jensen og Jørgen Ganshorn: Randers bindingsværk. Østjysk byggetradition ca. 1530-1800, 1987.
270. Hans Henrik Engqvist: Aalborg bindingsværk, 1968.
271. Hans Henrik Engqvist: Jyske gavlhuse. (Steffen M. Søndergaard, Per Kristian Madsen, H. H. Engqvist og Ole Degn: Grønnegade 12 i Ribe. Et gavllhus fra 1500-årene og dets historie, 1986, s. 37-56).

Jævnføringsregistre

Se også nr. 218-221.

272. Otto Jonassen: Gamle huse i Assens. Jævnføringsregister over ejendomsnumre samt grundejerfortegnelse for Assens Købstads Bygrunde 1682-1863, 1981.
273. Torben Witt: Jævnføringsregister for Køge Købstads Bygrunde 1682-1963, 1964.
274. Hans Chr. Johansen og Poul Thestrup: Odenseejendomme før 1884. Arkivvejledning til ejendomshistorie, 1989. [Med jævnføringsregister].
275. Jens Peter la Cour Dragsbo og Grete Rung: Jævnføringsregister over Viborg Købstads Bygrundes matrikelnumre 1682-1974, 1976.
276. C.J.T. Thomsen: Realregister til Aarhus bys skøde- og panteprotokoller 1683-93. (Århus Stifts Arbøger, 1933, s. 154-77, 1934, s. 25-48, 1935, s. 64-87, 1936, s. 80-103, 1937, s. 78-103, 1938, s. 119-32 og 1940, s. 78-105 [s. 82-105 er et jævnføringsregister]).

Vejvisere og adressebøger

Se også nr. 349.

277. Dannemarks speil eller efterretning om den verdslige stand for året 1766, 1766. – For året 1767, 1767. – For året 1768, 1768. – For året 1769, 1769.

278. Danmarks og Norges samt hertugdømmene Slesvig og Holsteens speil for året 1770, 1770. – For året 1771, 1771. – For året 1777, 1777.

279. Handels-speil for 1774, 1774.

280. Hans Holck: De kongelig danske rigers og fyrstendømmers stats- og handels-spejl for år 1780, 1780.

281. Stats-journal for året 1769 og tilbage i tiden, 1, 1770. [Bl.a.: Æres- og embeds-trappe [= personalefortegnelse], s. 1-48, Dødsliste for 1769, s. 49-65, Borgmestre, præsidenter, politimestre og rådmænd i København fra reformationen til 1770, s. 87-103, Kgl. privilegier 1769 [personer], s. 107]. – 2. For året 1770, 1771.

282. (Politisk) Lomme-bog til hver mands brug for 1773, 1773. – For år 1774, 1774. – For år 1775, 1775. – For år 1777, 1777. – For år 1778, 1778. – For år 1780, 1780. – For år 1781, 1781.

283. Hans Holck: Titulatur-bog, indeholdende de i begge kongerigerne karakteriserede personers navne og embeder, tienlig til udskrifter på bveve etc. for 1776, 1776. – 2. forbedrede oplag, 1781.

284. Fr. Ekkard: Fuldstændig stats-fortegnelse over Danmark, Norge og provinserne, med angivelse af hoved- og sædegårds-ejerne i Danmark og Hertugdømmerne og en fuldstændig rangfølge, 1792. – 1793.

285. Statsfortegnelse over samtlige collegier, embedsmænd og betiente i kongerigerne Danmark og Norge samt hertugdømmene Slesvig og Holsteen med dertil hørende øer og etablissementer i Ost- og Vestindien m.m., tilligemed fortegnelser over alle hoved- og sædegårde i Danmark og hertugdømmene med sammes nærværende eiere og besiddere, en formeret rangfølge og titulaturer samt tillæg, rettelser og et fuldstændigt register for året 1796, 1796.

286. Adressbuch der sämtlichen Kaufleute, Fabrikanten, 1806.

287. Mercantil-Calender (for det danske monarki/Kongeriget Danmark) for 1851. – For 1852 ... 1856/57. – For 1858/59. – For 1860. – For 1862. – For 1867. – For 1869.

288. Handelskalender for Danmark 1876. – For 1879.

289. Kongeriget Danmarks handelskalender 1883-84 (1. udg.), 1883. – 1887-88, (2. udg.), 1887. – 1891-93 (3. udg.), 1891. – 1896-97 (4. udg.), 1896. – 1901-02 (5. udg.), 1901. – 1904-05 (6. udg.), 1904. – 1908 (7. udg.), 1908. – 1914 (8. udg.), 1914. – 1915 (9. udg.), 1915. – 1916 (10. udg.), 1916. – 1917 (11. udg.), 1917. – 1919 (12. udg.), 1919.

Topografi

290. Peder Hansen Resen: Atlas Danicus, II, S. Helsingør, 1928. – Roskilde, 1929. – Vestsjællands købstæder. Udg. af Henrik Hertig, 1996. – Sydsjælland, 1935. – Bornholm, 1925. – V. Lolland-Falster – Langeland –

Tåsinge – Ærø – Als. Udg. af Henrik Hertig, 1987. – IV. Fyn. Udg. af Jacob Isager, 1984. – VI, A. Ålborg stift. Udg. af Thomas W. Lassen, 1982. – VI, B. Viborg bispedømme, 1934. – [VI, C] Århus stift. Udg. af Helge Søgaard, 1967. – VI D. Ribe stift. Udg. af Susanne Lykke Nielsen, 1987.

291. Erik Pontoppidan: Danske atlas, 1-7, 1763-81. – Reproudg., 1-7 i 9 bd., 1968-72.

292. J. P. Trap: Statistisk-topographisk beskrivelse af kongeriget Danmark, 1-5, 1858-60.

293. J. P. Trap: Kongeriget Danmark, 2. udg., 1-6, 1872-79.

294. J. P. Trap: Kongeriget Danmark, 3. udg., 1-6 + 2 registerbd., 1898-1906.

295. J. P. Trap: Kongeriget Danmark, 4. udg., 1-10, 1920-32. Personalregister, 1932.

296. J. P. Trap: Danmark, 5. udg., 1-31, 1958-72. Personregister, bd. 28, 1972.

297. J. P. Trap: Statistisk-topographisk beskrivelse af Hertugdømmet Slesvig, 1-2, 1864.

298. Karl-Erik Frandsen: Atlas over Danmarks administrative inddeling efter 1660. 1. Atlasbind. 2. Tekstbind, 1984.

299. Grundværdikort over [NN købstad] pr. [årstal], udg. ved Overskyldrådets foranstaltning, 1927. – 1936. – 1950. – 1956. – 1960. – 1965. – 1969. – 1973.

300. Danmarks kirker. Udg. af Nationalmuseet, 1933-. 1. København by, 1-3, 1945-65. – 2. Frederiksborg amt, 1-4, 1964-75. -3. Københavns amt, 1-4, 1944-51. – 5. Sorø amt, 1-2, 1936-38. – 6. Præstø amt, 1-2, 1933-35. – 7. Bornholms amt, 1954. – 8. Maribo amt, 1-2, 1948-51. – 12. Thisted amt, 1-2, 1940-42. – 20. Haderslev amt, 1-2, 1954-55. – 21. Tønder amt, 1957. – 22. Åbenrå amt, 1959. – 23. Sønderborg amt, 1961. – Register til Sønderjylland, 1963. – Under udgivelse: 4. Holbæk amt, 1-, 1979-. – 15. Århus amt, 1-, 1968-. – 18. Ringkøbing amt, 1-, 1998-. – 19. Ribe amt, 1-, 1979-.

Bykort

301. Peder Hansen Resen: Kobberstikkene fra Peder Hansen Resen Atlas Danicus 1677. Udgivet med efterskrift og kommentarer af Ib Rønne Kejlbo, 1974.

Resens Atlas i øvrigt, se nr. 290.

Pontoppidans Danske Atlas, se nr. 291.

Trap: Danmark, 1.-5. udgave, se nr. 292-296 og Trap: Slesvig, se nr. 297.

Grundværdikort, se nr. 299.

Flensborg, Køge, Randers Ribe, Stege og Aabenraa, se nr. 218-221.

Tidsskrifter

302. Dänische Bibliothek, 1737-47. [Håndskrevet register på Det kgl. Biblioteks læsesal].

303. Danske Magazin, 1-, 1745-.

304. Historisk Tidsskrift, 1839- [Indholdsfortegnelse til 1. rk. 1-10. rk. 4, 1839-1938. Ved Henry Bruun, 1939].

305. Genealogisk-biographisk Archiv, 1840-49.

306. Årsberetninger fra det kongelige Gehejmearkiv, 1-7, 1852-83.

307. Danske Samlinger for Historie, Topografi, Personal- og Litteraturhistorie, 1865-79. [Håndskrevet register på Det kgl. Biblioteks læsesal].

308. Meddelelser fra Rentekammerarchivet. Ved Johan Grundtvig, 1871-78.

309. Personalhistorisk Tidsskrift, 1880- [Med dødsfaldsfortegnelser (omfattende et udvalg af samtlige dødsfald) 1881-1923 og 1944-70, derefter 1971-72 som selvstændigt tillæg, vielsesfortegnelser 1896-1900 og litteraturfortegnelser 1911-51]. – Navneregistre til Personalhistorisk Tidsskrift 1880-1965, 1-3, optryk 1977. – Poul Steen og Arne Julin: Tusindvis af navne. Personregister til Personalhistorisk Tidsskrift 1966-1996. Accumuleret register, 1998. Poul Steen: Indholdsfortegnelse Personalhistorisk Tidsskrift 1880-1990. Systematisk bibliografi med forfatter- og titelregistre, 1992.

310. Museum. Tidsskrift for Historie og Geografi, 1890-96.

311. Fra Arkiv og Museum, 1-5, 1899-1915. 2. rk. 1-2, 1925-35.

312. Th. Hauch-Fausbøll: Personalhistoriske Samlinger, 1-2, 1906-13. Fortsat som Genealogisk Tidsskrift, 1913-14. [Hertil som tillæg Slægt-håndbogen, 1900-13 (se nr. 176, ikke afsluttet)].

313. Arkiv for Genealogi og Heraldik. Samlinger til dansk Personal- og Familiehistorie, 1-9, 1908-11. – Hertil som tillæg: Torkil Baumgarten: Borgerlige familier, 1910-12 (se nr. 177, ikke afsluttet).

314. Fortid og Nutid. Tidsskrift for Kulturhistorie og Lokalhistorie, 1914-. – Register til bd.1-17 (1914-48), 1950. – Indholdsfortegnelse 1949-83. Bind 18-30. Ved Annegrete Dybdahl, 1984.

315. Tidsskrift for jødisk Historie og Litteratur, 1-3, 1919-25.

316. Avisårbogen. Årets begivenheder hjemme og ude i få ord, 1924-, 1925-.

317. Scandia. Tidskrift för historisk forskning, 1928-. Register for årene 1938-57.

318. Erhvervshistorisk Årbog. Meddelelser fra Erhvervsarkivet 1949-, 1949-. [Registre til bd. 1-10 i årg. 1958, til bd. 11-20 i årg. 1969, til bd. 21-30 i årg. 1980].

319. Heraldisk Tidsskrift, 1960-.

320. Historie. Jyske Samlinger, 1966-. [Fortsættelse af nr. 699]. – Register til Jyske Samlinger/Historie, Ny række, 1-10, 1950-74. Ved Annegrete Dybdahl, 1979.

Arkivregistraturer og arkivlitteratur

Arkivguide

321. Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse. I. Red. af Wilhelm von Rosen, 1983. 1. Middelaldersamlingen til 1450. Kongehuset og rigets arkiv. Hofetaten. Danske kancelli. Tyske kancelli. Forholdet til udlandet. Rentekammeret. Generaltoldkammeret. Kommercekollegiet. Finansarkiver. 2. Handelskompagnier og guvernementer i de tropiske kolonier. Kgl. handel på Nordatlanten. Diverse erhvervsvirksomheder. Postvæsenet. Udskrivningsvæsenet. Landetaten. Søetaten. Regnskaber. Sønderjyske fyrstearkiver. Ældre lokalarkiver. Vestindiske lokalarkiver. Arkivvæsenets arkiv. Privatarkiver. Ældre, nu opløste samlinger. Håndskriftsamlingen. Kort- og tegningssamlingen. Filmsamlingen. Seglsamlingen. Fragmentsamlingen. Arkivafleveringer. – II, 1848-1990. Red. af Wilhelm von Rosen, 1-4, 1991. – III. Forsvarets arkiver. Vejledning og oversigt. 1. Hæren 1660-1980. Red. af Vagn Aage Petersen, 1984. – IV.1. Større private personarkiver i Rigsarkivets 4. afdeling. Ved Vello Helk, 1984. – IV.2. Små private personarkiver i Rigsarkivets 4. afdeling. Ved Hans Kargaard Thomsen, 1989. IV. 3. Private institutioners arkiver. Red. af Martin Larsen og Birgit Nüchel Thomsen, 1999.

Administrative kilder

322. Erik Nørr og Karl Peder Pedersen (red.): På embeds vegne. Kilder til dansk forvaltningshistorie 1750-1920, Selskabet til Udgivelse af Kilder til Dansk Historie, 1998.

Centraladministrationen

323. Danske Kancelli og de dermed beslægtede institutioner. Ved Bjørn Kornerup, 1943.

324. Afregninger med statsleverandører fra det 17. århundrede. Rigsarkivet, 1980.

325. Rentekammeret. 1. Danske og norske afdelinger 1660-1848. Ved Jens Holmgaard, 1964.

326. Finansarkiverne 1660-1848, Generalpostdirektionens arkiv 1711-1848. Ved J. Bloch, 1900.

327. Personaleakter. Ministeriet for offentlige Arbejder. De danske Statsbaner. Rigsarkivet, 1963.

328. Ansøgninger om overlærerembeder m.v. Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Rigsarkivet, 1962.

Lokaladministrationen

329. Harald Jørgensen: Lokaladministrationen i Danmark. Oprindelse og historisk udvikling indtil 1970. En oversigt, 1985.

Hærens og flådens arkiver

330. Ingeniørkorpsets arkiv 1697-1848, 1, 1973.

331. H. E. E. Koch: Infanteri-reglementets stambøger og justitsprotokoller. (Fortid og Nutid, 7, 1928-29, s. 138-47).

332. Søetaten 1. Marinearkivet indtil 1655. Kancelliekspeditioner 1659-1848. Admiralitetet 1659-1848, 1981.

Lensregnskaber

333. Thomas B. Bang: Lensregnskaberne og deres benyttelse som historisk kilde. (Fortid og Nutid, 1, 1914-16, s. 141-60).

334. Thelma Jexlev: Lensregnskaberne – en oversigt. (Fortid og Nutid, 25, 1972-74, s. 571-621; 26, 1975-76, s. 1-67 og 279-345). – Særtryk 1978.

Amtsregnskaber

335. Carl Christiansen: Om amtsregnskaberne som historisk kilde. (Fortid og Nutid, 4, 1923, s. 1-37).

Folketællinger

336. Ole Degn: Alle skrives i mandtal. Folketællinger og deres brug. Arkivernes informationsserie, Rigsarkivet, 1991.

Retsbetjentarkiver

337. N. H. Frandsen: Mordbrand og dansegilde. Vejledning om retsbetjentarkiver, 1995.

Gejstlige arkiver

338. Lokalarkiver til 1559. Gejstlige arkiver. Ved Thelma Jexlev. 1. Ærkestiftet og Roskilde stift, 1973. – 2. Odense stift, jyske stifter og Slesvig stift, 1977.

Københavns Universitet

339. Københavns Universitets arkiv 1479-ca. 1910, 1978.

Toldarkiver

340. Ole Degn: Kongens told. Toldarkiver og deres brug. Arkivernes informationsserie, 1994.

Skolehistorisk materiale

341. Skolehistoriske samlinger i Rigsarkivet. Ved Ebba Waaben, 1978.

Privatarkiver

Se også nr. 787-790.

342. Privatarkiver før 1660 i Rigsarkivet. Ved Erik Kroman, 1948.

343. Privatarkiver fra tidsrummet 1660-1800 i Rigsarkivet. Ved Henny Glarbo, 1952.

344. Privatarkiver fra det 19. århundrede i Rigsarkivet. Ved Kr. Erslev, 1923.

345. Private personarkiver i Rigsarkivet, 1972.

346. Handelsarkiver. Asiatiske, guineiske og vestindiske kompagnier. Ved Aa. Rasch og J. O. Bro-Jørgensen, 1969.

347. Landhusholdningsselskabets arkiv. Registratur og journalregistre. 1. 1769-1807, 1-2. Ved Ole Degn, 1971. – 2. 1808-1834. Ved Fritz Tandrup, 1974.

348. Grosserer-Societetets Arkiv. En registratur, 1983.

Bibliografier

349. Bibliotheca Danica. Systematisk fortegnelse over den danske litteratur fra 1482-1830. Red. af Chr. V. Bruun, 1-4, 1877-1902. – Supplement [1482-1830]. Red. af L. Nielsen, 1914. – Registre. Ved L. Nielsen, 1931. – Reproudgave med tillæg og henvisninger, 1-5, 1961-63.

350. Supplement 1831-1840 til Bibliotheca Danica samt Bibliotheca Slesvico-Holsatica til 1840. Red. af H. Ehrencron-Müller, 1948.

351. Dansk bogfortegnelse 1841-, 1841-.

352. B. Erichsen og A. Krarup: Dansk historisk bibliografi. Systematisk fortegnelse over bidrag til Danmarks historie til udgangen af 1912, 1-3, 1917-27. [Bind 3 Personalhistorie].

353. Henry Bruun: Dansk historisk bibliografi 1913-42. 1-6, 1966-77. [Bind 4-5 Personalhistorie].

354. Henry Bruun: Dansk historisk bibliografi 1943-47, 1956.

355. Bente Pedersen: Dansk historisk årsbibliografi 1967, 1972. – 1968, 1973. – 1969, 1974.

356. Dansk historisk bibliografi 1974-76. Ved Ann R. Welling og Erland Kolding Nielsen, 1986.

357. Dansk Tidsskrift Index. Udg. af Bibliotekscentralen, 1915-78, 1-64, 1916-80.

358. Lykke Andersen og Karen Borglykke: Bibliografi over danske »stater« 1913-81, 1985.

359. Biografiske avisartikler 1940-55. [Fællesregister til biografiske artikler i Avis-Kronik-Index 1940-55]. Udg. af Bibliotekscentralen, 1974.

360. Harald Ilsøe: 555 danske selvbiografier og erindringer. En kronologisk fører med referater til trykte selvbiografier forfattet af personer født før 1790, 1987.

361. Hans H. Worsøe: Fortegnelse over slægtslitteratur 1948-1972. (Personalhistorisk Tidsskrift, 16. rk. 2, 1974, s. 1-74).

362. Dorthe Gissel: Fortegnelse over dansk slægtslitteratur 1973-1979, 1982.

363. Ingvar Musæus: Litteraturfortegnelse 1980-85. Litteratur for slægtshistorisk interesserede. Personalhistorie. Lokalhistorie. Arkivvæsen. Slægten, 1996.

Bybefolkningen i almindelighed. København

Borgere

364. E. Marquard: Kjøbenhavns borgere 1659, 1920.

Foreninger

365. E. N. Ritzau: St. Johannes Logen Zorobabel og Frederik til det kronede Håb [medlemsfortegnelse indtil 31. dec. 1881].

366. E. Collin: Fremragende danske frimurere, 1-2, 1872-75.

367. Albert Fabritius: Kjæde-Ordenen De tre Vise af Østerland. Medlemsprotokoller 1774-1874, 1949.

368. C. Reitzel: Det kgl. københavnske Skydeselskab og danske Broderskabs medlemsskiver, 1897.

369. Aage Langeland-Mathiesen: Det kongelige københavnske Skydeselskab og danske Broderskab 1334-1934. Selskabets historie, 1-2, 1934. [Bd. 2 har fortegnelser over brødrene 1334-1934].

370. N. P. Jensen: Medlemmerne i Hellig-Trefoldigheds Laug udi det danske Kompagni 1447-1901, 1904.

Kirkegårde

371. Veiviser til familiebegrovelserne på Assistens kirkegårdene udenfor staden Kjøbenhavn's Nørreport, 1831. [Jfr. Historiske Meddelelser om København, 1960].

372. Frederiksberg ældre kirkegård, 2. (Sven Houmøller: På vandring i den stille have), 1959.

373. Jul. Margolinsky: Gravpladserne på Mosaisk nordre kirkegård i Møllegade 1693-1953, 1954. [Dupl.]. – Gravpladserne på Mosaisk vestre kirkegård 1886-1955, 1955. [Dupl.].

374 Axel Andersen: Fortjente personers gravsted på Københavns Kommunes kirkegårde. (Assistens, Bispebjerg, Brønshøj, Sundby og Vestre Kirkegård), 1995.

Bystyre

Se også Kommunale embedsmænd, nr. 1.043-1.053.

375. Albert Fabritius og Sv. Houmøller: Frederiksberg kommunestyre 1857-1957, 1957.

Kildeudgaver

376. Kjøbenhavns diplomatarium, 1-8. Ved Oluf Nielsen, 1872-87.

377. Kjøbenhavns huse og indvånere efter branden 1728, 1906.

Indskrifter

378. Peder Resen: Inscriptiones Hafniensis, 1668.

Vejvisere

379. Hans Holck: Kjøbenhavns Handels-Spejl, 1765.

380. Københavns Vejviser, 1770-, fra 1863 Kraks Vejviser, der fra 1905 omfattede hele landet. [Fra 1863 med real-, fag- og firmaregister, fra 1864 med husregister].

Topografi og historie

381. Oluf Nielsen: Kjøbenhavns historie og beskrivelse [til 1730], 1-6, 1877-92.

382. Carl Bruun: Kjøbenhavn, 1-3, 1887-1901.

383. Sv. Cedergreem Bech, Erik Kjersgaard og Jan Danielsen (red.): Københavns historie, 1-6, 1980-83.

384. H. U. Ramsing: Københavns ejendomme 1377-1728, 1943-. [Indtil 1998 er kommet I. Øster, II. Strand, III. Snarens, IV. Vester, V. Nørre, VI. Klædebo, VII. Frimands og VIII. Købmager kvarterer].

385. Louis Bobé: Die Deutsche St. Petri Gemeinde zu Kopenhagen, ihre Kirche, Schulen und Stiftungen MDLXXV-MCMXXV, 1925.

386. Louis Bobé: Bremerholms Kirke og Holmens menighed gennem tre århundreder MDCXIX-MCMXIX, 1920.

Tidsskrifter og årbøger

- 387. Historiske Meddelelser om København, 1907-.
- 388. Søllerødbogen, 1942-.
- 389. Meddelelser fra historisk-topografisk Selskab for Gentofte [indtil 1957: Kommune], 1924-.

Arkivregistraturer og arkivlitteratur

- 390. Københavns Stadsarkiv. Oversigt og vejledning, 1974.
- 391. Oversigt over Københavns Kommunes arkivalier 1858-1938, i Københavns Stadsarkiv, 1993.
- 392. Københavns magistrats arkiv 1275-1805. Registratur. Københavns Stadsarkiv, 1986.
- 393. Arkivalier vedrørende Københavns tekniske styrelser til ca. 1858 i Københavns Stadsarkiv, 1986.
- 394. Oversigt over Københavns Kommunes arkivalier 1858-1908 i Københavns Stadsarkiv, 1988.
- 395. Egil Skall: Slægtsforskeren og Københavns Stadsarkiv. (Personalhistorisk Tidsskrift, 99, 1979, s. 185-205).
- 396. Skolearkiver. Københavns Stadsarkiv, 1973.
- 397. Københavnske lavsarkiver, 1971.
- 398. Københavnske politi- og domsmyndigheder, 1-2, 1975-76. – 3. Tinglysningsarkivalier, 1975. – 4. Skifte- og overformynderiarkivalier, 1976.

Bibliografier

- 399. Københavns bibliografi, 1-3, 1957-60.
- 400. Litteratur om Frederiksberg, 3. udg., 1950.
- 401. Litteratur om Gentofte kommune og Jægersborg Dyrehave, 1943.
- 402. Jeppe Tønsberg: Tårnbæk-litteratur. En bibliografi, 1974.

Bybefolkningen i almindelighed. Provinsbyerne

Borgerskabsprotokoller

- 403. Gerhard Kraack: Bürgerbuch der Stadt Flensburg 1558-1869, 1999.
- 404. Thomas Otto Achelis: Bürgerbuch der Stadt Hadersleben bis zum Jahre 1864, 1, 1940.
- 405. Ludvig Andresen: Bürger- und Einwohnerbuch der Stadt Tondern bis zum Jahre 1869, 1937-38.

406. Jørgen Swane: Vejle borgerbog 1754-1870, 1943.

407. Otto von Spreckelsen: Viborg bys borgerbog 1713-1860, 1955.

408. Morten Kamphöwener: Borgerskaber i Åbenrå 1686-1867, 1-2, 1974.

409. J. R. Hübertz: Aktstykker vedkommende staden og stiftet Århus, 1, 1845, s. 236-50. [Borgerskabstager 1471-1593].

Indvandrere

410. Allan Tønnesen: Helsingørs udenlandske borgere og indbyggere ca. 1550-1600, 1985.

Foreninger

411. Laurits Pedersen: Helsingørske håndværkerlav i det 16. århundrede, 1910.

412. G. L. Wad og Holger Hansen: Odense kgl. privilegerede borgerlige skyttelav 1704-1904, 1904.

413. C. Klitgaard: Det broderlige Skydeselskab i Aalborg 1431-1931, 1931.

414. Ole Warthoe-Hansen: Håndværkerlav i Randers, 1-2, 1970.

Bystyre

Se også Kommunale embedsmænd, nr. 1.043-1.053.

415. Svend Larsen: Studier over det fynske rådsaristokrati i det 17. århundrede, 1-2, 1965.

416. Aage Bonde og Johan Hvidtfeldt: Personalhistoriske oplysninger om borgmestre, rådmænd, byfogeder og byskrivere i Flensborg 1550-1848, 1961.

417. Anna Thestrup: Eligerede borgere i Århus 1740-1837, 1964.

418. V. Woll: Borgmestre og rådmænd i Kerteminde indtil 1747. (Fynske Årbøger, 5, 1953-55, s. 312-38).

419. V. Woll: De eligerede mænd i Kerteminde (1723-1837). (Fynske Årbøger, 6, 1956-58, s. 439-88).

420. Chr. Maibøll: Sønderborgs borgmestre gennem tiderne. (Personalhistorisk Tidsskrift, 14. rk. 3, 1961, s. 1-60).

421. Ole Degn og Vagn Dybdahl (red.): Borgere i byens råd. Medlemmer af Århus bys borgerrepræsentation og byråd 1838-1968, 1968.

422. Paul G. Ørberg: Viborgs udvalgte mænd. Det kommunale selvstyres fremvækst i Viborg. (Fra Viborg Amt, 1978, s. 17-87).

Kildeudgaver

423. Viborg Landstings dombøger 1616-18. Ved Poul Rasmussen. Udtog af dommene, 1965-81. – Oversigt og registre, 1984. – Udvalgte tingsvidner, 1988.

424. Viborg Landstings skøde- og pantebog. 1624-1637. Ved Jens Holmgaard, 1966-70. – 1645-1652. Ved Poul Rasmussen, 1969-73. – 1653-1657. Ved Poul Rasmussen, 1978. – Registre 1651, 1653-1657. Af C. Rise Hansen, 1981.

425. P. Sejdelin: Diplomatarium Flensborgense, 1-2, 1865-73.

426. Helsingør stadsbog 1549-56. Rådstueprotokol og bytingbog. Udg. ved Erik Kroman, 1971.

427. Helsingør stadsbog 1554-1555, 1559-1560 og 1561-1565. Rådstueprotokol og bytingbog. Ved Karen Hjorth og Erik Kroman, 1981.

428. Koldinghus lens regnskab 1610-11. Ved Birgitte Dedenroth-Schou i samarbejde med Anemette S. Christensen, 1-2, 1984.

429. Skifter fra Køge 1597-1655. Udgivet ved Gerd Neubert, 1992.

430. Diplomatarium Civitatis Malmogiensis. Malmö stads urkundsbok. Ed. Lauritz Weibull, Malmø 1901.

431. Malmø rådstueprotokol (stadsbok) 1503-1548. Ed. Erik Kroman i samarbejde med Leif Ljungberg og Einar Bager, 1972.

432. Malmø stadsbog 1549-1559. Rådstuerettens, bytingets og toldbodrettens protokol. Udg. ved Einar Bager, 1972.

433. Malmø tingbøger 1577-83 og 1588-90. Udg. ved Leif Ljungberg og Einar Bager i samarbejde med Erik Kroman, 1968.

434. Malmø skifter. Udg. ved Einar Bager. 1. Bofortegnelser 1546-1559, 1977. – 2. Købmandsregnskaber 1537-59, 1978.

435. Ribe rådstuedombøger 1527-76 og 1580-99. Udg. ved Erik Kroman, 1974.

436. Ole Degn: Livet i Ribe 1560-1700 i samtidiges optegnelser, 1971.

437. Peder Hegelunds almanakoptegnelser 1565-1613. Udg. ved Bue Kaae, 1-2, 1976.

438. A. Heise: Diplomatarium Vibergense, 1879.

439. J. R. Hübertz: Aktstykker vedkommende staden og stiftet Aarhus, 1-3, 1845-46.

Indskrifter

Jfr. også Danmarks Kirker, nr. 300.

440. Peder Terpager: Inscriptiones Ripenses, Latinæ, Danicæ, Germanicæ cum præmissa brevis urbis descriptione exscripta, 1702.

441. J. B. Løffler: Gravstenene i Roskilde købstad, 1885.

442. J. B. Løffler: Gravmonumenterne i Sorø Kirke, 1888.

443. J. B. Løffler: Gravmonumenterne i Ringsted Kirke, 1891.

Folketællinger

444. Folketælling 1787. Ringsted herred med Ringsted købstad. Udg. af Kjeld W. Rasmussen og Helge Vangmark, 1987.
445. Folketælling Vordingborg 1855, 1981.
446. Register over Svendborgs indbyggere 1893. Med indledning af Poul Thestrup, 1-4, 1982.
447. Svendborgs indbyggere 1903, 1-4, 1983.
448. Folketællingen 1787 1. juli for Sæby købstad og for Understed, Karup, Volstrup, Hørby, Torslev, Skæve og Albæk sogne i det daværende Børglum herred, Børglum amt. Udg. af Byhistorisk Arkiv – Sæby Museum, 1990. – 1850 1. februar. Udg. af samme, 1985. – 1. februar 1901. Udg. af samme, 1991.

Vejvisere og adressebøger og skattebøger

Kraks Vejviser, se nr. 380.

Årstallene er trykkeår, idet disse snarere end årstal i titlerne angiver de faktiske forhold, som trykkeåret 1903 over for titlens 1903-04. Hvert årstal angiver en vejviser, men sammenhængende rækker er sammentrukket, og eksempelvis årstallene 1903-05 betyder således vejvisere 1903, 1904 og 1905.

Listen er næppe fuldstændig, da vejviserne, adressebøgerne og skattebøgerne ikke altid er medtaget i Dansk bogfortegnelse; det fremgår ved sammenligning med eksisterende vejvisere, hvis rækker yderligere kan suppleres ud fra årgangs- og udgaveangivelser.

Et *a* efter årstallet angiver adressebog, *h* håndbog, *s* skattebog og *v* vejviser.

Bøger for større områder

Assens amt, se Odense amt.

449. Bornholm 1902v, 1910v, 1922v, 1925v, 1933v, 1942-44v, 1954v.
450. Frederiksborg amt 1905v.
451. Frederiksborg og Holbæk amter 1907a, 1910v, 1915v.
452. Fyn 1870v+a (købstæderne).
453. Haderslev amt (Haderslev, Tyrsting, Gram, Frøs og Nørre Rangstrup herreder med by- og landsogne) 1928v, 1932v.
454. Hjørring amt 1908v, 1910v.
455. Holbæk amt 1880a, 1903v, se også Frederiksborg amt.
456. Langeland 1909v.
457. Lolland-Falsters stift 1878-79v+a, 1903v, 1908a, 1909v, 1913v, 1918-23v.
458. Odense amt 1905a og 1905v.

- 459. Odense og Assens amter 1905v, 1911v, 1916v, 1922v.
- 460. Præstø amt samt Køge og Roskilde 1906a.
- 461. Præstø, Sorø og Roskilde amter 1910v, 1915v.
- 462. Randers amt 1907v (Hasle, Sabro, Vester Lisbjerg, Houlbjerg, Middelsom, Sønderlyng herreder), 1912v.
- 463. Ribe amt 1906v, 1911v.
- 464. Ringkøbing og Thisted amter, 1913v, se også Thisted amt.
- Roskilde amt, se Præstø amt.
- 465. Samsø birk 1928a+s, 1930v+s.
- 466. Skanderborg amt, Bjerre, Hatting og Hads herreder 1907v, 1912v, 1918v, 1926v.
- 467. Sorø, Præstø og Roskilde amter 1915v, se også Præstø amt.
- 468. Svendborg amt 1905v, 1907a.
- 469. Thisted og Ringkøbing amter 1903v.
- 470. Vejle amt 1905a.
- 471. Viborg amt 1903v.
- 472. Ærø 1918v, ca. 1932v.
- 473. Ålborg amt 1904a, 1908v.
- 474. Ålborg og Hjørring amter 1914v.
- 475. Ålborg amt samt Børglum, Dronninglund, Hvetbo og Øster Han herred 1908v.
- 476. Århus amt 1906a.

Vedrørende de enkelte byer, se også bøgerne for de større områder (nr. 449-476).

Siden 1970'erne har Mostrups Forlag udgivet adressebøger for alle kommuner, herunder også bykommunerne, for de større delt i enkelte kvarterer. Der er tale om så mange, at de ikke har kunnet specificeres her.

- 477. Allinge-Sandvig, se nr. 449.
- 478. Assens 1905-07, 1906-08.
- 479. Bogense 1905-07, 1906-08.
- 480. Ebeltoft 1982(a)-
- 481. Esbjerg 1894v+s (og omegn og Nordby), 1899v (med Varde og Ribe), 1903v, 1905s+a, 1906a, 1910s, 1922-36v, 1940-61v.
- 482. Fredericia 1887v, 1894v, 1902-04v, 1908v, 1910v, 1913v, 1915v (med Elbo, Brusk og Holmans herreder og Strib), 1917v, 1922v, 1930v (med Elbo, Brusk og Holmans herreder), 1935-41v, 1961v, 1981v.
- 483. Frederikshavn 1942-52v, 1960v, 1981v.
- 484. Frederikssund 1954v (og omegn).
- 485. Frederiksværk, se nr. 450-451.

486. Fåborg 1934-35v, 1950v.
487. Grenå 1896v, 1910a (se Silkeborg), 1924h, 1960-61v.
488. Haderslev 1921-34v.
489. Hasle, se nr. 449.
490. Helsingør 1799v, 1860-90 (bedrestillede vælgere), 1875-86 (ringerestillede vælgere), 1900v, 1903v (se Hillerød). Helsingør kommune 1931-44v, 1946-54v.
491. Herning 1944h+v, 1960v, 1978-85v (H. kommune).
492. Hillerød 1903v (med Helsingør). Hillerød og Frederiksborg slotssogn 1949v.
493. Hjørring 1894v (og omegn), 1904v, 1951a, 1960v (og omegn), 1977-86v (H. kommune).
494. Hobro 1898v (se Randers), 1924s+v, 1926-29s+v, 1934s+v.
495. Holbæk 1943v, 1951-53v.
496. Holstebro 1910v, 1913v, 1915-17v, 1959v.
497. Horsens 1832v, 1841v, 2850v, 1854v, 1858v, 1872v+a, 1878v, 1880-82v, 1887v, 1889-91v, 1899v, 1900v, 1903v, 1905v, 1909v, 1911v, 1914v (med omegn), 1916-19v, 1927v, 1932s+a, 1938v, 1944v, 1946v.
498. Kalundborg, se nr. 455.
499. Kerteminde, se nr. 456 og 458-459.
500. Kolding 1877v, 1887v+s, 1894v+s, 1902v (og omegn), 1906a, 1910a (og omegn), 1920-43v+s, 1944-61v.
501. Korsør, se nr. 467.
502. Køge 1905h+v, 1909v, 1946v.
503. Lemvig 1960v.
504. Løgstør, se nr. 473-475.
505. Mariager 1898v (se Randers).
506. Maribo, se nr. 457.
507. Marstal 1905-07, 1907.
508. Middelfart 1894a, 1905-07, 1906-08.
509. Nakskov, se nr. 457.
510. Neksø, se nr. 449.
511. Nibe 1874a.
512. Nyborg 1884a, 1905-07, 1907, 1908v, 1912v.
513. Nykøbing Falster, 1906h+v, se også nr. 457.
514. Nykøbing Mors 1910v, 1951s+a, 1961a.
515. Nykøbing Sjælland, se nr. 455.
516. Nysted, se nr. 457.
517. Næstved 1907v (og omegn).
518. Nørresundby 1855a, 1900-44v, 1946-49v.
519. Odense 1866a, 1866v (og omegn), 1867v, 1868v+a, 1869-70v.

1872v+a, 1874v, 1877v, 1880v, 1882v+a, 1885-1910v, 1915-24v, 1930-44v, 1946-54v.

520. Randers 1860v, 1871v+a, 1874v+a, 1881v+a, 1887v+a, 1891v+a, 1894v, 1898v (med Hobro og Mariager), 1900v, 1903-04v, 1953v, 1955v+a (med Dronningborg, Kristrup og Vorup kommuner).

521. Ribe 1899 (se Esbjerg), 1920v, 1927-28s+v, 1930-32s+v, 1935-36s+v, 1938-43s+v, 1945-47s+v, 1949-58s+v.

522. Ringkøbing, se nr. 464.

523. Ringsted 1936-48v (og omegn), 1953-54v.

524. Roskilde 1894v (og omegn), 1904v, 1906h+v, 1934-39v, 1950-54v.

525. Rudkøbing 1905-07, 1907, 1909.

526. Rødby, se nr. 457.

527. Rønne 1887v, 1889v.

528. Saksøbing, se nr. 457.

529. Silkeborg 1910a (med Odder, Grenå og Skanderborg), 1911v, 1961v, 1964v, 1966v, 1969v.

530. Skagen, se nr. 493.

531. Skanderborg (fra 1977 S. kommune) 1910a (se Silkeborg), 1977v, 1978v, 1983v.

532. Skive (1917-25 S. by og landsogn) 1871-74a, 1906a (se Viborg), 1910v (og omegn), 1917s+a, 1918-24s+v, 1951s.

533. Skælskør, se nr. 467.

534. Slagelse 1894v (og omegn), 1904v, 1913v, 1933v.

535. Sorø, se nr. 467.

536. Stege, se nr. 460-461.

537. Store Heddinge, se nr. 460-461.

538. Struer 1925-34s+v, 1960v.

539. Stubbekøbing, se nr. 457

540. Svaneke, se nr. 449.

541. Svendborg 1894v+s (og omegn), 1898v (og omegn), 1903v (og omegn), 1905-07, 1907.

542. Sæby (kommune) 1982-83v, 1986a.

543. Sønderborg 1925-33v.

544. Thisted 1894v+s (og omegn), 1961v (med Thisted landsogn og Tilsted).

545. Tønder 1930-34v.

546. Varde 1899v (se Esbjerg), 1905v (med Tistrup, Ølgod og Nørre Nebel), 1906, 1949v+s, 1957v+s, 1961v.

547. Vejle (1951-61 V. kommune og Mølholm, Eskholt, Vindingland, Uhrhøj og Trædballe) 1890v, 1894v (og omegn), 1903v, 1905-14v, 1916v, 1922-23s, 1925s, 1927s, 1927-29v, 1929s, 1931s, 1931-61v.

9

Løbe- Nr.		Navne.	Anslaaet Skatte		Stat.	
Nr.	Nr.		Indtægt. Nr.	Jarlægst. Nr.	Nr.	Ø.
188.	79.	Oberst Caroc	2850	2650	129	1 2
89.	80.	Fomfru B. P. Jespersen	200	50	2	2 10
90.	81.	Stomager Jespersen	450	250	12	1 2
91.	82.	Enkefru Deichmann	400	250	12	1 2
92.	=	Lærerinde, Frk. Deichmann	150	25	1	1 5
93.	83.	Bogtrykker Wisfing	2200	2200	107	1 8
94.	=	Snitst., Lt. F. Wisfing	400	225	10	5 13
95.	=	Typograph Stevnsborg	250	100	4	5 4
96.	=	— Thomsen	250	100	4	5 4
97.	=	Tjenestekarl Alfred Svendsen	150	25	1	1 5
98.	=	Capitain Grønlund	1400	1400	68	1 8
99.	84.	Gartner And. Nielsen	350	125	6	„ 9
200.	=	Dagleier Jacob Jensen	150	25	1	1 5
1.	=	— Julius Jensen	150	25	1	1 5
2.	=	— Christian Gravesen	150	25	1	1 5
3.	85.	Avlsbruger Poul Jensen	450	250	12	1 2
4.	=	Murer N. Christiansen	200	50	2	2 10
5.	=	Dagleier Isak Nielsen	150	25	1	1 5
6.	=	— Lars Nielsen	150	25	1	1 5
7.	=	— Jens Andersen	150	25	1	1 5
8.	=	— Chr. Dybdahl	200	25	1	1 5
9.	86.	Avlsmand P. D. Petersen	400	175	8	3 3
10.	=	Murer Chr. Sørensen	200	50	2	2 10
11.	=	— N. Botcher Jensen	200	50	2	2 10
12.	=	— C. C. Jørgensen	200	25	1	1 5
13.	=	Dagleier Hans Christensen	150	25	1	1 5
14.	87.	Garver J. Jensen	300	125	6	„ 9
15.	=	Stomagerjvend C. Jensen	200	50	2	2 10
16.	88.	Lømrer A. Funderup	200	50	2	2 10
17.	89.	Bærtshuussh. L. Christensen	450	275	13	2 7
18.	=	Lømrer H. C. Jørgensen	200	50	2	2 10
19.	=	Dagleier Søren Andersen	150	25	1	1 5
20.	=	Lømrer Søren Nielsen	200	50	2	2 10
21.	90.	— Grøstved	400	125	6	„ 9

Side af trykt skattemåte fra Viborg 1870. Assuranceenumrene angiver, at siden viser dele af Sankt Mogensgade og Rosenstræde. Der er altså tale om en af byens fornemme gader og en sidegade, og man ser da også forskelle i indtægterne fra lærerindens 150 rd. og op til oberstens 2.850 rd.

548. Viborg 1870ff. s, 1870a (og omegn), 1874a (og omegn), 1876-85a (og omegn), 1887-1912a (og omegn, 1906 med Skive), 1909v, 1911v (med omegn), 1918v (med omegn), 1918-57s, 1958s+v, 1961-62v, 1969a.
549. Vordingbog 1947v, 1954v.
550. Ærøskøbing, se nr. 452 og 472.
551. Aabenraa 1929-34v.
552. Ålborg (med Nørresundby fra 1891, yderligere Hasseris og Nørre Tranders fra 1940, fra 1951 også Sundby-Hvorup) 1804v, 1861v+a, 1864-65a (og omegn), 1867-70a (og omegn), 1872a (og omegn), 1872v, 1874v, 1876a (og omegn), 1878v, 1882-1913v, 1915-44v, 1946-54v.
553. Århus 1849 (vælgere), 1859v, 1869v, 1871v+a, 1875-76v, 1876-80v+a, 1881-1943v, 1949v, 1954-55v, 1957-70v, 1972-74v, 1976v.

Byhistorier

Anfører i alfabetisk orden efter byernes navn større byhistoriske værker, fortrinsvis med mere omfattende personregistre.

554. Lauritz Maaløe: Assens gennem 700 år, 1936. – Reproudg. 1980.
555. Emmy Larsen: Fra det gamle Bogense, 1967.
556. Hans Hansen og Hans Henrik Jacobsen: Bogenses historie. Købstadens opståen og udvikling frem til slutningen af 1700-tallet, 1982. – Byens udvikling 1787-1938, 1-2, 1984-86. – 1938-1988, 1988.
557. C. Klitgaard: Vester Brønderslev sogns og Brønderslev købstads historie, 1942.
558. Hans Gorrsen: Christiansfeld 1773-1973, 1972.
559. Poul Rasmussen og Georg Albeck: Ebeltoft købstads historie, 1951.
560. S. Alkærsig: Esbjerg. Havn og by. Et blad af Vestjyllands historie, 1-2, 1909-14.
561. Esbjergs historie. 1. Før byen kom. Tiden indtil 1850. Af Ingrid Stoumann, Palle Siemen m.fl., 1996. 2. En by bliver til. 1850-1910. Af Verner Bruhn., 1994. 3. Havneby og storkommune. 1910-1998. Af Verner Bruhn og Poul Holm, 1998.
562. Hugo Matthiessen: Fredericia 1650-1760. Studier og omrids, 1922.
563. Hugo Matthiessen: Fæstning og fristed. Fredericia interiører med figurer 1760-1820, 1950.
564. Peter Chr. Pedersen: Fladstrand – Frederikshavn. By- og slægtshistorie, 1942.
565. Bent Hansen: Frederikshavn i stilstand og fremgang 1818-1968, 1968.

566. Arne Sundbo: Frederikssunds og købstaden Slangerups historie. 1. Tiden til 1809, 1931. – 2. Frederikssunds historie 1810-70, 1933.
567. Knud B. Christoffersen: Købstaden Frederikssunds historie, 1, 1801-1970, 1986. – 2., 1901-1970, 1993.
568. Carl Christensen: Frederiksværk. En dansk fabriksbys historie, 1923.
569. Aage Fasmer Blomberg: Fåborg bys historie, 1-2, 1955-56.
570. Carl Svenstrup: Grenå bys historie. En personalhistorisk-topografisk beskrivelse af byens ældre ejendomme og deres beboere gennem tiderne, A-C, 1938-57.
571. Theodor Otto Achelis: Haderslev by [1292-1800], 1-2, 1926-29. – Reproudg. 1-2, 1980.
572. Henrik Fangel: Haderslev bys historie 1800-1945. 1, 1800-1870, 1976. – 2. 1864-1920, 1996.
573. Vibeke Foltmann: Hadsund fra ladested til industriby, 1985.
574. Laurids Pedersen: Helsingør i Sundtoldstiden, 1426-1857, 1-2, 1926-29.
575. Birger Mikkelsen: Helsingør. Sundtoldstad og borgerby, 1976.
576. Olaf Nielsen: Herning 1827-1927 samt Rind sogn, 1928.
577. Anders Uhrskov (red.): Hillerødbogen, 1948.
578. Svend Nielsen: Det gamle Hillerød, 1-2, 1981-82.
579. C. Klitgaard: Hjørring bys historie indtil det 19. århundredes midte, 1-2, 1925.
580. P. Horn: Hjørring 1243-1943, 1943.
581. Hj. Schmidt: Af Hobro bys historie til 1860-71, 1928.
582. Albert Thomsen: Holbæk købstads historie, 1-2, 1936-42.
583. J. Aldal: Holstebros historie gennem tiderne, 1274-1939, 1939.
584. O. Fabricius: Horsens kjøbstads beskrivelse og historie, 1879.
585. Carl Th. Jørgensen (red.): Blade af Horsens historie. Træk af Horsens by-krønike gennem 500 år, 1942.
586. J. K. Jensen: Blade af Horsens købstads historie. Byen og dens patricierfamilier i det 16., 17. og 18. århundrede, 1944.
587. Sv. Aage Bay: Horsens historie indtil 1837, 1982.
588. Kalundborgs historie. Red. af Tore Nyberg og Thomas Riis. 1. Jørgen Andersen m.fl.: Tiden indtil 1830, 1985. – 2. Anders Bjørnvad m.fl.: Tiden 1830-1980, 1987. – 3. Jørgen Ganshorn m.fl.: Byens huse, 1983. – 4. Trolle Bagger m.fl.: Specialartikler, bilag, noter og registre, 1992.
589. Kr. Kragh: Kerteminde 1413-7. december-1913, 1913.
590. Hans Hviid og Axel Mohr Erichsen: Kerteminde, 1950.
591. P. Eliassen: Kolding fra middelalder til nutid. En historisk beskrivelse, 1910. – Reproudg. 1974-75.

592. Knud Moseholm, Aksel Nellemann og Knud Erik Reddersen: Kolding i det tyvende århundrede indtil kommunesammenlægningerne 1970, 1-3, 1978-82.

593. L. F. la Cour og Th. Winther: Korsør. Bidrag til egnens, byens og havnens historie, 1926.

594. Gennem Korsør. En historisk og aktuel beskrivelse af Korsør og Korsøregnen, 1975.

595. Anders Petersen: Kjøge bys historie, 1888.

596. Victor Hermansen og Povl Engelstoft: Køge bys historie, 1932.

597. Køge bys historie 1288-1988. Red. af Helge Nielsen, 1. Helge Nielsen m.fl.: 1288-1850, 1985. – 2. Poul Strømstad m.fl.: 1850-1988, 1988.

598. J. Søndergaard Jacobsen: Lemvig købstads historie, 1969.

599. H. Dahlerup: Mariager Klosters og bys historie, 1882.

600. C. C. Haugner: Maribos historie, 1-2, 1937-38.

601. Else-Marie Boyhus: Maribo – historisk set, 1976.

602. Chr. Behrendt: Fra det gamle Middelfart, 1-2, 1938-41.

603. Peter Dragsbo og Harriet Merete Hansen: Middelfart fra færgeby til broby. Middelfarts historie 1200-1940, 1996.

604. C. C. Haugner: Nakskov købstads historie, 1-2, 2. udg. 1944-45.

605. A. Jensen og Jørn Klint: Byen, landet og havet. Nexø og omegns historie, 1. Tiden indtil ca. 1800, 1971.

606. C. Klitgaard: Nibe bys historie indtil 1728, [1917].

607. Harry Christensen: Ni tværsnit af Nibes historie, 1977.

608. Preben Hahn-Thomsen: Nyborg i 800 år, 1171-1971, 1-2, 1971.

609. Georg Nørregaard: Nykøbing på Falster gennem tiderne, 1-2, 1978-82.

610. Chr. Villads Christensen: Nykjøbing på Mors 1299-1899, 1902.

611. C. A. Hansen: Nysted 1409-7.december-1909, 1909.

612. Rasmus Nielsen: Næstved købstads historie, 1-4, 1925-30.

613. Otto Smith: Næstved 1135-1935, 1935.

614. Chr. Petresch Christensen: Nørresundbys historie, 1. Indtil 1701, 1921. – 2. 1701-1850, 1924. – Reproudg. 1986.

615. Johs. E. Tang Kristensen: Nørresundbys historie 1850-1970, 1983.

616. Odense bys historie. Red. af Tage Kaarsted m. fl., 1-10, 1979-88.

617. N. V. Nielsen: Præstø købstads og klosters historie, 1899.

618. Randers købstads historie. Red. af Povl von Spreckelsen, 1-2, 1952.

619. J. Kinch: Ribe bys historie og beskrivelse [til 1660], 1-2, 1869-84. – Reproudg. 1985.

620. Ole Degn: Rig og fattig i Ribe. Økonomiske og sociale forhold i Ribe-samfundet 1560-1660, 1-2, 1981.

621. Hugo Matthiessen, Otto Smith og Victor Hermansen: Ribe bys historie 1660-1730, 1929.

622. Otto Smith og Victor Hermansen: Ribe bys historie 1730-1820, 1-2, 1936-46.

623. Carl Lindberg Nielsen: Ringkjøbing købstads historie, 1969.

624. Arthur G. Hassø: Bidrag til Ringsted købstads historie fra de ældste tider til vore dage, 1921.

625. Arthur Fang: Roskilde. Fra byen og dens historie, 1-2, 1945-70.

626. Roskilde bys historie. Tiden indtil 1536. Frank Birkebæk, Ernst Verwohlt og Mette Høj (red.), 1992. – 1536-1850. Af Karl-Erik Frandsen og Claus Bjørn, 1998. – 1850-1970. Per Karlsson, Jørgen Vogelius og Eva Tønnesen, 1998.

627. Chr. Kiilsgaard og Jens Mollerup: Rudkøbing. Topografi og bystyre, 1-4, 1949-74.

628. Chr. Kiilsgaard: Personregister til Bidrag til Langelands historie [af Vilhelm Lütken]; Personregister til Oplysninger betræffende Rudkøbing kjøbstad [af P. Rasmussen], udarbejdet af Chr. Kiilsgaard og Ulrik T. Skaftø, 1979.

629. Helle Ravn m.fl.: Blade af byens historie. Rudkøbing 700 år, 1987.

630. Marius Hansen: Rødby: kongernes fæргеby gennem 750 år, 1981.

631. Rønne kjøbstad i 650 år. Red. af Robert Egevang og Johannes Thoms, 1977.

632. Richard Madsen (red.): Silkeborg. Historie, natur, erhvervsliv 1846-1946, 1946.

633. C. Klitgaard: Skagen bys historie indtil ca. 1870, 1928.

634. Chr. Thagaard: Blade af Skagens historie, 1967.

635. L. Thane: Skanderborgs historie. Samlet i anledning af kjøbstadens 325 års jubilæum, Håndværkerforeningens 50 års jubilæum og Handelsforeningens 25 års jubilæum, 1908.

636. Chr. Holtet: Blade af Skanderborg bys historie, 1933.

637. Kaj Klostergaard: Skanderborg jernbanestation og kjøbstaden nedenfor 1868-1918, [1983].

638. L. F. la Cour: Skelskør. Bidrag til byens historie, 1932.

639. Charles Thiesen (red.): Bogen om Skive. I anledning af kjøbstadens 600 års jubilæum den 15. august 1926, 1926.

640. Karen Strøm Hansen (udg.): Skive – 650 år, 1976.

641. O. Holmgaard og R. B. Nissen: Slagelsebogen, 1968.

642. L. F. la Cour: Sorø bys historie gennem tre hundrede år, 1938.
643. Jørgen Blix: Sorø. Farverig historie gennem 800 år, 1967.
644. Gunnar Sandfeld: Fra en helt anden tid. Struers udvikling fra næsten ingenting til næsten købstad. 1855-1900, 1955.
645. Gunnar Sandfeld: Nye tider. Struer bliver købstad. 1900-1920, 1957.
646. Bering Liisberg: Stubbekøbing gennem tiderne, 1912.
647. Sven Henningsen: Stubbekøbing 1354-1954, 1954.
648. Th. Lind: Svaneke bys historie 1555-1955, 1955.
649. J. O. Bro-Jørgensen og Ove Marcussen: Svendborg købstads historie, 1-2, 1959-61.
650. Paul G. Ørberg og Ejnar Jakobsen: En by ved havet. Sæby købstads historie, 1-2, 1970.
651. H. Hjelholt (red.): Sønderborg bys historie, 1-2, 1960-66.
652. P. L. Hald: Af Thisted købstads historie, 1924.
653. C. Bruunsgaard: Thisted gennem tiderne, 1970.
654. Thisted købstads historie. 2. En by i provinsen. Af Knud Holch Andersen, Orla Poulsen og Flemming Skipper, 1998.
655. M. Mackeprang (red.): Tønder gennem tiderne. Skrevet af danske forfattere, 1-2, 1943-44.
656. Ludvig Andresen: Beiträge zur neueren Geschichte der Stadt Tondern bis 1869, 1937-38.
657. Ludvig Andresen: Geschichte der Stadt Tondern bis zum dreissigjährigen Krieg (1627), 1939.
658. Claus Eskildsen: Tønder 1243-1943, 1943.
659. Henrik Becker-Christensen: Byen ved grænsen. Tønder 1920-90, 1993.
660. Carl Lindberg Nielsen: Varde bys historie, 1942.
661. Flemming Bechgaard Holm, Claus Friisberg og Anders Krogh: Varde 1920-1990. Fra købstad til storkommune, 1992.
662. C. V. Petersen (red.): Vejle bys historie 1327-16. august-1927, 1927.
663. Vejles historie. Red. af Asbjørn Hellum, 1. Oldtid-1786, 1997. 2. Moderne tider. 1786-1970, 1998. 3. Vejles industri 1732-1996, 1996.
664. Svend Aakjær (red.): Viborg købstads historie, 1-4, 1940.
665. Viborgs historie. Red. af Henning Ringgaard Lauridsen og Lars Munkøe. 1. Oldtid-1726, 1998. – 2. 1726-1940, 1999. – 3, 1940-1997, 1997.
666. P. A. Klein: Vordingborg købstads historie, 1923.
667. Chr. Tom-Petersen: Ærøskøbing, 1952.
668. Johan Hvidtfeldt og Peter Kr. Iversen (red.): Åbenrå bys historie, 1. Indtil 1720, 1961. – 2. 1721-1864, 1967. – 3. 1864-1945, 1974.

669. Henrik Becker-Christensen og Jørgen Witte: Aabenraa bys historie 1945-1970. Fra købstad til storkommune, 1985.
670. G. L. Dam og H. K. Larsen: Åkirkeby. 1346-1946, 1951.
671. P. C. Knudsen: Aalborg bys historie, 1-3, 1931-33.
672. Peter Riismøller: Aalborg. Historie og hverdag, 1942.
673. Aalborgs historie. Udg. af Aalborg Kommune. 2. Lars Tvedejensen og Gert Poulsen: Aalborg under krise og højkonjunktur fra 1534 til 1680, 1988. – 3. Gert Poulsen og Per Bo Christensen: Aalborg fra politisk skandale mod økonomisk katastrofe fra 1680 til 1814, 1990. – 4. Henning Bender: Aalborgs industrielle udvikling fra 1735 til 1940, 1987.
674. Jens Clausen, Ejler Haugsted, Regnar Knudsen og Emanuel Sejr (red.): Århus gennem tiderne, 1-4, 1939-41.
675. Ib Gejl (red.): Århus. Byens historie, 1-4, 1995-98.

Skåne, Halland og Blekinge

676. Halmstads historia, 1-3 samt Orts- och sakregister. Ed. Sven A. Nilsson. 1. Den danska tiden. Af Sven A. Nilsson, Halmstad 1968. – 2. Tiden 1645-1850. Af Lars Trulsson, Halmstad 1968.
677. Hålsingborgs (Helsingborgs) historia, 1-VII. I. Forntiden och den äldre medeltiden. Ed. L. M. Bååth, Helsingborg 1925. – II.1-2. Den senare medeltiden. Ed. L. M. Bååth, Helsingborg 1933-34. – III.1-2. Dansktidens slutskede. Ed. Gösta Johannesson, Helsingborg 1969. – IV.1-2. Försvenskningen. Ed. Gösta Johannesson, Helsingborg 1969. – VI.1. Personhistoriska anteckningar. Af Margit Rooth. Ed. Gösta Johannesson, Helsingborg 1979.
678. Karl Enghoff: Kristianstad 1614-1914, Kristianstad 1914.
679. Staden vid Helgeå. En bok i anledning av Kristianstads 350-års jubileum, Kristianstad 1964.
680. Axel Ejwertz: Laholms historia, 1-2. 1. Kyrka och skola, Halmstad 1961. – 2. Folk och bygd, Laholm 1976.
681. Ragnar Blomqvist: Lunds historia, 1-2. 1. Medeltiden, Lund 1951. – 2. Nyara tiden, Lund 1978.
682. Malmö stads historia, 1-6. Ed. Oscar Bjurling. 1. Malmötraktens förhistoria. Stadens historia före 1500. Af Bengt Solomonsson, Lennart Tomner og Einar Bager, Malmø 1971. – 2. 1500-1820. Af Lennart Tomner, Hans Ersgård og Olle Helander, Malmø 1987.
683. Albert Sandklef: Varbergs historia, Varberg 1963.
684. Ystads historia, 1-4. 1. Från äldsta tid till 1792. Af Salomon Kraft og Oscar Bjurling, Ystad 1956.
685. »... inte en vackrare plats på jorden ...« Åhus historia berättad av Kenth Olsson, Bjärnum 1998.

Sydsløvig

686. Harald Jørgensen, O.M. Olesen og Frants Thygesen: Egernførde bys Historie. Studiefdeling ved Dansk Centralbibliotek for Sydsløvig, 1980.

687. Holger Hjelholt, Johan Hvidtfeldt og K. Kretschmer (red.): Flensborg bys historie, 1. Tiden indtil 1720, 1953. – 2. Tiden efter 1720, 1955.

688. Flensburg. Geschichte einer Grenzstadt. Herausgegeben von der Gesellschaft für Flensburger Stadtgeschichte, 1966.

689. Hermann Hansen: Friedrichstadt 1621-1971, 1971.

690. Ulf O. Postel: 400 Jahre Stadt Garding. Blick in die Geschichte, Leck 1990.

691. U.A. Christiansen: Die Geschichte Husums im Rahmen der Geschichte Schleswig-Holsteins mit vorangehender Beschreibung Nordfrieslands und der Sturmfluten in einfachen Einzeldarstellungen, 1-2, 1903.

692. Brar Riewerts: Die Stadt Husum in Geschichte und Gegenwart, 1969.

693. Edvard Hoop: Geschichte der Stadt Rendsburg, 1989.

694. Hermann Kellenbenz: Schleswig in der gottorfer Zeit 1544-1711, Schleswig 1985.

695. Joachim Skierka: Schleswig in der Statthalterzeit 1711-1836, Husum 1991.

696. Theo Christiansen: Schleswig 1836-1945, Schleswig 1981.

697. Theo Christiansen: Schleswig und die Schleswiger 1945-1962, Schleswig 1983.

698. Tønning im Wandel der Zeiten, Husum 1990.

Tidsskrifter og årbøger

Landsdele

699. Samlinger til jydsk Historie og Topografi, fra 1932 Jyske Samlinger, fra 1966 Historie, se nr. 320, 1866-.

700. Samlinger til Fyens Historie og Topographie, 1871-90.

701. Fynsk Hjemstavn, 1928-39.

702. Fynske Årbøger, 1939-.

703. Østjysk Hjemstavn, 1936-.

704. Sønderjyske Årbøger, 1889-.

705. Sønderjysk Månedsskrift, 1924-.

Amt m. m., i samme orden som i Trap: Danmark:

706. Årbøger for Københavns Amt (med gamle Roskilde Amt), fra 1933 Fra Københavns Amt, 1910-.

707. Fra Frederiksborg Amt, 1906-.

708. Fra Holbæk Amt, 1907-.
709. Årbog for Sorø Amt, 1912-.
710. Årbog for Historisk Samfund for Præstø Amt, 1912-.
711. Bornholmske Samlinger, 1906-.
712. Lolland-Falsters historiske Samfunds Årbog, 1913-.
713. Årbog for Historisk Samfund for Odense og Assens Amter, 1913-38. [Fortsat i Fynske Årbøger, 1939-].
714. Svendborg Amts Arsskrift, 1908-37. [Fortsat i Fynske Årbøger, 1939-].
715. Vendsyssels Folk og Land, 1908-32.
716. Vendsysselske Årbøger, 1915-.
717. Historisk Årbog for Thisted Amt, 1906-.
718. Historisk Årbog for Mors, 1919-30.
719. Fra Himmerland og Kær Herred, 1912-.
720. Aalborg-Bogen. Udgivet af Selskabet for Aalborgs Historie, 1967-.
721. Skive og Omegns historiske Årbog (Skivebogen), 1909-.
722. Årbog for Lyngård, Hids m.fl. Herreder, 1918-26.
723. Fra Viborg Amt, 1929-.
724. Fra Randers Amt, 1907-.
725. Årbøger udgivne af Historisk Samfund for Århus Stift, fra 1959 Århus Stifts Årbøger, 1909-.
726. Århus Årbog, 1972-1992.
727. Grenaa og Omegn – Før og nu, 1976-.
728. Vejle Amts Årbøger, 1905-.
729. Hardsyssels Årbog, 1907-.
730. Fra Ribe Amt, 1903-.
731. Sønderjydske Årbøger, 1889-.

Arkivregistraturer og arkivlitteratur

Landsarkivernes guider

732. Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm og hjælpemidlerne til dets benyttelse. En oversigt af Harald Jørgensen. 2. udg., 1977.
733. Landsarkivet for Fyn og hjælpemidlerne til dets benyttelse. En oversigt af Anne Riising, 1970.
734. Landsarkivet for Nørrejylland og hjælpemidlerne til dets benyttelse. En oversigt. 1. Ved Hans H. Worsøe, 1980. – 2. Ved Poul Rasmussen, 1981. – Registerbind, 1988.
735. Landsarkivet for de sønderjydske landsdele. En oversigt ved Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldt, 1944.

Rådstuearkiver og købstadkommunearkiver

736. Ole Degn: De gamle købstæders hukommelse. Rådstuearkiver og deres brug. Arkivernes informationsserie, 1994.

737. Rådstuearkiver. Frederiksborg amt, 1. [Helsingør], 1971. – Kalundborg rådstue. Arkivregistratur, 1986. – Køge rådstue. Arkivregistratur, 1985.

738. Kommunearkiver. Hillerød 1842-1970, 1986. – Kalundborg 1842-1981, 1985. – Korsør 1842-1982, 1986. – Møn, 1, 1842-1968, 1982.

739. Magistratsarkiver indtil 1868 i Landsarkivet for Fyn, 1973.

740. Kommunale arkiver i Landsarkivet for Fyn. En oversigt med summariske indholdsangivelser for de arkiver, der ikke er udsendt registraturer for. Ved Gitte Lundager Rausgaard og Poul Thestrup, 1984.

741. Assens kommunale arkiv 1869-1973, 1977. – Bogense kommunale arkiv 1869-1970, 1973. – Fåborg kommunale arkiv 1869-1970, 1982. – Nyborg kommunale arkiv 1869-1970, 2. udg. 1984. – Svendborg kommunale arkiv 1869-1974, 1979.

742. De ældre nordslesvigske byarkiver, 1979.

743. Hans Knudsen: De danske rådstueprotokoller og tingbøger. (Fortid og Nutid, 15, 1943-44, s. 73-90).

744. Henning Jensen: Borgerskabets mønstringsruller 1583-1639. (Personalthistorisk Tidsskrift, 99, 1979, s. 111-17).

745. Johan Jørgensen: Køge i det 18. århundrede. En studie i taxationer. (Arkiv. Tidsskrift for Arkivforskning, 1, 1966-67, s. 253-74).

746. Finn Andersen, Jan Kanstrup, Erik Nørr og Steen Ousager: Køge bys borgere 1753. En kollektiv biografi, 1993.

Lavsarkiver

747. Sjællandske og lolland-falsterske lavsarkiver, 1971.

748. Lavsarkiver. Landsarkivet for Sønderjylland, 1996.

Borgerskaber og næringstilladelser

749. Oversigt over arkivalier vedr. borgerskaber og næringstilladelser. Landsarkivet for Nørrejylland, 1971.

750. Johan Hvidtfeldt: Borgerbøger. (Fortid og Nutid, 15, 1943-44, s. 244-50).

Retsbetjentarkiver

Sjællandske, lolland-falsterske og bornholmske retsbetjentarkiver indtil 1919, se nr. 855.

751. Sjællands Landstings panteprotokoller 1632-1761. Registre fremstillet ved EDB, 1974.

752. Nordslesvigske retsbetjentarkiver, 1976.

753. Holger Hjelholt: Købstædernes skøde- og panteprotokoller. (Fortid og Nutid, 6, 1926-27, s. 32-57).

754. Skifteprotokoller i Landsarkivet for Sjælland m.m. Ved Axel Nørlit, 1948.

755. Landstings- og kommissionsdomstolsarkiver. Landsarkivet for Sjælland m.m., 1976.

756. Ole Degn: Skifters repræsentativitet og pålidelighed – belyst ud fra materiale fra Ribe fra årene 1650-60. (Arkiv. Tidsskrift for Arkivforskning, 1978-79, s. 104-12).

Gejstlige arkiver

757. Finn Andersen: Sjællands stifts præstearkiver. (Personalthistorisk Tidsskrift, 99, 1979, s. 17-48).

758. Københavnske kirkebøger, 1-2, 1974.

759. Helsingør stifts kirkebøger, 1971.

760. Roskilde stifts kirkebøger. Gl. Roskilde amt, 1972. – Holbæk amt, 1972. – Sorø amt, 1972. – Præstø amt, 1973.

761. Lolland-falsterske kirkebøger, 1969.

762. Bornholmske kirkebøger, 1968.

763. Fyns stifts kirkebøger, 1972.

764. Paul G. Ørberg: Hvad præsten skrev – i kirkebogen. Kirkebøger og deres brug, 1991.

765. Pastoratsarkiver. (Præste- og menighedsrådsarkiver). Møn og Bogø, 1988.

766. Victor Hermansen: Registratur over kirkeregnskaber fra Sjællands og Maribo amter. (Fortid og Nutid, 8, 1929-30, s. 81-130).

767. Holger Hansen: Registratur over kirkeregnskaber fra Fyens stift og Als. (Fortid og Nutid, 8, 1929-30, s. 279-300).

768. Præstearkiver og kirkeregnskabsbøger. Landsarkivet for Nørrejylland, 1962.

769. Nordslesvigske præstearkiver. 1. Tørninglen provsti, 1974. – 2. Tønder provsti, 1975. – 3. Haderslev provsti, 1975. – 4. Aabenraa provsti, 1975. – 5. Sønderborg provsti, 1976.

770. Holger Hansen: Oversigt over Sjællands bispearkiv og Sjællands stifts øvrigheds arkiv. (Fortid og Nutid, 5, 1924-25, s. 45-54).

771. Holger Hansen: Lolland-Falsters stiftsarkiv. (Fortid og Nutid, 7, 1928-29, s. 30-36).

772. Hans Knudsen: Det fynske bispe- og stiftsøvrigheds-arkiv. (Fortid og Nutid, 6, 1927-27, s. 65-74).

773. Hans Knudsen: De jyske bispearkiver. (Fortid og Nutid, 5, 1924-25, s. 81-103).

Toldarkiver

774. Ole Degn: Toldarkiver før 1969. Vejledning og nøgle til toldarkiverne i landsarkiverne, 1994.

775. Toldkamre indtil 1969. I. Toldkamre sammenlagt til Helsingør, Kalundborg, Korsør og Køge distriktstoldkamre. Arkivregistratur, 1985. – II. Toldkamre sammenlagt til Nykøbing F./Rødbyhavn, Næstved og Rønne distriktstoldkamre. Arkivregistratur, 1985.

776. Overtoldinspektoratet for Østifterne. Arkivregistratur, 1986.

777. Toldarkiver. Odense Toldkammer. Bogense Toldkammer. Kerteminde Toldkammer. Nyborg Toldkammer, 1986. – Svendborg Toldkammer. Fåborg Toldkammer. Marstal Toldkammer. Ærøskøbing Toldkammer. Rudkøbing Toldkammer, 1986. – Assens Toldkammer, 1986. – Middelfart Toldkammer, 1986.

778. Nørrejske toldarkiver før 1969. Ved Ole Degn. 1. Nordjyllands amtskommune. Toldkamrene i Frederikshavn, Hjørring, Hobro, Løgstør, Løkken, Nibe, Skagen, Sæby og Ålborg, 1995. – 2. Viborg amtskommune. Toldkamrene i Nykøbing Mors, Skive, Thisted og Viborg, 1987. – 3. Århus amtskommune. Toldkamrene i Ebeltoft, Grenå, Mariager, Randers, Skanderborg-Silkeborg, Silkeborg, Skanderborg og Århus, 1993. – 4. Ringkøbing amtskommune. Toldkamrene i Herning, Holstebro, Lemvig, Ringkøbing og Struer, 1997. – 5. Vejle amtskommune. Toldkamrene i Fredericia, Horsens, Kolding, Vamdrup og Vejle samt Hejls og Taps, 1998. – 6. Ribe amtskommune. Toldkamrene i Egebæk, Esbjerg, Fanø, Foldingbro, Gredstedbro, Hjerting, Kalvslund, Ribe og Vardø, 1999.

779. Toldvæsen og grænsegendarmeri i Sønderjylland, 1987.

Brandforsikringsarkivalier

780. Brandforsikringsarkivalier for købstæder og landbygninger indtil ca. 1872. Landsarkivet for Sjælland m.m., 1967.

781. Oversigt over brandforsikringsarkivalier fra købstæder. Landsarkivet for Nørrejylland, 1969.

782. Hans Knudsen: Bygningshistoriske brandforsikringsarkivalier. (Fortid og Nutid, 16, 1945-46, s. 200-11).

783. Harry Christensen: Bygninger før i tiden. Brandforsikring og bygningshistorie. Arkivernes Informationsserie, 1996.

784. Luise Skak-Nielsen: Byernes brandtaksationer og deres kildeværdi for genealogisk og lokalhistorisk forskning. (Personalhistorisk Tidsskrift, 99, 1979, s. 163-84).

Skolehistorisk materiale

785. Oversigt over skolehistorisk materiale i Landsarkivet for Sjælland m.m. 1. De gejstlige arkiver. 2. De verdslige arkiver, 1971.

786. Aage Bonde og Ole Degn: Nørrejysk skolehistorie. Skolehistorisk arkivmateriale i bispe-, provste- og præstearkiver i Landsarkivet for Nørrejylland, 1999.

Privatarkiver

787. Privatarkiver, 1. Landsarkivet for Nørrejylland, 1975.

788. Privatbanearkiver. Landsarkivet for Nørrejylland, 1978.

789. Private personarkiver. Landsarkivet for de sønderjyske Landsdele, 1975.

790. Private forenings- og institutionsarkiver. Landsarkivet for de sønderjyske Landsdele, 1982.

791. Erhvervsarkivets arkivoversigter. Ved Erik Korr Johansen. 1. Virksomhedsarkiver fra landbrug, industri og håndværk, 1991. – 2. Arkiver fra handels-, hotel- og transportvirksomheder m.v., 1993. – Arkiver fra finans-, forsikrings- og servicevirksomheder, erhvervsorganisationer m.v., 1995.

Bibliografier

792. Dansk lokalbibliografi. Frederiksborg amt, 1985. – Fyns amt til 1975, 1-2, 1983-84. – Roskilde amt, 1979. – Vejle amt, 1-2, 1986. – Vestsjællands amt, 1987. – Århus amt, 1-2, 1987.

793. Claus Vesterager Pedersen: Litteratur om Christiansfeld Kommune 1920-1970, 1982.

794. Litteratur om Esbjerg 1943-69, 1973.

795. Anders Uhrskov: Frederiksborg amt i litteraturen, 1946.

796. Olav Christensen: Litteratur om Haderslev, 1956.

797. Toke Allingham: Litteratur om Horsens. (J. K. Jensen: Blade af Horsens historie, 1942, s. 277-94).

798. W. Norvin: Kilder og hjælpemidler til Lolland-Falsters historie, 1915-19.

799. Dan R. Sørensen: Litteratur om Lolland-Falster i Centralbiblioteket Nykøbing Falster, 1969.

800. N. H. Lindhard: Litteratur om Løgstør Kommune, 1976.

801. John Erik Petersen: Litteratur om Nysted kommune 1840/41-1977.

802. Litteratur om Odense, 1945.

803. Kuno Nielsen: Litteratur om Rødby og Fugleflugtslinien, 1979.

804. Nanna Hoeg Dreyer: Litteratur om Silkeborg by 1846-1976, 1983.

805. Skagens Bibliotek, Lokalsamlingen: Litteratur om Skagen, 1976.

806. Ejnar Jacobsen: Litteratur om Sæby. Udg. af Sæby byhistoriske Arkiv, 1974.

807. Inger Skarris Hansen og Lene Hove: Litteratur om Thisted kommune 1840-1975, 1975.

808. Oluf Abitz og Aage Bredsted: Litteratur om Vejle Amt, 1945.

809. Henri Hansen: Litteratur om Viborg, 1948.

810. Litteratur om Viborg Kommune. Bibliografi til og med 1979, 1983.

811. Litteratur om Aabenraa, 1956. [Duplikeret].

812. B. Seidelin: Fortegnelse over litteratur vedrørende Aalborg amt (1655-1935), 1939.

813. Ole Steen Jensen og Per Ørvad: Lokalbibliografi for Aalborg by 1482-1978, 1980.

814. Litteratur om Århus og forstæder. En illustreret bibliografi ved Åge Bredsted m.fl., 1959.

Embedsmænd og liberale erhverv m.m.

Embedsmænd i almindelighed (herunder udnævnelser m.m.)

815. Hof- og statskalender for kongeriget Danmark. ((Kongelig) dansk Hof- og Stats-Calender), 1734-.

816. Kollegialtidende, 1798-1847.

817. Departementstidende, 1848-70.

818. Ministerialtidende B, 1871-1910.

819. Statstidende, 1910-. [Register omfattende de i Statstidende offentliggjorte udnævnelser og afskedigelser samt register over embeder [1911-24] ved H. Hjorth-Nielsen, 1912-24].

Statsrådet

820. Wilhelm Swalin: Det danske Statsråd 1800-1881. Biografiske data, 1881.

Hofetaten

821. Chr. Iversen: Kgl. dansk hofportefeuille til almindelig adresse og almeennyttig kundskab, 1784. – 1785. – 1786.

822. Eric Baad-Heimer og N. M. Stenstrøm: De tjenstgørende kongelige danske hofstater samt kammersangere, kammermusici m.fl., 1925. [Duplikeret].

823. Palle Rosenkrantz: Det kongelige danske hof (1863-1937) og Statsrådet (1660-1937). Indledning og biografier 1864-1912, 1937.

Se også nr. 815.

Centraladministrationen

824. G. N. Kringelbach: Den civile centraladministrations embedsetat 1660-1848, 1889. – 1848-1893, 1894. – 1894-1913, ved L. Laursen, 1921. – 1914-35, ved Harald Jørgensen, 1936.

825. O. Kyhn: Den landmilitære centraladministrations embedsetat. 1660-1763, 1973.

826. Oversigt over hærens centralstyre og krigsministeriets personel 1848-1950. (Håndbog for Hæren, 1950, s. 275-312).

827. G. N. Kringelbach: Civile direktioner og kommissioner samt andre overordnede myndigheder under Enevælden, 1899.

Udenrigsministeriet og gesandtskabsvæsenet

828. F. C. Bruun: Det danske Udenrigsministerium 1770-1870, 1870.

829. Udenrigsministeriets kalender, 1910-. [Med biografier af ministeriets embedsmænd].

830. Emil Marquard: Danske gesandter og gesandtskabspersonale indtil 1914. Udgivet af Rigsarkivet, 1952.

Lensmænd og amtmænd

831. Kr. Erslev: Danmarks len og lensmænd i det sextende århundrede (1513-1596), 1879.

832. Kr. Erslev: Danmark-Norges len og lensmænd 1596-1660, 1885.

833. J. Bloch: Stiftamtmænd og amtmænd i Kongeriget Danmark og Island 1660-1848, 1895.

834. Germann H. W. Jonassen: Stiftamtmænd og amtmænd i kongeriget Danmark 1848-1922. Biografier og portrætter, 1923.

835. Stiftamtmænd og amtmænd på Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm 1848-1970. Med en oversigt over de nye amter og amtskommuner samt kommunesammenlægningerne 1958-70. Embedsetater udg. af Landsarkivet for Sjælland, 1970. [Dupl.].

836. Palle Rosenkrantz: Amtmandsbogen. Portrætter og biografier af stiftamtmænd og amtmænd i Danmark 1660-1935, 1936.

837. C. Nørlykke: Amtmænd over Hjørring amt 1793-1970. (Vendsyssel Årbøger, 1970, s. 42-54).

838. J. M. Josephsen: Amtmænd i Thisted amt. (Historisk Årbog for Thisted Amt, 11, 1946, s. 97-111).

839. F. J. West: Statholdere i Slesvig og Holsten. (Sønderjydske Årbøger, 1909, s. 274-87).

840. Fritz Jürgensen West: De kongelige amtmænd i hertugdømmet Slesvig 1660-1864. (Personalhistorisk Tidsskrift, 7. rk. 6, 1921, s. 1-26).

Amtsforvaltere

841. Henry Bruun: Danmarks amtsforvaltere 1660-1848. (Personalhistorisk Tidsskrift, 7. rk. 4, 1919, s. 85-139).

842. Harald Hatt: Danmarks amtsforvaltere 1848-1932. (Personalhistorisk Tidsskrift, 9. rk. 6, 1933, s. 70-131).

843. J. Smith: Slesvigske amtsforvaltere. Studier og personalhistorie vedr. oppebørselsvæsenet i hertugdømmet Slesvig indtil 1864, 1954. [Dupl.]. – Rettelser og tilføjelser af Jonatan Smith i Personalhistorisk Tidsskrift, 14. rk. 1, 1959, s. 151-57).

844. J. Smith: Amtsskrivere og amtsforvaltere på Ærø. (Fynske Årbøger, 5, 1953-55, s. 348-71).

Rets- og politiembedsmænd

845. Appellinstansernes embedsetat 1660-1919. Udg. af Rigsarkivet, 1928.

846. A. Falk Jensen og H. Hjorth-Nielsen: Øverste tilforordnede. Justitiarer og præsidenter. Tilforordnede, ordinære assessorer og dommere. Justitssekretærer. Ekstraordinære assessorer. Auscultanter. Prokuratorer, advokater, sagførere. Rigsadvokater. Statsadvokater ved Højesteret. (Povl Bagge, Jep Lauesen Frost og Bernt Hjejle (red.): Højesteret 1661-1961, s. 257-542).

847. Arild Falk-Jensen: Fortegnelse over Danmarks amts-, dommer- og politifuldmægtige pr. ca. 25. febr. 1936, 1936.

848. Fortegnelse over dommere, retsassessorer og dommerfuldmægtige ved domstolene, 1982.

849. Retsassessorer og fuldmægtige ved by- og herredsretterne uden for København, 1966-.

850. Arild Falk-Jensen: Fortegnelse over Danmarks dommerfuldmægtige 5. febr. 1940, 1940. – 1. juli 1943, 1943. – 1. febr. 1947, 1947. – 1. juni 1949, 1949. – 1. juni 1951, 1951. – 1. juli 1953, 1953. – 1. juli 1954, 1954. – 1. juli 1955, 1955. – 1. juli 1957, 1957.

851. Fortegnelse over Danmarks dommerfuldmægtige, 1963-.

852. Arild Falk-Jensen: Fortegnelse over Danmarks politifuldmægtige 1. maj 1938, 1938. – 1. juli 1952, 1952. – 1. juli 1956, 1956. – 1. juli 1960, 1960.

853. Fortegnelse over fuldmægtige i politiet og anklagemyndigheden 1965, 1965.

854. Fortegnelse over assessorer og fuldmægtige i politiet og anklagemyndigheden 1971, 1971.

855. Sjællandske retsbetjentarkiver indtil 1919. Foreløbige arkivregistratorer udg. af Landsarkivet for Sjælland. Gl. Københavns amt, 1966. –

Gl. Roskilde amt, 1971. – Frederiksborg amt, I-II, 1968-74. – Holbæk amt, 1973. – Sorø amt, I-II, 1972-73. – Præstø amt, 1970. – Lollandske retsbetjentarkiver indtil 1919, 1964. – Falsterske retsbetjentarkiver indtil 1919, 1964. – Bornholmske retsbetjentarkiver indtil 1919, 1965. [Dupl. Heri stater over byfogeder, by- og rådstueskrivere, birkedommere og -skrivere, herredsfogeder og -skrivere].

856. Dommere og domstole på Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm 1919-72. Embedsetater udg. af Landsarkivet for Sjælland, 1970. [Dupl.].

857. Anklagemyndighed og politi på Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm 1919-72. Embedsetater udg. af Landsarkivet for Sjælland, 1970. [Dupl.].

858. Axel H. Pedersen: Dommere i Frederiksberg birk 1888-1966. (Frederiksberg gennem Tiderne, 12, 1968, s. 33-64).

859. Jeppe Aakjær: Ret og skjel før vi blev til. (Herreds- og birkedommere i Salling og Skive). (Skivebogen, 9, 1917, s. 1-67).

860. Chr. Gjerløv (red.): Dansk politistat. Danmarks politi, fængselsvæsen, grænsegendarmeri og sognefogder, 1-2, 1933-34.

861. Sven Wahlstrøm: Forsvarets auditørkorps, 1972. [Dupl.].

Amtsvejnspektører

862. P. Vilh. Pedersen: Danmarks amtsvejnspektører, 1949.

Post-, telegraf-, telefon- og jernbanevæsenet

863. P & Ts historie. Til 1721. Et nyttigt og gavnligt postværk. Af Otto Madsen, 1991. – 1711-1850. Postrytter, dagvogn og fodpost. Af Anders Monrad Møller, 1992. – 1850-1927. Vogn og tog – prik og streg. Af Poul Thestrup, 1992. – 1927-1960. Post og tele under samme tag. Af Bent Blüdnikow, 1993. – Fra 1960. Fra monopol til konkurrence. Af Hans Chr. Johansen, 1993.

864. Fr. Olsen: Poststyrelsen, postkontorerne og postmestrene i Danmark 1624-1924, 1925.

865. Fr. Olsen: Den danske postetat 1624-1924, 1929. [Maskinskrevet alfabetisk fortegnelse med biografiske oplysninger i de tre store videnskabelige biblioteker, Rigsarkivet og Landsarkivet for Sjælland].

866. V. Richter: Danske postembedsmænd med kgl. udnævnelse 1750-1906, 1907.

867. Johannes Madsen: Det kgl. danske postvæsen. (Dansk portrætgalleri, 1), 1904.

868. H. Hjorth-Nielsen: Det danske post- og telegrafvæsen, 1-4, 1932-33.

869. Årbog [1892-95 Almanak] for det danske Post- og Telegrafvæsen, 1892-.

870. Postvæsenets centralstyrelse, posthusene og personalet, fra 1922 Postpersonalet og posthusene, fra 1927 Personalet i Post- og Telegrafvæsenet, 1909-.

871. Årbog for det danske Post- og Telegrafvæsen, 1892-80. [Har 1892-1914 hvert år forrest flere biografier, 1941-66 under overskriften *Kendte (kvinder og) mænd i post- og telegrafvæsenet* et større antal biografier, 1966-80 under overskriften *Biografier (og persongalleri)* ligeledes].

872. Emanuel Sejr: Jydske Telefon-Aktieselskabs bestyrelse 1895-1958. En samling biografier, 1958.

873. Danmarks jernbaner, 1-2. Red. af Martin Buch og C. I. Gomard, 1933.

874. På sporet 1847-1997. Jernbanerne, DSB og samfundet. 1. (til 1914). Dampen binder Danmark sammen. Af Poul Thestrup, 1997. – 2. (1914-1950). Krige og fornyelse, 1997. Af Steen Ousager. – 3. (1950-1997).: Jernbanerne i bilismens skygge. Af Hans Chr. Johansen, 1997.

875. N. C. W. Nielsen: Håndbog over De danske Statsbaners personale, 1877.

876. M. Johansen: Statsbanedriften. Personalialia for trafikforvaltningen, 1892.

877. O. Th. Hagen: Personalfortegnelse for 1898 over statsbanedriftens betjentpersonale, 1898. – Almanak for statsbanedriftens betjentpersonale for 1900. Indeholder personalefortegnelse over betjentpersonalet, 1900. – Almanak for statsbanedriftens og privatbanernes betjentpersonale, 1901. – 1902. – Håndbog for den danske jernbaneetat (Stats- og privatbanerne) 1904, 1904. – 1908-1917.

878. Personalfortegnelse over Statsbanernes 8.-23. lønningsklasse, 1909-1915.

879. O. Th. Hagen: Den danske statsbaneetat. Personalfortegnelse m.v., 1912.

880. De Danske Statsbaners tjenestemænd, 1917-1924. – Personalehåndbog, 1924-1980erne. [Oprindeligt udgivet af ansatte, fra 1967 af DSB].

881. Håndbog for den danske privatbanestand, ca. 1902-1961.

Toldvæsenet

882. Dansk toldhistorie. 1. Fra åretold til toldetat. Middelalderen indtil 1660. Af Mikael Venge, 1987. – 2. Protektionisme og reformer. 1660-1814. Af Henrik Becker-Christensen, 1988. – 3. Liberalisme og frihandel. 1814-1914. Af Henrik Fode, 1989. 4. Etaten og traditionerne, 1914-

1945. Af Anders Monrad Møller, 1990. – 5. Fra importregulering til moms. 1945-1986. Af Paul Gersmann, Alf Therkildsen og O. Tobiesen Meyer, 1987.

883. Toldtaten 1750-1896. [Manuskript udarbejdet af V. Richter, Ny kgl. Saml. 2685k, 4°].

884. M. V. Jørgensen: Told-Calender for året 1847, 1847.

885. Håndbog for toldtaten og toldgrænsekorpset i kongeriget Danmark, 1871- [ca. hvert tredje år].

886. Det danske toldvæsen. Red. af Herm. Andersen, P. Grønvold og Jens Toftegaard, 1932.

Vandbygningsvæsenet

887. Vandbygningsvæsenet 1868-1968. Red. af Evan Hansen, [1968].

Hæren

888. I. C. W. Hirsch: Danske og norske officerer 1648-1814. [Manuskript, 12 bind, med personalia i alfabetisk orden på Det kgl. Biblioteks læsesal, fotokopi på Rigsarkivets læsesal og i Hærens arkiv og udgave på mikrokort].

889. Arne Hoff: Artilleriets chefer og kommandører gennem 350 år. (Dansk Artilleri Tidsskrift, 54, 1968, s. 117-38).

890. V. Richter: Den danske landmilitæretat 1801-94, 1-2, 1896-97. – Nysat udg., 1-2, 1977.

891. Håndbog for Hæren, 1867-.

892. Håndbog for hærens underofficerer og ligestillede, 1902-.

893. Danmarks hær, 1-2, 1934-35.

894. Staats-Verzeichnis aller bey des Königs von Dännemark, Norwegen etc. Land-Kriegs-Etat befindlichen hohen und andern Officiers und zu selbigem sonst gehörigen Bedienten. Für 1756, 1758-59, 1761-63, 1768, 1773, 1786.

895. Herm. Kierulf: Calender over samtlige ved den kgl. danske og norske armee ansatte officerer og øvrige betiente, såvelsom over borgervæbninger og frivillige corps, 1-6, 1809-13. – Calender over alle ved den kgl. danske armee, samt de vestindiske, guineiske og ostindiske tropper ansatte officerer og øvrige betiente, såvelsom over borgervæbninger og frievillige corps, 7-22, 1814-30.

896. Kundgørelser for hæren, 1808-. [Håndskrevet indholdsfortegnelse 1808-1912 på Det kgl. Biblioteks læsesal].

897. P. F. Rist: Militærpersonalhistoriske samlinger (Det kgl. Bibliotek, Ny kgl. samling, 2809, 4°).

898. A. D. Cohen: Krigen 1848 og de faldnes minde, 1848. – 2. udg.

1853. – 1849, 1849. – 2. udg. 1853. – 1850, 1850. – 2. udg. 1853. [Indeholder lister over de faldne med oplysninger om dato og sted for død og begravelse].

899. Vilhelm Cohen: Krigen 1864 og de faldnes minde, 1865. [Som nr. 898].

900. Axel F. Hansen: Mindeskrift over de i 1864 faldne officerer, 1909.

901. Axel Pontoppidan: De faldt for fædrelandet. Mindeskrift over de officerer af hæren, der gav deres liv for fædrelandet 1940-45, 1955.

902. V. E. Tychsen: Fortifikations-etaterne og Ingenieurkorpset 1634-1893, 1893.

903. Otto Vaupel: Den dansk-norske hærs historie, 1-2, 1872-76.

904. Bidrag til Den store nordiske Krigs historie. Udg. af Generalstaben, 1-9, 1899-1932.

905. Meddelelser fra krigsarkiverne (krigen 1807-14), 1-9, 1883-1902.

906. Håndbog for de under Forsvarsministeriet henlagte korps og institutioner m. fl., 1952-53-.

907. Poul Ib Liebe og E. Borgstrøm: Litteraturfortegnelse til de danske hærafdelingers samt militære korps, institutioners, skolers, arkivers og museers historie, 1974.

Flåden

908. T. A. Topsøe-Jensen og Emil Marquard: Officerer i den dansk-norske søetat 1660-1814 og den danske søetat 1814-1932, 1-2, 1935. [Rettelser og tilføjelser hertil af J. Teisen i Personalhistorisk Tidsskrift, 104, 1984, s. 183-217].

909. S. E. Pontoppidan og J. Teisen: Danske søofficerer 1933-1982, 1984.

910. H. D. Lind: Fra kong Frederik den Andens tid, 1902.

911. H. D. Lind: Kong Kristian den Fjerde og hans mænd på Bremerholm, 1889. – Reproudg. 1974.

912. H. D. Lind; Kong Frederik den Tredjes sømagt, 1896.

913. V. Richter: Den danske søetat 1801-90. Personalhistoriske meddelelser, 1894.

914. Th. A. Topsøe-Jensen: Det danske søofficerskorps 1801-1919, 1919.

915. Kadetchefer 1701-1951. (Søofficersskolen gennem 250 år, 1701-1951, 1951, s. 447-63).

916. Calender for søetaten, 1742-.

917. Calender for den kgl. danske søetat 1834-68, Marine-Calender 1869 og Håndbog for Søværnet 1870-.

918. Liste på de udi Hans Kongelig Majestetis søe tjeneste stående flagmænd og officerer anno 1724. – 1725. – 1744. – 1745. – Liste på det

combinerede Admiralitets- og General-Commissariats-Collegii deputerede, samt på de i H. Kgl. Majestæts søe-tjeneste staaende flagmænd og officerer, 1747-1830.

1919. Håndbog for Underofficerer af Søværnet, 1890-1909.

1920. K. Dahl og H. Hjorth-Nielsen: Danmarks flåde, 1934.

1921. Kundgørelser for Flåden, 1870-.

1922. Holger Eigil Foss: Søofficersrulle 1700-1951. (Særnummer af Tidsskrift for Søvæsen, 1951).

1923. J. Teisen: Månedslieutenanter 1801-14. (Særtryk af Tidsskrift for Søvæsen, 1961).

1924. J. Teisen: Måned- og reserveløjtnanter 1848/50 og 1864. (Særtryk af Tidsskrift for Søvæsen, 1964).

1925. H. G. Garde: Den dansk-norske sømagts historie 1535-1700, 1861. – 1700-1814, 1852.

1926. H. G. Garde: Efterretninger om den danske og norske sømagt, 1-4, 1832-35.

1927. Den danske flådes historie. Tiden før 1533. Flådens fødsel. Af Jørgen H. Barfod, 1990. – 1533-1588. Christian 3.s flåde, 1995. Af Jørgen H. Barfod. – 1588-1660. Christian 4.s flåde. Af Niels M. Probst, 1996. – 1660-1720. Niels Juels flåde. Af Jørgen H. Barfod, 1997.

1928. Jan Olsen: Søetatens bygmestre 1668-1878. (Marinehistorisk Tidsskrift, 8, 1975, s. 92-117).

Se også nr. 332.

Flyvevåbenet

1929. Håndbog for flyvevåbenet, 1952-.

Bisper og præster m.m.

1930. S. V. Wiberg: Personalhistoriske, statistiske og genealogiske bidrag til en almindelig dansk præstehistorie [fra reformationen til 1868], 1-3, 1870. – Register over præsterne, 1873. – Supplement, 1879. Reprodukt. 1959-60. [Personregistre over hustruer og forældre på Det kgl. Biblioteks læsesal og på Rigsarkivets læsesal].

1931. Sofus Elvius: Danmarks præstehistorie i årene 1869-84, 1885-87.

1932. Max Grohshennig og Th. Hauch-Fausbøll: Danmarks præstehistorie 1884-1911, 1-2, 1914-32.

1933. Sofus Elvius: Danmarks præstehistorie 1885-1914, 1914-15. [Ufuldendt, slutter med Idstrup].

1934. Paul Nedergaard: Præstehistoriske, sognehistoriske og statistiske bidrag til en dansk præste- og sognehistorie. (Kirkelig geografi) 1849-1949, 1-10, 1949-91.

935. Otto Fr. Arends: Gejstligheden i Slesvig og Holsten fra Reformationen indtil 1864, 1-3, 1932. [Navneregister over de i værket nævnte præstehustruer, udarbejdet af H. F. Kiær, i Rigsarkivets håndskriftssamling]. – J. Smith: Tilføjelser til Otto Fr. Arends: Gejstligheden i Slesvig og Holsten. (Personalhistorisk Tidsskrift, 14. rk. 6, 1964-65, s. 129-37).

936. Olav Christensen: Bidrag til Sønderjyllands præstehistorie. (Sønderjysk Månedsskrift, 1951, s. 100-02. – 1952, s. 119-24).

937. Dannemarks (fra 1752: og Norges samt Hertugd. Schleswig, Holstein etc.etc) geistlige stat, således som den befindes til den 30. nov. 1749. Trykt til året 1750-, 1750-53, 1755-1800.

938. Hans Henr. Frost: Geistlig stats-calender for 1801, 1801. – For 1802, 1802. – For 1809, 1809.

939. Gejstlig Stat, 1830, 1837, 1841, 1845, 1853, 1860, 1866, 1876, 1894 og hvert 3. år frem til 1909, fra 1912 Teologisk Stat, derefter Teologisk Stat. Kirkelig Håndbog, 1972-.

940. Kirkelig Håndbog, 1.-10. udg., 1923-67, derefter lagt sammen med nr. 939.

941. Johannes Madsen: Danmarks kirker. (Dansk Portrætgalleri, 5), 1909.

942. Dansk kirkestat (Danmarks præster og menighedsråd). Red. af Alfred Th. Jørgensen og E. H. C. Mikkelsen, 1-4, 1934.

943. Gerhard Treschow: Danske jubel-lærere, 1753.

944. Christopher Giessing: Nye samling af danske, norske og islandske jubel-lærere, 1-3, 1, 1779-86.

945. I. C. L. Lengnick: Personalhistoriske bidrag vedrørende Danmarks og Norges gejstlighed, 1-4, 1847-58.

946. Erh. Quistgaard: Præstehustruer, der helt eller delvis mangler i Wibergs præstehistorie, 1934. – Tillæg, 1936.

947. Præstehistoriske Samlinger. Udg. af Aage Dahl, 1-14, 1929-40.

948. Kirkehistoriske Samlinger, 1. rk. 1-, 1849-. [Register til 1.-5. rk., 1849-1913, ved H. V. Olsen, på Det kgl. Biblioteks læsesal].

949. I. P. F. Kønigsfeldt: De catholske erkebiskopper og biskopper i Danmark. (C. Molbech: Historisk Årbog, 3, 1851, s. 1-72).

950. I. P. F. Kønigsfeldt: De evangeliske biskopper i kongeriget Danmark og på Island. (C. Molbech: Historisk Årbog, 3, 1851, s. 73-279).

951. Sofus Elvius: Biskopperne i Danmark 1885-1914, 1914.

952. Aage Dahl: Sønderjyllands bispehistorie. Bidrag til den sønderjydske gejstligheds historie og genealogi, [1], 1931.

953. Aage Dahl: Danmarks præstehistorie. Bidrag til den danske gejstligheds historie og genealogi. 1. Ærkebiskopper, biskopper i Lund, Dalby, Visby, Reval. Udlandspræster og ydre missionærer, 1961. [Dupl.] – 2,

Skibspræster, feltpræster, rejsepræster og præsteviede sekretærer, 1960. [Dupl.].

954. Detlev Gotthard Zwergius: Det sjællandske cleresie, 1754. [Ufuldendt].

955. Imm. Barfod: Den falsterske gejstligheds personalhistorie, 1-2, 1851-54.

956. Aage Dahl: Bornholms præstehistorie. Bidrag til den danske gejstligheds historie og genealogi. (Bornholmske Samlinger, 38, 1961).

957. Jørgen Carstens Bloch og Laurids Pedersen Næraae: Den fynske gejstligheds historie, 1-2, 1787-90. [Ufuldendt, omfatter blot de fynske bisper, Odense Katedralskoles lærerstand og Odense bys og Åsum og Båge herreders gejstlighed. Manuskript til det resterende i Det kgl. Bibliotek, Additamenta, 138,2^o].

958. Aage Dahl: Bidrag til Fyns stifts præstehistorie. Odense og Odense herred, 1972.

959. Peder M. Trap: Amtsprovster i Fyns stift. (Fynske Årbøger, 7, 1959-61, s. 588-93).

960. C. Klitgaard: Optegnelser om vendsysselske præstefamilier før ca. år 1700, 1945.

961. Aage Dahl: Haderslev bys præstehistorie. Bidrag til den sønderjydske gejstligheds historie og genealogi, 2, 1933.

962. R. Müller: Fortegnelse over præster i Grønland 1721-1910. (Det grønlandske Selskabs Årsskrift, 1912).

963. H. Ostermann: Grønlands præstehistorie, 1932.

964. Organist- og kantor-embederne i København og de danske købstæder og sammes indehavere i 1905, red. af Julius Foss, 1906. – 2. udg., red. af samme, 1916. – 3. udg., red. af samme, 1927. – 4. udg., red. af Emilius Bangert, 1944. – 5. udg., red. af Axel Buchart, 1953.

965. Åge Toft: Tønder Kirkes organister 1592-1933, 1951.

Latinskolelærere, degne og folkeskolelærere m.fl.

Om fortegnelser over lærere og studenter og biografier af lærere i gymnasieskolerne i skolernes programmer 1840-1958, se Erik Nørr: Latinskolernes programmer 1840-1903. Bibliografi og billedfortegnelse, 1980, s. 85-99; og samme: Gymnasieskolernes programmer 1903-58. Bibliografi og billedfortegnelse, 1, 1985, s. 81-108.

Om skolejubilæumsskrifter 1945-72 med oplysninger om lærere, se Aage Bonde: Skolehistorisk litteratur 1945-54. (Fortid og Nutid, 20, 1957-59, s. 16-22) og Hans H. Worsøe: Fortegnelse over almindelig biografi og stater 1948-72. (Personalhistorisk Tidsskrift, 16. rk. 1, 1973, s. 88-91).

Se også nedenfor under Universitetet og studenterne, nr. 998-1.007.

966. F. E. Hundrup: Korte biografiske efterretninger om bestyrere, overlærere og adjunkter ved de lærde skoler. (F. E. Hundrups skolekalender, 1843).

967. F. E. Hundrup: Lærerstanden ved Metropolitanskolen, 1875.

968. F. E. Hundrup: Lærerstanden ved Helsingørs lærde skole, u.å.

969. F. E. Hundrup: Lærerstanden ved de nedlagte skoler i Køge, Holbæk, Kallundborg og Ringsted. (Roskilde Kathedralskoles program 1870, s. 1-32).

970. F. E. Hundrup: Lærerstanden ved de nedlagte latinskoler i Korsør, Næstved, Nykjøbing i Odsherred, Præstø, Skjelskør, Slangerup, Stohedinge og Stege. (Roskilde Kathedralskoles program 1870-71, s. 1-32).

971. Gustav Ludvig Wad: Meddelelser om rektorerne på Herlufsholm fra skolens stiftelse 1565 til 1878, 1878.

972. F. E. Hundrup: Lærerstanden ved de lærde skoler i Nakskov, Nysted og Rønne. (Roskilde Kathedralskoles program 1866, s. 1-67).

973. Carl E. Jørgensen: Fåborg Latinskoles lærere. (Personalhistorisk Tidsskrift, 14. rk. 6, 1964-65, s. 17-26).

974. F. E. Hundrup: Lærerstanden ved de nedlagte skoler i Hjørring, Nykjøbing på Mors, Skagen, Sæby og Thisted. (Aalborg Kathedralskoles program 1871, s. 1-64).

975. F. E. Hundrup: Lærerstanden ved Aalborg Kathedralskole. (Aalborg Kathedralskoles program 1869, s. 1-62, og 1870, s. 1-98).

976. F. E. Hundrup: Lærerstanden ved Randers lærde Skole. (Randers lærde Skoles program 1871, s. 1-120)

977. F. E. Hundrup: Lærerstanden ved Viborg Kathedralskole. (Viborg Kathedralskoles program, 1875, s. 1-132).

978. F. E. Hundrup: Lærerstanden ved de nedlagte latinskoler i Ebeltoft, Grenå, Hobro, Mariager og Skive, 1876.

979. Ths. Otto Achelis: Haderslev Latinskoles rektorer og lærere indtil 1800. (Personalhistorisk Tidsskrift, 13. rk. 5, 1957, s. 111-27). [Tilføjelser 1958, s. 47].

980. C. G. Koefoed: Alfabetisk fortegnelse over de danske lærde statskolors lærerpersonale siden 1818. Biografiske notiser. (Rønne Statskolors program, 1906, s. 1-141).

981. Erik Nørr: Den lærde skolors lærerkorps 1889-1903. (Årbog for dansk Skolehistorie, 8, 1974, s. 21-45).

982. Carl E. Jørgensen og V. G. Konradsen: Series rectorum. Danske rektorer ved gymnasier og kurser siden reformationen, 1967.

983. Lærerne og samfundet. Folkeskolors kendte mænd og kvinder. Jubilæumsskrift 1814-1914. Red. af Carl Poulsen og W. Th. Benthien, 1-4, 1913-14.

984. Dansk skolestat, 1-4. Red. af N. A. Larsen og E. H. C. Mikkelsen, 1933-34.

985. Stinus Nielsen: Danmarks Lærerforening 1874-1974. Nogle træk af foreningens historie [Fortegnelser over personer, organisationer, institutioner m.m.], 1974.

986. Anders Petersen: Sjællands stifts degnehistorie, 1899.

987. Alfred Larsen: Lolland-Falsters degne og skoleholdere, 1960. [Duplikeret].

988. K. Bang Mikkelsen: Degne og skoleholdere samt kateketer, klokere og organister i Fyns stift indtil 1864. Historiske studier fra Fyn, 2, 1977.

989. Tage Heunecke og Jens Mollerup: Lærerstand på Langeland. Bidrag til Langelands lærer- og skolehistorie, 1989.

990. P. M. Rørsig: Skoler og degne i Vendsyssel indtil 1814, 1-2, 1933-57.

991. Ejnar Poulsen: Viborg amts degne- og skolehistorie, 1957.

992. Ejnar Poulsen: Hardsyssels degnehistorie, 1-2, 1931-34.

993. Aage Bonde: Skrive- og regnemestre i Flensborg. (Personalhistorisk Tidsskrift, 12. rk. 3, 1948, s. 42-54).

994. L. S. Ravn: Danskuddannede folkeskolelærere i Nordslesvig under preussisk styre, 1966.

995. L. S. Ravn: Lærerne i Nordslesvig ca. 1814-1920, 1978.

996. L. S. Ravn: Tyskuddannede lærere ved danske kommuneskoler i Sønderjylland 1920-63, 1963.

997. Børge L. Barløse: Lærerstanden i Sydslesvig fra reformationen til 1864. Personalhistoriske undersøgelser, 1981.

Om dimittender fra danske og slesvigske seminarier, se Hans H. Worsøe: Fortegnelse over almindelig biografi og stater 1948-72. (Personalhistorisk Tidsskrift, 16. rk. 1, 1973, s. 82-83).

Universiteter og studenter

998. S. Birket Smith: Kjøbenhavns Universitets matrikel, 1, 1611-67, 1890. – 2, 1667-1740, 1894. – 3, 1740-1829, 1912. [Register 1611-1740 af H. H. Schou og 1740-1829 af S. Otto Brenner i Rigsarkivet].

999. K. Carøe: Bidrag til studentermatriklen før 1611. (Personalhistorisk Tidsskrift, 6. rk. 1, 1911, 111-14, og 7. rk. 3, 1919, s. 251-57).

1.000. Thomas Otto Achelis: Matrikel der schleswigschen Studenten 1517-1864, 1-3, 1966. (Rettelser m.v., se nr. 1.001-1.002).

1.001. Vello Helk: Slesvigske studenter. Nogle kritiske bemærkninger. (Personalhistorisk Tidsskrift, 15. rk. 2, 1967-68, s. 185-200).

1.002. Vello Helk: Tilføjelser og rettelser i Sonderheft 4. (Familienkundliches Jahrbuch Schleswig-Holstein, Kiel 1991).

1.003. Gustav Ludvig Wad: Det kongelige ridder akademis matrikel 1691-1710. (Personalthistorisk Tidsskrift, 2. rk. 1, 1886, s. 53-67 og 203-16).

1.004. Fortegnelse over de ... studerende, der i året ... have tilendebragt afgangsexamen ved de lærde skoler eller adgangsprøven/tilægsexamen ved universitetet, 1853-.

1.005. Studenterne fra 1869-, 1894-. [Sidste årgang 1923, 1949].

1.006. Liste over de immatrikulerede studerende, der følger undervisningen ved Københavns Universitet, 1913-.

1.007. Liste over de immatrikulerede studerende, der følger undervisningen ved Aarhus Universitet, 1940-53. [Fortsættes af] Aarhus Universitets matrikel for det år 1954-55-1974-75.

Om *studenterbiografierne*, se i øvrigt:

1.008. H. Friis-Petersen: Studenterfortegnelser. (Personalthistorisk Tidsskrift, 12. rk. 4, 1949, s. 122-32. – Supplement ved samme og Ths. Otto Achelis, sammesteds, 12. rk. 5, 1950, s. 201-03).

1.009. Jette Kjærulff Tuxen og Ole Tuxen: Studenterjubilæumsskrifter som personalthistorisk kilde. (Personalthistorisk Tidsskrift, 99, 1979, s. 213-41).

Se også Hans H. Worsøe: Fortegnelse over almindelig biografi og stater 1948-72. (Personalthistorisk Tidsskrift, 16. rk. 1, 1973, s. 78-80).

Herudover og af de siden 1949 udkomne værker med studenter skal blot anføres følgende:

1.010. Torben Glahn (red.): Soraner-biografier 1584-1737. Omfattede Den lille fyrsteskoie 1584-1585, Frederik II's kgl. frie skole 1586-1717, derunder Christian IV's ridderakademi 1623-1665, 1978. – 1747-1800. Overhofmestre, lærere og studerende ved Frederik 5.s akademi i Sorø, 1975. – A. Kann Rasmussen (red.): Soranerbiografier 1822-1900, 1977. – Marcus Pedersen m.fl. (red.): Soraner-biografier 1901-1960, 1969-70. – Torben Glah og A. Kann Rasmussen (red.): Soraner-biografier 1584-1900. Supplement til de i årene 1975- 1977-1978 udgivne bind, 1987.

1.011. Vello Helk: Dansk-norske studierejser fra Reformationen til Enevælden. 1536-1660. Med en matrikel over studerende i udlandet, 1987.

1.012. Vello Helk: Dansk-norske studierejser 1661-1813. 1. 1991. – 2. Matrikel over studerende i udlandet, 1991.

Om danske studerende ved udenlandske universiteter, se også den i nr. 1.011, s. 120-24, anførte fortegnelse over trykte matrikler fra udenlandske universiteter.

1.013. Kvindelige akademikere 1875-1925, 1925.

1.014. Holger Fr. Rørdam: Kjøbenhavns Universitets historie 1537-1621, 1-4, 1868-77.

1.015. Ejvind Slottved: Lærestole og lærere ved Københavns Universitet 1537-1977, 1978.

1.016. Årbog for Københavns Universitet 1864-, 1875- [rummer nekrologer over lærere, selvbiografier af doktorer og fortegnelser over kandidater].

1.017. Århus Universitets Årsberetning, 1928-. [Som nr. 1.016].

1.018. F. E. Hundrup: Biografiske efterretninger om dem, der ved Københavns Universitet have erholdt de højeste akademiske værdigheder. (Roskilde Skoles program, 1854-55).

1.019. Levnedbeskrivelser af de ved Københavns Universitets firehundredårsfest promoverede doktorer og licentiat, 1879.

1.020. Holger Fr. Rørdam: Magistre creerede ved Københavns Universitet fra Reformationen til 1660. (Personalthistorisk Tidsskrift, 1. rk. 2-4, 1882-83).

1.021. Magistre 1544-1775. [F. E. Hundrups samlinger i Rigsarkivet, bd. 17-19, med register].

1.022. Danish theses for the doctorate and commemorative publications of the University of Copenhagen 1836-1926. A bio-bibliography, 1929.

Teologer

Se under Bisper og præster, nr. 930-963.

Jurister og økonomer

Se også under embedsmænd i centraladministrationen (nr. 824), Udenrigsministeriet m.m. (nr. 828-830) og Rets- og politiembedsmænd (nr. 845-861).

1.023. Palle Rosenkrantz: Prokuratorerne i Danmark i det 17. og 18. århundrede, 1638-1810, 1927.

1.024. H. Hjorth-Nielsen: Danske prokuratorer med kongelig bevilling 1660-1869, samt et tillæg indeholdende oplysninger om en del prokuratorer uden kongelig bevilling, 1935. – Optryk med tilføjelser og rettelser ved Finn H. Blædel, 1977.

1.025. A. Falk-Jensen og H. Hjorth-Nielsen: Candidati og examinati

juris 1736-1936, candidati politices 1852-1936, candidati actuarii 1922-1936, 1-5, 1954-59.

1.026. H. Hjorth-Nielsen: Danske sagførere under loven af 26. maj 1868. (Beskikkelser udfærdiget i tiden 1. jan. 1869-30. sept. 1919), 1941.

1.027. V. Richter: Meddelelser om examinati juris (Danske jurister) 1824-94, 1903.

1.028. H. C. Roede: Fortegnelse over kandidater med »slesvigsk juridisk« examen 1796-1863. (Personalthistorisk Tidsskrift, 6. rk. 1, 1911, s. 167-203).

1.029. V. Lind: Kongeriget Danmarks praktiserende sagførere, 1929.

1.030. Axel H. Pedersen: Det danske Advokatsamfund 1919-1969, 1969.

1.031. Juridisk og statsvidenskabelig stat, 1831, 1881, 1913, 1923, 1928, 1935, 1946, 1952. Juridisk stat 1965.

1.032. Arild Falk-Jensen: Statsvidenskabelig og forsikringsvidenskabelig stat, 1940.

1.033. Juridisk-økonomisk stat 1981, 1-2, 1982.

1.034. H. F. Garde: Vestindiske jurister. (Personalthistorisk Tidsskrift, 14. rk. 2, 1960, s. 177-93).

Medicinere

1.035. V. Ingerslev: Danmarks læger og lægevæsen fra de ældste tider indtil år 1800, 1-2, 1873.

1.036. K. Carøe: Den danske lægestand 1479-1900. 1. Doktorer og licentiater 1479-1788, 1909. – 2. Kirurger examinerede ved Theatrum anatomico-chirurgicum 1738-1785, 1906. – 3. Den danske lægestand 1786-1838, 1905. – 4. Supplementsbind til Den danske lægestand, 7. udg., indeholdende de læger, der har taget eksamen efter 30. januar 1838 og er døde inden 1. januar 1901, 1904. – 5. Supplementsbind til hele værket med register over hustruernes navne, 1922. – Reproudg., 1-5, 1977.

1.037. Den danske lægestand, 1850-.

1.038. Fortegnelse over autoriserede læger, tandlæger og dyrlæger i Danmark, 1906-.

Magistre m.m.

1.039. F. E. Hundrup: Biographiske efterretninger om de kandidater, som ved Københavns Universitet have undekastet sig philologisk embedsexamen. (Roskilde Kathedralskoles program 1849 og 1851).

1.040. F. E. Hundrup: Biographiske efterretninger om de kandidater, som ved Københavns Universitet have underkastet sig philologisk-historisk embedsexamen, 2. udg., 1875. [Omfatter eksaminander 1849-75].

1.041. C. H. Sthyr og H. F. Øllgaard: Filolog- og magister-stat, sluttet 31. december 1906, 1907.

1.042. Magister-stat 1926. – Supplement 1933. – Magister-stat 1945. – Magister-stat 1951. – Magisterstat 1962. – Magisterstat 1967.

Kommunale embedsmænd

Se også ovenfor, nr. 415-422, og lister over borgmestre og rådmænd i flere af de oven for anførte byhistorier, nr. 554-698.

1.043. Danmarks kommunale forvaltning, 1-11, 1928-30.

1.044. Kommunal Årbog, 1930-79.

1.045. Kommunal Håndbog, 1971-.

1.046. Hvem er hvem i danske kommuner 1977. Red. af Poul E. Hjorth og S. E. Skydt, 1977.

1.047. Danmarks brandvæsener. (De kommunale brandvæsener), 1936.

1.048. J. Boisen Schmidt: Tjenestemænd i Frederiksberg kommune 1857-1957.

1.049. V. Hostrup Schultz: Helsingørs embeds- og bestillingsmænd. Genealogiske efterretninger, 1906.

1.050. C. Klitgaard: Optegnelser over verdslige embedsmænd i Sæby 1525-ca. 1850. (Jyske Samlinger, 5. rk. 4.1, 1938, s. 1-92).

1.051. Karin Berg; Træk af købstadforvaltningen i Vejle på Christian IV's tid. (Træk af Vejle bys historie, 1977, s. 117-67).

1.052. E. Tauber og A. H. Nielsen: Personalhistoriske notitser om embeds- og bestillingsmænd i Aalborg i fortid og nutid, 1879-80.

1.053. H. Friis-Petersen: Embeds- og bestillingsmænd i Århus, 1941.

Bibliotekarer og arkivarer

1.054. Svend Dahl. Den danske bibliotekarstand, 1925.

1.055. Albert Fabritius: Det kongelige Biblioteks embedsmænd og funktionærer 1653-1943, 1943.

1.056. Dansk folkebibliotekarstat, 1930.

1.057. Den danske bibliotekarstand 1950. Red. af Albert Fabritius og Sven Houmøller, 1951. – 2.udg., 1963, red. af Sven Houmøller og Torben Palsbo, 1962.

1.058. Harald Jørgensen: Rigsarkivets tjenestemænd 1889-1953, 1954.

1.059. Personale i Rigsarkivet og landsarkiverne 1. januar 1965, 1965. – 1. januar 1975, 1975. – Januar 1980, 1980. – Januar 1990, 1990.

Journalister

1.060. P. M. Stolpe: Dagspressen i Danmark, dens vilkår og personer indtil midten af det 18. århundrede, 1-4, 1878-82.

1.061. Jacob Wolsing: Journalistisk stat, omfattende den danske provinspresse. (Dansk provinspresse. Provins-Journalistforeningen 1900-1925, 1925).

1.062. Danske journalister. Biografier af nulevende medarbejdere i dansk presse (fra 1975: Biografier af medarbejdere i dansk presse, radio og TV), 1-2, 1950. – 2. udg., 1960. – 3. udg., 1965. – 4. udg., 1970. – 5. udg., 1975. – 6. udg., 1980. – 7. udg., 1985. – 8. udg., 1990.

Skuespillere

1.063. T. Overskou: Den danske skueplads m.v., 1-5, 1854-64. – Fortsat af Edgar Collin, 1-2, 1876.

1.064. Arthur Aumont og Edgar Collin: Det danske nationalteater 1748-1889, 1-5, 1896-99.

1.065. Knud Atlung: Det kongelige Teater 1889-1939. En statistisk-historisk fremstilling, 1, 1942. [Fortsættelse af nr. 1.064].

1.066. Danske og fremmede aktører og omrejsende artister i Danmark 1720-1800. (Personalhistorisk Tidsskrift, 12. rk. 1, 1946, s. 89-90).

1.067. Robert Neiiendam: Det kongelige Teaters historie 1874-1922, 1-5, 1921-30. [Ufuldendt].

1.068. Olaf Fønss: Danske skuespillerinder, 1930.

1.069. Bjørn Rasmussen (red.): Filmens Hvem er hvem. Politikens filmleksikon, 1957. – Ny udg. 1968 med titlen Filmens Hvem hvad hvor. 1. Danske titler og biografier 1929-67).

Musikere

1.070. Angul Hammerich: Musikken ved Christian IV's hof, 1892.

1.071. Carl Thrane: Fra hofviolonernes tid, 1648-1848, 1908.

1.072. Jens Henrik Koudal: For borgere og bønder. Stadsmusikantvæsenet i Danmark ca. 1660-1800, 2000.

1.073. Angul Hammerich: Musikforeningens historie 1836-86, 1886.

1.074. C. Lynge: Danske komponister, 2. udg., 1917.

1.075. Vor tids danske musikere og tonekunstnere, 1937-39.

1.076. Musikkens Hvem hvad hvor. Biografier. Red. af Ludvig Ernst Bramsen, 1-2, 1961.

Organister, se under Bisper og præster m.m., nr. 964-965.

Polyteknikere og ingeniører

1.077. Dansk civilingeniørstat, 5. udg., 1956. – Dansk civil- og akademiingeniørstat, 1971. [Indeholder oplysninger om alle polytekniske kandidater 1829-1954, foruden nogle medlemmer af Dansk Ingeniørforening, som ikke er udgået fra læreanstalten. Afløser tildels de

tidligere udgaver: R. Jespersen: Biografiske oplysninger angående Den polytekniske Læreanstalts kandidater 1829-1929, 1930, og Aage Hannover (red.): Dansk Civilingeniørstat, 1942.

1.078. J. P. Voldby, Maltha Rasmussen og K. Lind Andersen: Biografier over danske mejeriingeniører.

1.079. Danske teknika og deres dimittender gennem 50 år, 1931.

1.080. Danske ingeniører fra teknika, 1945.

1.081. Medlemsfortegnelse for Dansk Ingeniørforening, 34. udg., 1970-71.

1.082. Povl Vinding: Dansk teknik gennem hundrede år belyst i levnedsskildringer, 1939.

1.083. Stadsingeniører, havneingeniører og kommuneingeniører i Danmark, 1947.

Arkitekter

1.084. Dansk arkitektstat, 1925. – 1931.

Fotografer

1.085. Bjørn Ochsner: Fotografer i og fra Danmark til og med 1920, 1-2, 1986.

Civiløkonomer

1.086. Civiløkonomernes medlemsfortegnelse 1974. Dimittender fra danske handelshøjskoleers erhvervsøkonomiske studier. Udg. af Foreningen af Danske Civiløkonomer, [1974].

Revisorer

1.087. Foreningen af statsautoriserede Revisorer: Danske statsautoriserede revisorer, udgaver 1944, 1950, 1956, 1962, 1968, 1976, 1980, 1983 (7. udg.), 1992 (8. udg.).

1.088. Foreningen af registrerede Revisorer: Registrerede revisorer, 1980.

Forsikringsvæsen

1.089. Dansk forsikringsstat, 4. udg., 1924. – 9. udg., 1934-35. – 30. udg., 1976-77. – Fortsat i Dansk forsikrings årbog, 1979-.

1.090. Østifternes Brandforsikring. Portrætalbum over bestyrelsesmedlemmer m. fl. branddirektører og hovedkontorets funktionærer, 1960.

Translatører

1.091. R. P. Hvelplund: De første 58 kongelige translatører, 1782-1848, 1960. [Dupl.].

1.092. R. P. Hvelplund: Oplysninger om 397 translatører og translatriker, der fik bevilling i årene 1849-1907, 1969. [Dupl.].

1.093. R. P. Hvelplund: Translatører med bevilling fra Handelsministeriet 1909-1964, 1983. [Dupl.].

Landinspektører, først- og havebrugskandidater m.m.

1.094. Matrikel over landinspektørerne 1768-1968. (Landinspektøren, 25, 1968, s. 41-148).

1.095. Svend Balslev og Hans Ejner Jensen: Landmåling og landmålere. Danmarks økonomiske opmåling. Trykt i anledning af Den danske Landinspektørforenings 100 års jubilæum, 1975.

1.096. Landinspektørforeningen gennem 50 år. 1872-1925, 1925.

1.097. Den danske Landinspektørforening 1925-50. Red. af Erik V. Harboe, Axel Meldal og A. Voldum-Jensen, 1950. [Biografier af foreningens medlemmer 1925-50, s. 29-159]. – 1950-75. Red. af Birte Rønhave, Kai Holm og Kay Lauritzen, 1975.

1.098. Poul Bredo Grandjean: Kgl. danske forstembedsmænd 1660-1790, 1907.

1.099. C. S. de Roepstorff: Meddelelser om danske forstkandidater 1798-1897, 1898.

1.100. H. Vestergaard og E. Sørensen (red.): Oversigt over skovfogedaspiranter 1906-1947, 3. udg., 1948. – Frode P. Munk (red.): Skovfogeduddannede 1906-1961. 5. forøgede udg., 1962.

1.101. Chr. Gandil: Danske forstkandidater, 1. 1861-1936. I anledning af skovbrugsundervisningens 150 års jubilæum, 1936. – Aksel Thyssen (red.): Danske forstkandidater, 2. 1891-1955. I anledning af 150 årsdagen for fredskovsforordningen af 27. september 1805, 1955.

1.102. Svend Balslev: Danske forstkandidater 1786-1860, 1986.

1.103. Svend Balslev: Danske skovfolk. Historisk oversigt over statsskovenes bestyrere. Biografier over ikke-forstkandidatuddannede skovembedsmænd, 1989.

1.104. Fortegnelse over danske havebrugskandidater 1865-1955. Supplement til 5. udg., 1947, 1955.

1.105. J. H. Wanscher (red.): Danske hortonomer 1970, 1970.

Sundhedsvæsen

Medicinere, se ovenfor, nr. 1.035-1.038.

1.106. H. Stürup: Danske tandlæger 1681-1930, 1931. 1. Tiden til 1853. Af Holger Hansen. – 2. Biografier 1853-1930.

1.107. Danske tandlæger 1931-1944, 1945. – Danske tandlæger, 1953. Se også nr. 1.038.

1.108. H. Krabbe: Fortegnelse over examinerede dyrlæger 1779-1883 samt over lærerne ved Veterinærskolen, 1883.

1.109. Den danske Dyrlægeforening 1849-1949. Danske dyrlæger 1779-1947. Red. af J. Philip Hansen og C. Grove Vejstrup, 1949.

1.110. Den danske dyrlægestand, 1923. – 2. udg., 1934. – 3. udg., 1945. – 4. udg., 1956. – 5. udg., 1966. – 6. udg., 1975. – 7. udg., 1984. – 8. udg., 1989.

1.111. A. Bang: Biografier af lærere ved Den danske Veterinærskole. (Medlemsblad for danske Dyrlæger, 1923).

1.112. Dansk veterinærhistorisk Årbog, 1934-.

Se også nr. 1.038.

1.113. Danmarks jordemødre. Red. af V. Nellemose, 1-3, 1935.

1.114. Hjemmesygeplejen. Red. af J. Voltelen, 1934.

1.115. E. Dam og A. Schæffer: De danske apotekers historie indtil 1922, 1-4, 1925-47. – 5. Supplement. Aage Schæffer: Apotekerne i Danmark og deres indehavere 1923-1964, 1966.

1.116. L. Gjerulff og C. A. Jordening: Den danske apotekerstand 1770-1870, 1870. – Med tillæg 1872.

1.117. Farmaceutisk stat, 1. udg. 1856, sidste 1929.

1.118. Farmaceutisk Årbog, 1930-.

1.119. Fortegnelse over farmaceuter og apoteker i Danmark, 3. udg., 1910. – Dansk farmaceutisk stat, 5. udg., 1929. – 6. udg., 1964, 1965.

1.120. Danmarks sygekassevæsen gennem århundreder. Red. af H. Daniel, 1938.

Købmænd og handlende

1.121. Fortegnelse over grosserere, mæglere og vekselere i København, 1847-.

1.122. Dansk grossererstat, 3. udg., 1935-36, 1935.

1.123. Albert Fabritius: Grosserer-Societetets præsidium, komité og repræsentantskab m.v. 1742-1942, 1942.

1.124. J. P. Hemmer Hansen: Dansk købmandsstand. Faglig biografisk håndbog for den frie købmandsstand, 1955.

- 1.125. A. Dolleris: Danmarks boghandlere 1837-1918, 1-4, 1893-1919.
- 1.126. C. Klitgaard: Aalborg købmænd gennem 500 år. 1431-1931, 1931.
- 1.127. Poul Enemark: Studier i toldregnskabsmateriale fra begyndelsen af det 16. århundrede. Med særligt henblik på dansk okseeksport, 1-2, 1971.
- 1.128. Dansk finansstat, 1924. – 4. udg., 1933. – 7. udg., 1945.

Håndværkere og industrifolk

I almindelighed

- 1.129. Håndværkets kulturhistorie. Red. af Vagn Dybdahl m. fl. 1. Grethe Jacobsen: Håndværket kommer til Danmark. Tiden før 1550, 1982. – 2. Ole Degn og Inger Dübeck: Håndværket i fremgang. Perioden 1550-1700, 1983. – 3. Vagn Dybdahl og Inger Dübeck: Håndværket og statsmagten. Perioden 1700-1862, 1983. – 4. Henrik Fode, Jonas Møller og Bjarne Hastrup: Kapløbet med industrien. Perioden 1862-1980, 1984.
- 1.130. Johannes Madsen: Danmarks industri og håndværk. (Dansk portrætgalleri, 2), 1905.
- 1.131. Dansk industristat. Red. af S. P. Fornjotur, 1934.
- 1.132. Erhvervenes funktionærstand. Red. af O. Bouet og Albert Fabricius, 1-3, 1935-36.
- 1.133. Dansk håndværkerstat. Red. af Aage Sølvér Schou, A. C. E. Petersen og Ole Olsen, 1-6, 1932-33.
- 1.134. Valdemar Stenkilde: Danske håndværkere, 1942.
- 1.135. Hvem er hvem i dansk håndværk. Biografisk håndbog over danske håndværksmestre, 1952.
- 1.136. H. Hejselbjerg-Paulsen: Sønderjydsk håndværker- og industrileksikon, 1950.
- 1.137. Erik Hansen (red.): Danmarks arkitektur, 1979-81.

Bryggere

- 1.138. Carl Jacobsen og E. H. C. Mikkelsen (red.): Dansk bryggerstat, 1-2, 1934-35.

Bygningshåndværk

- 1.139. Bahne Preisler (red.): Malererhvervet i Danmark. Faglig biografisk håndbog for malerhåndværket, lak- og farve- og tapetbranchen, 1957.

1.140. De danske mur- og betonerhverv. Faglig biografisk håndbog for de organiserede erhvervsdrivende inden for håndværk og industri i mur-, sten- og betonerhvervene i Danmark, 1-2, 1961. – Ny udg. red. af Tage Uhrskov, 1-2, 1972-73.

El-erhverv

1.141. P. Poulsen-Hansen og Tage Uhrskov: De danske elerhverv. Faglig og biografisk håndbog for de danske elerhverv, 1-2, 1959.

1.142. Tage Uhrskov (red.): Danmarks el-erhverv. Herunder automation, EDB, el-installation, kommunikation, radio og TV. Faglig biografisk håndbog for handel, håndværk og industri, 1-2, 1974. [Bd. 2: Biografier].

Frisører

1.143. H. Stougård (red.): Det danske frisørfag. Faglig biografisk håndbog for danske frisørmestre, 1-2, 1969-70.

Guld- og sølvmede

1.144. Chr. A. Bøje: Danske guld- og sølvmedemærker før 1870, 1-2, 1946-49. – 1-3, 1979-82.

1.145. Sigurd Schoubye: Flensborgs guldsmede. (Sønderjyske Årbøger, 1964, s. 24-74).

1.146. Sigurd Schoubye: Guldsmedehåndværket i Tønder og på Tønderegnen, 1961.

1.147. Ole Faber og Bo Bramsen: Varde sølv. Guldsmedemestre på Varde-egnen og deres arbejder ca. 1600-1870, 1983.

1.148. Sigurd Schoubye: Guldsmedehåndværket i Åbenrå 1600-1900, 1962.

1.149. Hugo Stierling: Goldschmiedezeichen von Altona bis Tondern, 1955.

1.150. Bernd Zeitzschel: Die Gold- und Silberschmiede im östlichen Schleswig-Holstein von Flensburg bis Burg auf Femarn, 1998.

Instrumentbyggere

1.151. Dorthé Falcon Møller: Danske instrumentbyggere 1770-1850. En erhvervshistorisk og biografisk fremstilling, 1983.

Jern- og metallerhverv

1.152. Ove Hoff, Tage Uhrskov og Alfred Larsen (red.): De danske jern- og metallerhverv. Faglig biografisk håndbog for de organiserede erhvervsdrivende inden for handel, håndværk og industri i jern- og metal-

erhvervene i Danmark, 1-2, 1960. – Ny udg., red. af Vagn Aage Jeppesen og Tage Uhrskov, 1-3, 1971-72.

1.153. H. D. Schepelern: Københavnske sværdfegere i tre århundreder, 1957.

Malere og billedhuggere og billedskærere

1.154. Philip Weilbach: Nyt dansk kunstnerlexicon (indtil 1894), 1-2, 1896-97. – 3. udg., red af Merete Bodelsen og Povl Engelstoft, 1-3, 1947-52. – 4. udg., red af Sys Hartmann, 1-, 1994.

1.155. Jastraus kunstnerleksikon. Billedhuggere og malere, 1935.

1.156. Svend P. Jørgensen (red.): Munksgaards kunstnerleksikon, 1962.

1.157. Leo Hindborg-Frederiksen og Ernst Wilson (red.): Kunstcirkernes kunstnerbiografier, 1964. – 2. udg., 1969.

1.158. Marianne Marcussen og Mogens Rud (red.): Billedkunstens Hvem hvad hvor. 1. Danmark 1500-1875. Kunstnere født før 1876, 1969. – 2. Danmark efter 1875, 1970.

1.159. Vagn Poulsen, Erik Lassen og Jan Danielsen (red.): Dansk kunsthistorie. Billedkunst og skulptur. 1-5, 1972-75.

1.160. Vibeke Bruun m.fl. (red.): Dansk kunsthåndværker leksikon, 1-2, 1979.

1.161. Sylvest Grantzau: Ålborgmalere i 500 år, 1970.

1.162. Chr. H. Damm: Biografier over slesvigske kunstnere, 1937.

1.163. Chr. Damm: Biografier over slesvigske billedskærere, 1941.

Motorbranchen

1.164. Tage Agdal og Alfred Larsen (red.): Den danske motorbranche. Faglig biografisk håndbog for de organiserede erhvervsdrivende inden for motorbranchen i Danmark, 1-2, 1962.

Orgelbyggere

1.165. Niels Friis: Orgelbygning i Danmark. Renaissance, barok og rokokko, 1949. – 2. gennemsete og forøgede udg., 1970.

Sko- og lædererhverv

1.166. Jørgen Bach, Børge Borg og Adolph Andersen (red.): De danske sko- og lædererhverv. Faglig biografisk håndbog for de organiserede erhvervsdrivende inden for håndværk, handel og industri i sko- og lædererhvervene i Danmark, 1-2, 1963.

Slagtere

1.167. Otto Marquard (red.): Slagtererhvervet i Danmark. Faglig biografisk håndbog for slagterhåndværket, kød-, flæske-, konserverhandelen og industrien, 1958. – Slagtererhvervet i Danmark. Faglig biografisk håndbog for slagterhåndværket, kød-, flæske-, viktualie-, fedevare- og pølsemejerbranchen samt konserver- og kødindustrien, 1968.

Tekstilerhverv

1.168. Helge Bjørn og E. Zinklar Zinglarsen (red.): De danske tekstilerhverv. Faglig biografisk håndbog for tekstilerhvervene i Danmark, 1-3, 1965-66.

Tobaksindustri

1.169. Arne Jacobsen: Tobaksindustriens medlemmer 1875-1970, 1973.

Træerhverv

1.170. Tage Uhrskov og Jørgen Lundø (red.): De danske træerhverv. Faglig biografisk håndbog for de organiserede erhvervsdrivende inden for handel, håndværk og industri i træ- og tømmererhvervene i Danmark, 1-2, 1958-59. – Ny udg., red. af Tage Uhrskov, 1-2, 1970-71.

1.171. Poul Sørensen: Fortegnelse over danske tændstikfabrikanter og tændstikfabrikker, 1969.

Urmagere

1.172. P. Christensen: Urmagere og tusindkunstnere i Vendsyssel ca. 1750-ca. 1850. (Vendsysselske Årbøger, 1962-63, s. 5-206).

1.173. Jens Kongsted Lampe: Urmageriet i Ribe amt, 1989.

1.174. H. Hejselbjerg Paulsen: Det gamle slesvigske urmageri og dets udøvere. (Sønderjysk Månedsskrift, 1951, s. 154-56).

Vaskeri- og renserierhverv

1.175. Emil Hammershøj (red.): De danske vaskeri- og renserierhverv. Faglig biografisk håndbog for erhvervsdrivende inden for vaskeri- og renserierhvervene, 1971.

Andre erhvervsdrivende

Hotelværter og restauratører

1.176. Roberto Weile: Danske værter, 1934.

1.177. Hotelværter og restauratører. Red. af Th. Adamsen og Albert Fabritius, 1-2, 1937-38.

1.178. Allan Hansen (red.): Dansk hotelvært- og restauratørstand. Faglig, biografisk håndbog for den organiserede danske hotelvært- og restauratørstand, 1957. – Ny udg., red. af Henrik Bendixen, 1967.

Søfarende

Se også handelskalenderne under nr. 287-289, der under de enkelte havne rummer lister over fartøjer og skippere.

1.179. Anders Monrad Møller: Fra galeot til galease. Studier i de kongerigske provinseres søfart i det 18. århundrede, 1981.

1.180. Anders Monrad Møller: Jagt og skonnert. Studier i den danske provinssøfart i tiden fra 1814 til 1864, 1988.

1.181. Biografisk håndbog. Navigatørernes bog. Den danske handelsflådes befalingsmænd, 1938.

1.182. Hvem er hvem i dansk søfart. Red. af Ove Nielsen, 1954.

1.183. Dansk Søfarts historie. Red. af Ole Feldebæk m.fl. 1. Indtil 1588. Fra stammebåd til skib. Af Jan Bill, Bjørn Poulsen, Flemming Rieck og Ole Ventegodt, 1997. – 2. 1588-1720. Skuder og kompagnier. Af Ole Degn og Erik Gøbel, 1997. – 3. 1720-1814. Storhandelens tid. Af Ole Feldebæk, 1997. – 4. 1814-1870. Med korn og kul. Af Anders Monrad Møller, 1998. – 5. 1870-1914. Sejl og damp. Af Anders Monrad Møller, Henrik Dethlefsen og Hans Chr. Johansen, 1998. – 6. 1920-1960. Damp og diesel. Af Frank A. Rasmussen, Bent Vedsted Rønne og Hans Chr. Johansen, 2000.

Vognmænd

1.184. Nic. Hurup: Dansk person- og rutebiltrafik samt Falcks redningskorps, 1936.

1.185. Nic. Hurup: Dansk godstrafik med auto, 1937.

1.186. Jørn Gundelach (red.): Dansk vognmandserhverv. Faglig biografisk håndbog for den organiserede danske godstransport, 1969.

1.187. Adam Nygård (red.): Dansk vognmandsstand. Faglig biografisk håndbog for den organiserede danske vognmandsstand, 1956.

Luftfartsfolk

1.188. Hvem er hvem. (Luftfartens Hvem hvad hvor, 1967, s. 345-54).

Fiskere

1.189. Dansk fiskeristat. Red. af A. C. Strubberg, 1-2, 1935-36.

1.190. Anders Finsing og Zinklar Zinglersen (red.): Danmarks fiskeri-
erhverv. Faglig biografisk håndbog for de danske fiskerierhverv, 1-2,
1964.

Gartnere

1.191. Ry Preisler og E. Zinklar Zinglersen (red.): De danske gartneri-
og blomstererhverv. Faglig biografisk håndbog, 1-2, 1965-66.

1.192. Johannes Tholle: Om gartnere ved Frederiksberg Have og Søn-
dermarken og deres kår i hoffets eller statens tjeneste. (Frederiksberg
gennem tiderne, 6, 1956, s. 99-180).

1.193. Johannes Tholle: Om gartnere ved Frederiksberg Have, dens
økonomiarealer og i Haveinspektoratet. (Frederiksberg gennem Tider-
ne, 7, 1958, s. 5-56).

1.194. Anton Pedersen: Slotsgartnere og inspektører ved Rosenborg
indtil driverihavens nedlæggelse. (Fra kvangård til humlekule, 1972, s.
29-36).

5. Registre

Tallene under 100 henviser til sider i teksten, over 100 til numrene i bibliografien.

Erhvervsregister

- Admiralitätsdeputerede 918
Advokater 846, 1.030
Akademiingeniører 1.077
Ammænd 833-838, 840
Amtsforvaltere 841-844
Amtsfuldmægtige 847
Amtsprovster 959
Amtsskrivere 844
Amtsvejinpektører 862
Apotekere 1.115-1.116, 1.119
Arkitekter 1.084, 1.137
Arkivarer 1.058-1.059
Artilleerichefer 889
Artilleerikommandører 889
Assessorer 846, 848, 854
Auscultanter 846
- Bibliotekarer 1.054-1.057
Billedhuggere 1.154-1.163
Billedskærere 1.154-1.163
Birkedommere 855, 858-859
Bisper 930, 949-953, 957
Boghandlere 1.125
Branddirektører 1.090
Brandfolk 1.047
Bryggere 1.138
Bygmestre 928
Bygningshåndværkere 1.139-1.140
- Cand. act. 1.025, 1.032
Cand. jur. 1.025, 1.028, 1.031, 1.033
Cand. mag. 1.020-1.021
Cand. oecon. 1.033
Cand. phil. 1.039-1.040
Cand. polit. 1.031-1.032
Centraladministrationens embedsmænd
824-827
Civile centraladministration 824, 827
Civilingeniører 1.077
Civiløkonomer 1.086
- Degne 986-992
Deputerede 918
Doktorer 1.016, 1.018-1.019, 1.022, 1.036
Dommere 845-846, 848, 856, 858
Dommerfuldmægtige 847-848, 850-851
Dyrlæger 1.038, 1.108-1.110
- Elerhverv 1.141-1.142
Embeds- og bestillingsmænd 39-43, 815-
1.059, 1.094-1.120
Exam. jur. 1.025, 1.027
- Farmaceuter 1.115-1.119
Feltpræster 953
Filmskuespillere 1.069
Fiskere 1.189-1.190
Flagmænd 918
Flyvevåbenet 929
Flåden 908-928
Flådeofficerer 908-918
Folkeskolelærere 983-985, 989, 994-997
Forsikringsfolk 1.089-1.090
Forsikringsfunktionærer 1.089-1.090
Forstembedsmænd 1.098
Forstkandidater 1.099-1.102
Fotografer 1.085
Frisører 1.143
Funktionærer 1.132
Fængselsbetjente 860
- Gartnere 1.191-1.194
Gesandter 828-830
Grosserere 1.121-1.123
Grænsegendarmer 860
Guldsmede 1.144-1.150
- Havebrugskandidater 1.104-1.105
Havneingeniører 1.083
Herredsmommere, herredsfogeder 855, 859
Hjemmesygeplejersker 1.114

- Hofembedsmænd 821-823
 Hofetaten 821-823
 Hofvioloner 1.071
 Hortonomer 1.105
 Hotelværter 46, 1.176-1.178
 Hæren 888-907
 Håndværkere 44-46, 1.129-1.175
- Industrifolk 1.130-1.131
 Ingeniører 1.077-1.083
 Instrumentbyggere 1.151
- Jern- og metalerhverv 1.152-1.153
 Jernbaneembedsmænd 873-881
 Jordemødre 1.113
 Journalister 1.060-1.062
 Jubellærere 943-944
 Jurister 1.024-1.034
 Justitiærer 846
 Justitssekretærer 846
- Kadetchefer 915
 Kammermusici 822
 Kammersangere 822
 Kantorer 964
 Kirurger 1.036
 Kommunale embedsmænd 1.043-1.053
 Kommuneingeniører 1.083
 Komponister 1.074
 Kunsthåndværkere 1.160
 Købmænd og handlende 42-44, 1.121-1.128
- Landinspektører 1.094, 1.096-1.097
 Landmålere 1.095
 Latinskolelærere 966-982
 Lensmænd 831-832
 Licentiat 1.018-1.019, 1.036
 Luftfartsfolk 1.188
 Lædererhverv 1.166
 Lærere 983-985, 989, 994-997, 1.010, 1.111
- Magistre 1.020-1.021, 1.039-1.042
 Malere 1.139, 1.154-1.163
 Medicinere 1.035-1.038
 Mejeriingeniører 1.078
 Menighedsrådsmedlemmer 942
 Militære centraladministration 825-826
 Missionærer 953
 Motorbranchen 1.164
- Murere 1.140
 Musikere 1.070-1.076
 Mæglere 1.121
 Månedsløjtninger 923-924
- Navigatører 1.181
- Officerer i flåden 908-918
 Officerer i hæren 888-891, 893-906
 Okseeksportører 1.127
 Organister 964
 Orgelbyggere 1.165
 Overhofmestre (Sorø Akademi) 1.010
 Overlærere 966-982
- Politiembedsmænd 847, 852-854, 857, 860
 Politifuldmægtige 847, 852-854, 857
 Polyteknikere 1.077-1.083
 Postembedsmænd 863-871
 Professorer 1.015-1.017
 Prokuratorer 846, 1.023-1.024
 Præster 930-965
- Rejsepræster 953
 Rektorer 966-982
 Renseriervhverv 1.175
 Reserveløjtninger 924
 Restauratører 1.176-1.178
 Retsassessorer 848-849
 Retsbetjente, retsembedsmænd 845-861
 Retsfuldmægtige 849
 Retspræsidenter 846
 Revisorer 1.087-1.088
 Rigsadvokater 846
- Sagførere 846, 1.026, 1.029
 Skibspræster 953
 Skoerhverv 1.166
 Skovembedsmænd 1.103
 Skovfogedaspiranter 1.100
 Skrive- og regnemestre 993
 Skuespillere 1.063-1.069
 Slagtere 1.167
 Sognefogeder 860
 Stadsingeniører 1.083
 Stadsmusikanter 1.072
 Statholdere i Slesvig-Holsten 839
 Statsadvokater 846
 Statsrådet 820, 823

Stiftamtmand 833-836
 Studenter 998-1.022
 Sundhedsvæsen 980-983, 1.106-1.120
 Sværdfege 1.153
 Søfarende 1.179-1.183
 Sølvmede 1.144-1.150
 Søofficerer 908-918

Tandlæger 1.038, 1.106-1.107
 Teknikumingeniører 1.079
 Tekstilerhverv 1.168
 Telefonembedsmænd 872
 Telegrafembedsmænd 863-871
 Teologer 930-965
 Tobaksindustri 1.169
 Toldembedsmænd 882-886
 Toldgrænsekorpset 885

Translatører 1.091-1.093
 Træerhverv 1.170-1.171
 Tændstikfabrikanter 1.171
 Tømrere 1.170

Udenrigsministeriets embedsmænd 828-830
 Underofficerer 892
 Universitetslærere 1.014-1.017
 Urmagere 1.172-1.174

Vandbygningsvæsenet 887
 Vaskerierhverv 1.175
 Vekselerere 1.121
 Vognmænd 1.184-1.187

Økonomer 1.033

Topografisk register

Registeret medtager købstæder og byer samt landsdele, men ikke amter og stifter.

- Allinge-Sandvig 477
 Assens 19, 132, 250, 272, 478, 554, 741, 777
 Augustenborg 260
- Bogense 479, 555-56, 741, 777
 Bornholm 449, 711, 762, 835, 855-857, 956
 Brønderslev 557
- Christiansfeld 558, 793
- Ebeltoft 480, 559, 778, 978
 Egernførde 686
 Esbjerg 12, 41, 481, 560-561, 778, 794
- Falster 712, 732, 747, 766, 771, 798-799, 835, 855-857, 955, 986
 Flensborg 31, 41, 217, 403, 416, 425, 687-688, 993, 1.145
 Fredericia 29, 41, 46, 132, 251, 482, 562-563, 778
 Frederikshavn 29, 41, 483, 564-565, 778
 Frederikssund 37, 484, 566-567
 Frederikstad (Friedrichstadt) 689
 Frederiksværk 485, 568
 Fyn 415, 452, 700-702, 733, 739-740, 763, 772, 957-959, 988
 Fåborg 35, 132, 486, 569, 741, 777, 973
- Garding 690
 Grenå 32, 252, 487, 570, 727, 778, 978
- Haderslev 12-13, 15, 21-22, 32, 35-36, 41, 44, 243, 404, 488, 571-572, 796, 961, 979
 Hadsund 573
 Halmstad 676
 Hals 253
 Hardsyssel 729, 992
 Hasle 489
 Helsingborg 677
 Helsingør 12-13, 15, 21-23, 32, 35-36, 41, 44, 410-411, 426-427, 490, 574-75, 737, 775, 968, 1.049
 Herning 491, 576, 778
- Hillerød 41, 492, 57-578, 738
 Himmerland 719
 Hjørring 22, 493, 579-580, 778, 974
 Hobro 494, 581, 778, 978
 Holbæk 12, 22, 41, 244, 495, 582, 969
 Holstebro 41, 496, 583, 778
 Holsten 278, 280, 284-285, 839, 935, 937
 Horsens 13, 21, 35, 41, 132, 254, 497, 584-587, 778, 797
 Husum 41, 691-692
- Island 160-163, 944, 950
- Jylland 699, 773
- Kalundborg 19, 22, 35, 41, 498, 588, 737-738, 775, 969
 Kerteminde 22, 31, 418-419, 499, 589-590, 777
 Kolding 12, 22, 29, 35, 40-41, 44, 428, 500, 591-592, 778
 Korsør 12, 41, 501, 593-594, 738, 775, 970
 Kristianstad 678-679
 København 6, 9, 12-13, 15-16, 22, 29, 37, 41-42, 44, 46, 132, 242, 264-267, 300, 364, 368-402, 758, 968, 1.014-1.016, 1.018-1.020, 1.022, 1.048, 1.055, 1.058-1.059, 1.063-1.065, 1.067, 1.121, 1.153, 1.192-1.194
 Køge 17-19, 25, 28, 30, 41, 218, 237, 255, 268, 273, 429, 460, 502, 595-597, 737, 745-746, 775, 969
- Laholm 680
 Langeland 456, 989
 Lemvig 503, 598, 778
 Lolland 712, 732, 747, 766, 771, 798-799, 835, 855-857, 986
 Lund 681, 953
 Lübeck 105
 Løgstør 504, 778, 800
- Malmø 30, 32, 430-434, 682
 Mariager 505, 599, 778, 978

- Maribo 506, 600-601
 Marstal 256, 507, 777
 Middelfart 508, 602-603, 777
 Mors 718
 Møn 738, 765
- Nakskov 132, 509, 604, 972
 Nekstø 510, 605
 Nibe 22, 511, 606-607, 778
 Nordborg 260
 Nordslesvig 742, 752, 769, 994-995
 Norge 160-163, 278, 283-285, 832, 894-895,
 925-926, 937, 944-945, 1.011-1.012
 Nyborg 12, 41, 44, 512, 608, 741, 777
 Nykøbing Falster 513, 609, 775
 Nykøbing Mors 514, 619, 778, 974
 Nykøbing Sjælland 515, 970
 Nysted 516, 611, 801, 972
 Næstved 13, 22, 41, 517, 612-613, 775, 970
 Nørrejylland 734, 749, 768, 781, 786-788,
 Nørresundby 22, 518, 614-615
- Odense 11-13, 15, 19, 21, 22, 29, 35, 41, 44,
 132, 257, 274, 412, 519, 616, 802
- Præstø 230, 617, 970
- Randers 11-12, 15, 17, 19, 30, 32, 35, 41, 44,
 46-47, 132, 219, 232, 269, 414, 520, 618,
 778, 976
- Rendsborg 693
- Ribe 11-13, 17, 19-20, 22, 25-26, 29-32, 35,
 37, 41, 45-47, 220, 245-248, 258, 435-
 437, 440, 521, 619-622, 756, 778
- Ringkøbing 22, 35, 522, 623, 778
- Ringsted 22, 41, 443-444, 523, 624, 969
- Roskilde 13, 41, 46, 441, 460, 524, 625-626
- Rudkøbing 525, 627-629, 777
- Rødby 526, 630, 803
- Rønne 527, 631, 775, 972
- Sakskøbing 528
- Silkeborg 12, 529, 632, 778, 804
- Sjælland 13, 22, 37, 732, 747, 751, 754-755, 757,
 766, 770, 780, 785, 835, 855-857, 954, 986
- Skagen 29, 37, 530, 633-634, 778, 805, 974
- Skanderborg 531, 635-637, 778
- Skive 532, 639-640, 721, 778, 859, 978
- Skælskør 22, 35, 533, 638, 970
- Skåne 106
- Slagelse 11, 13, 41, 132, 534, 641
- Slangerup 970
- Slesvig, se Sønderjylland
- Slesvig-Holsten 105, 1.150
- Sorø 442, 535, 642-643, 1.010
- Stege 17, 19, 221, 536, 970
- Store Heddinge 537, 970
- Struer 538, 644-645, 778
- Stubbekøbing 539, 646-647
- Svaneke 540, 648
- Svendborg 13, 22, 41, 259, 446-447, 541,
 649, 741, 777
- Sydslesvig, se Sønderjylland
- Sæby 22, 448, 542, 650, 778, 806, 974, 1.050
- Sønderborg 41, 44, 260, 420, 543, 651
- Sønderjylland/Slesvig 22, 27, 29, 37, 41,
 104, 236, 240, 278, 280, 284-285, 297,
 694-697, 704-705, 731, 735, 748, 779,
 789-790, 839-840, 843, 935-937, 952,
 996, 1.000-1.002, 1.150, 1.162-1.163,
 1.174. Sydslesvig 27, 997
- Thisted 544, 652-654, 778, 807, 974
- Tønder 11, 22, 31, 41, 405, 545, 655-659,
 965, 1.146
- Tønning 698
- Varberg 173, 683
- Varde 13, 21, 32, 41, 546, 660-661, 778,
 1.147
- Vejle 12, 21, 29, 31, 41, 406, 547, 662-663,
 778, 808, 1.051
- Vendsyssel 29, 715, 960, 990, 1.172
- Viborg 4, 11-13, 19, 22, 26, 30-31, 41, 44,
 46, 261, 275, 407, 422-424, 438, 548, 664-
 665, 778, 809-810, 977
- Vordingborg 22, 32, 41, 445, 549, 666
- Ystad 684
- Ærø 472
- Ærøskøbing 256, 550, 667, 777
- Østjylland 703
- Aabenraa 18, 21, 29, 31, 233, 249, 408, 551,
 668-669, 811, 1.148
- Åhus 685

Åkirkeby 670

Ålborg 11-13, 15, 31, 35, 41, 44, 132, 262,
270, 413, 552, 671-673, 720, 778, 812-
813, 975, 1.052, 1.126, 1.161

Århus 12-13, 15, 19, 22, 24, 26, 29, 31, 33-
35, 38, 41, 43-44, 132, 263, 276, 409, 417,
421, 439, 553, 674-675, 726, 778, 814,
1.007, 1.017, 1.053.

Følgende andre publikationer udgivet af
Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie
kan stadig købes ved henvendelse til kassereren:

- Diverse ældre hæfter af Personalhistorisk Tidsskrift 1982 ff
- Poul Steen: Indholdsfortegnelse til Personalhistorisk Tidsskrift 1880-1990 med forfatter- og titelregister. Også som diskette
- Poul Steen og Arne Julin: Tusindvis af navne: Personregister til Personalhistorisk Tidsskrift 1966-1996. Akkumuleret register. Også som diskette
- Indholdsfortegnelser til Personalhistorisk Tidsskrift 1880-1929 ved H. Hjorth-Nielsen, 1930-45 ved Albert Fabritius, 1966-2000 (4 hæfter) ved Hans H Worsøe.
- Tilføjelser og rettelser til "Danske Sagførere" af Finn H. Blædel
- Fortegnelse over dansk slægtslitteratur 1973-1979 ved Dorthe Gissel
- Lærestole og lærere ved Københavns Universitet 1537-1977 ved Ejvind Slottved
- Datasupplement 1984-95 til Dansk Biografisk Leksikon ved Sv. Cedergreen Bech
- Dødsfald i Danmark 1968-1969
- Latinskolens religionslærere 1853-1903 ved Erik Nørr.
- Øvrige publikationer er udsolgt.

I samarbejde med Sammenslutningen af Slægtshistoriske Foreninger og DIS-Danmark:

Hvem forsker Hvad, der udsendes hvert år i september måned.
Særskilt abonnement kan tegnes.

Under forberedelse til udgivelse er en vejledning i slægtsforskning for børn og et akkumuleret personregister til Personalhistorisk Tidsskrift 1880-1965.

Nærmere oplysninger om publikationerne, priser og rabat for medlemmer kan fås ved henvendelse til kassereren Birgit Flemming Larsen eller på internettet og Samfundets website, se omslagets bagside.

Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie grundlagt 1879

Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie har siden sin start udgivet Personalhistorisk Tidsskrift, der tilgår medlemmerne for kontingentet.

Samfundets formål er at skabe interesse for slægternes og det enkelte menneskes historie og at formidle viden om disse emner. Denne formidling sker først og fremmest ved udgivelsen af Personalhistorisk Tidsskrift, som udsendes med to halvbind årligt. Desuden udsendes andre publikationer af særlig personalhistorisk og genealogisk interesse, se fortegnelse på omslagets side 3 over dem, der stadig kan købes.

Indmeldelse kan ske til kassereren eller via Samfundets website og email.

Kontingentet er for år 2000 kr. 175,00.

Formand for Samfundet for danske genealogi og Personalhistorie er
Finn Andersen, Grysgårdsvej 2, 2400 København NV

næstformand: Knud Prange, Degnemose alle 26, 2700 Brønshøj

redaktør af Personalhistorisk Tidsskrift: Jørgen Mikkelsen, Valborgs Alle 11,
3 tv, 2500 Valby

redaktør af anmeldelsessektion: Tommy P. Christensen, Bulgariensgade 5t,
2300 København S

kasserer: Birgit Flemming Larsen, Klostermarken 13, 9000 Aalborg

sekretær: Poul Steen: Grønnevej 23, 2830 Virum

webmaster: Elsebeth Paikin, Kildevænget 37, 2100 København Ø

ekspedition: Hans H Worsøe, Tækkerløkke 34 A, 6200 Aabenraa.

øvrige bestyrelsesmedlemmer: Nils G. Bartholdy, Ida Dybdal og Jørgen Papsøe.

Samfundets website: www.genealogi.dk

e-mail adresse: info@genealogi.dk